

IMPLIKACIJE GOSPODARSKE KRIZE NA POSLOVANJE U GRAĐEVINARSTVU

Ercegovac, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:580775>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-07**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**IMPLIKACIJE GOSPODARSKE KRIZE NA
POSLOVANJE U GRAĐEVINARSTVU**

Mentor:

prof.dr.sc. Željana Aljinović Barać

Student:

Ana Ercegovac, 2161117

Split, siječanj, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
1.1. Problem i predmet istraživanja	4
1.2. Istraživačka pitanja, ciljevi i doprinos istraživanja.....	6
1.3. Metodologija istraživanja	7
1.4. Struktura diplomskog rada	10
2. REGULATIVNI OKVIR RAČUNOVODSTVA GRAĐEVINSKE DJELTANOSTI	11
2.1. Zakon o računovodstvu	11
2.2. Zakon o porezu na dodanu vrijednost	13
2.3. Računovodstveni standardi financijskog izvještavanja u Hrvatskoj	18
2.3.1. Međunarodni računovodstveni standard 11 – Ugovor o izgradnji.....	19
2.3.2. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 15 - „Prihodi“	26
2.3.3. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 – „Rashodi“	28
2.4. Regulativni okvir građevinarstva.....	29
3. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA	32
3.1. Analiza financijskih izvještaja.....	32
3.1.1. Horizontalna analiza.....	33
3.1.2. Vertikalna analiza	34
3.1.3. Analiza putem pokazatelja.....	34
4. EMPRIJSKO ISTRAŽIVANJE STUDIJOM SLUČAJA, ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA ZA VRIJEME GOSPODARSKE KRIZE I USPOREDBA S KONKURENCIJOM.....	42
4.1. Građevinarstvo u Hrvatskoj za vrijeme gospodarske krize.....	42
4.2. O poduzeću Chrile d.o.o.	46
4.3. Analiza obračunskih situacija	48
4.3.1. Dvorana OŠ Supetar.....	48
4.3.2. Skladište Nird, Kaštel Sućurac	58
4.4. Analiza uspješnosti poslovanja.....	63
4.4.1. Horizontalna analiza.....	63
4.4.2. Vertikalna analiza	70

4.4.3. Analiza putem pokazatelja.....	76
5. ZAKLJUČAK.....	86
LITERATURA	88
Popis slika	90
Popis tablica.....	90
Popis grafova	91
PRILOZI	92
SAŽETAK	95
SUMMARY	96

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Građevinarstvo je jedna od značajnijih gospodarskih djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Predstavlja izuzetno važnu djelatnost jer ima veliki utjecaj na gospodarski rast i razvoj. Zapošljava znatan broj stanovništva, potiče razvoj novih tehnologija, inovativnosti i kretanje na tržištu kapitala. Zbog ovisnosti građevinarstva o gospodarskom i investicijskom ciklusu, upravo je ta djelatnost bila najviše pogođena gospodarskom krizom koja je uvelike smanjila konkurentnost i građevinske kapacitete. U to vrijeme, u toj je djelatnosti izgubljeno više od 53 tisuće radnih mjesta (34,4 tisuće kod pravnih osoba i 18,7 tisuća kod obrtnika), udio građevinarstva u BDV-u smanjen je s 8,5 % na 5,1 %, obujam građevinskih radova smanjen je za 46,6 %, vrijednost izvršenih radova za 49,3 %, broj završenih stanova za 69,2 %, a broj izdanih građevinskih dozvola niži je za 46,3%.¹

Poduzetnici koji se bave građevinskom djelatnošću, prema Zakonu o računovodstvu, dužni su primjenjivati Međunarodni računovodstveni standard- 11-„Ugovori o izgradnji“(dalje u tekstu MRS 11) za velike poduzetnike i poduzetnike čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi. Mikro, mali i srednji poduzetnici, sukladno prethodno navedenom Zakonu, za Ugovore o izgradnji primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (dalje u tekstu HSFI) i to:

- Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 - „Prihodi“
- Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 - „Rashodi“.

U djelatnosti građevinarstva svi dogovoreni radovi obavljaju se na temelju Ugovora o izgradnji, bilo da se radi o gradnji novog objekta, rekonstrukciji ili popravku . Specifičnost ove djelatnosti očituje se u tome što datum početka i datum završetka izgradnje ili popravka objekta ne mora biti u istom obračunskom razdoblju. Stoga se na datum bilance, prema metodi stupnja dovršenosti, utvrđuju prihodi i troškovi koji su nastali u tom obračunskom razdoblju.

¹ Hrvatska gospodarska komora, (2016); Građevinski sektor EU i Hrvatske – od recesije do oporavka; Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize; Odjel za makroekonomske analize; Zagreb; str. 3

Gospodarska kriza uzdrmala je cijeli svijet, pa tako i Republiku Hrvatsku. Sektor građevinarstva je bio među najpogođenijim i prema svim pokazateljima s najdužim vremenom trajanja krize. Na samom vrhuncu gospodarske krize mnogi dogovoreni radovi koji su se na temelju Ugovora o izgradnji obavljali, nisu mogli biti dovršeni, što je uvelike izazvalo probleme u izradi obračunske situacije prema metodi stupnja dovršenosti. Razlog tome je što su se javljali veliki nepredviđeni troškovi, nemogućnost plaćanja dobavljača i radnika, veliki dugovi prema kreditnim institucijama...

S obzirom da je građevinarstvo kompleksna djelatnost na koju utječu brojni čimbenici i nepredvidive situacije, **predmet ovog istraživanja je utjecaj gospodarske krize na visinu iskazanih troškova i prihoda u obračunskim situacijama, analiza uspješnosti poslovanja poduzeća tijekom gospodarske krize i poslovanje poduzeća u odnosu na konkurenciju.** Uz to, analizirat ćemo i **faktore** koji su utjecali na visinu iskazanih troškova i prihoda u obračunskim situacijama za vrijeme gospodarske krize.

Sam diplomski rad bit će temeljen na studiji slučaja, odnosno prema financijskim dokumentima poduzeća Chrile d.o.o od 2011. do 2017. godine. Chrile d.o.o. je građevinska firma sa sjedištem u Splitu, koja je specijalizirana za renovacije, adaptacije, obnove stambenih, poslovnih i ostalih objekata visokogradnje na području cijele Hrvatske. U ovom radu istražiti će se kako je poduzeće obračunavalo privremene ili okončane građevinske situacije, kako su se kretali prihodi i troškovi u vrijeme gospodarske krize, te kako je sve to utjecalo na financijski rezultat poduzeća.

Za ovo istraživanje podaci će biti dobiveni iz računovodstva poduzeća.

1.2. Istraživačka pitanja, ciljevi i doprinos istraživanja

Empirijski dio istraživanja prikazat će se na studiji slučaja tj. na građevinskom poduzeću Chrile d.o.o.. Pomoću navedenog poduzeća u empirijskom dijelu rada, dat će se odgovor na sljedeća istraživačka pitanja:

- Kako su se kretali troškovi i prihodi u građevinskim situacijama za vrijeme gospodarske krize?
- Jesu li radovi ugovoreni na temelju Ugovora o izgradnji imali pozitivan ili negativan utjecaj na financijski rezultat?
- Kako je poduzeće Chrile d.o.o. poslovalo za vrijeme gospodarske krize te kako posluje u odnosu na konkurenciju ?

Cilj ovog istraživanja je analizirati kako su se kretali troškovi i prihodi u vrijeme gospodarske krize, kako se na datum bilance utvrđivao stupanj dovršenosti projekta te po kojoj je metodi poduzeće mjerilo dovršenost radova: prema udjelu troškova iz ugovora nastalih do određenog datuma, pregledom obavljenih radova ili fizičkom proporcijom dovršenih radova. S obzirom da su se u vrijeme gospodarske krize javljali nepredviđeni troškovi, istražiti ćemo do koje visine su se priznavali kao rashod i kako je to utjecalo na financijski rezultat poduzeća. Isto tako, sagledat ćemo kako je poduzeće Chrile d.o.o. poslovalo za vrijeme gospodarske krize te kako posluje u odnosu na konkurenciju nakon oporavka hrvatskog gospodarstva, a samim time i djelatnost građevinarstva.

Uz određeni problem, te definirani predmet i cilj, postavlja se i doprinos ovoga istraživanja, a to je: **pokušati bolje razumjeti izradu obračunske situacije, razumjeti implikacije gospodarske krize na kretanje troškova i prihoda u obračunskim situacijama na datum bilance te njihov utjecaj na financijski rezultat poduzeća, analizirati poslovanje poduzeća Chrile d.o.o. za vrijeme gospodarske krize i prikazati pomoću financijskih pokazatelja kako poduzeće posluje u odnosu na konkurenciju s obzirom da je sektor građevinarstva u procesu gospodarskog oporavka.**

1.3. Metodologija istraživanja

Da bi se što vjerodostojnije klasificirali, analizirali i obradili znanstveni članici, časopisi i knjige u svrhu boljeg razumijevanja problema i predmeta ovog istraživanja potrebne su nam sljedeće znanstvene metode:

- **Induktivna metoda** je sistemska i dosljedna primjena induktivnog načina zaključivanja u kojem se na temelju pojedinačnih ili posebnih činjenica dolazi do zaključka o općem sudu, od zapažanja konkretnih pojedinačnih slučajeva i fakata dolazi se do općih zaključaka, od poznatih pojedinačnih slučajeva polazi se nepoznatom općem, od izučenog neizučenom, od većeg broja pojedinačnih pojava vrše se uopćavanja². Ova metoda će se koristiti kroz cijeli rad, pogotovo pri analizi obračunskih situacija, gdje će se pomoću pojedinačnih dijelova situacije kao što su troškovi i prihodi doći do općeg zaključka.
- **Deduktivna metoda** je sustavna i dosljedna primjena deduktivnog načina zaključivanja u kojem se iz općih postavki dolazi do konkretnih pojedinačnih zaključaka, iz jedne ili više tvrdnji izvodi se neka nova tvrdnja koja proizlazi iz prethodnih tvrdnji.³ Deduktivna metoda u ovom radu pomoći će nam pri analizi obračunskih situacija, odnosno da dođemo do zaključka kako su utjecale na financijski rezultat poduzeća.
- **Metoda analize** je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjenja stvarnosti putem raščlanjivanja složenih misaonih tvorevina (pojmovna, sudova i zaključaka) na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente i izučavanje svakog dijela (i elemenata) za sebe i u odnosu na druge dijelove, odnosno cjeline. Pri tome se zanemaruju one pojave, svojstva i odnosi koji – na određenom stupnju istraživanja – otežavaju ispitivanje predmeta izučavanja.⁴ Metoda analize koristit će se u obračunskim situacijama, odnosno pri raščlanjivanju samih situacija na dijelove, kako bi mogli što lakše analizirati iste.
- **Metoda sinteze** je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjenja stvarnosti putem spajanja, sastavljanja jednostavnih misaonih tvorevina u složene i složenijih u još složenije, povezujući izdvojene elemente, pojave, procese i odnose u jedinstvenu

² Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, str. 323

³ Ibid, str. 325

⁴ Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, str. 327

cjelinu u kojoj su njezini dijelovi uzajamno povezani.⁵Metodom sinteze će se pomoću osnovnih financijskih pokazatelja **analizirati** uspješnost poduzeća u odnosu na konkurenciju.

- **Metoda dokazivanja** je jedna od najvažniji znanstvenih metoda u kojoj su inkorporirane gotovo sve metode i svi posebni metodski postupci: analiza i sinteza, generalizacija i specijalizacija, indukcija i dedukcija, apstrakcija i konkretizacija, kao i svi oblici mišljenja: poimanja i zaključivanja⁶.
- **Metoda klasifikacije** je najstarija i najjednostavnija znanstvena metoda. Na temelju spoznaja o prirodi stvari, klasifikacija predstavlja sustave skupina predmeta, ili raspodjele niza srodnih pojava.⁷Primjerice, pri razvrstavanju troškova i prihoda prema kategorijama koje su propisane regulativnim okvirom računovodstva građevinske djelatnosti.
- **Metoda deskripcije** je postupak jednostavnog opisivanja i ocrtavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.⁸ Ova metoda koristit će se kroz cijeli teorijski dio rada posebice kod regulativnog okvira računovodstva građevinske djelatnosti te u dijelu financijskih pokazatelja.
- **Metoda kompilacije** je postupak preuzimanja tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.⁹ Tijekom ovoga istraživanja citirat će se tuđa opažanja, stavovi i zaključci vezani za tematiku kojom se rad bavi.
- **Komparativna metoda** je postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava procesa i odnosa, odnosno utvrđivanje njihove sličnosti u ponašanju i intenzitetu i razlika među njima.¹⁰ Komparativna metoda, u ovom radu, koristit će se najviše u usporedbi obračunskih situacija u vrijeme gospodarske krize te pri analizi uspješnosti poduzeća u odnosu na konkurenciju.
- **Metoda studija slučaja** je postupak kojim se izučava neki pojedinačni slučaj iz određenog znanstvenog područja.¹¹ U ovome radu koristit će se podaci iz računovodstva poduzeća Chrile d.o.o..

⁵ Ibid, str. 329

⁶ Ibid, str. 334

⁷ Ibid, str. 337

⁸ Ibid, str. 338

⁹ Ibid, str. 339

¹⁰ Ibid, str. 339

¹¹ Ibid, str. 366

- **Matematička metoda** je znanstveni sustavni postupak koji se sastoji u primjeni matematičke logike, matematičkih formula, matematičkih simbola i brojnih matematičkih operacija i uopće matematičkog načina zaključivanja u svom znanstvenoistraživačkom radu.¹² Matematička metoda će se koristiti u analizi uspješnosti poduzeća odnosno za izračun financijskih pokazatelja.

¹²Ibid, str. 347

1.4. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad bit će podijeljen u pet dijelova.

U prvom, uvodnom dijelu rada, definiran je problem i predmet rada, postavljena su istraživačka pitanja i definiran cilj istraživanja, te određen doprinos samog istraživanja. Nakon toga su opisane znanstvene metode kako bi se došlo do zaključka istraživanja.

U drugome dijelu rada obradit će se regulativni okvir računovodstva građevinarstva odnosno primjena Zakona o računovodstvu i Zakona o porezu na dodanu vrijednost te odrednice MRS 11 koje tumače način na koji se priznaju i evidentiraju prihodi i rashodi kod Ugovora o izgradnji, cilj, djelokrug, priznavanje očekivanih gubitaka i objavljivanje. Također, bit će obrađeni i standardi koji se odnose na mala i mikro poduzeća, a koji su vezani za izgradnju objekta, točnije Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 15 – Prihodi i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 16 – Rashodi. Uz prethodno navedeno, obradit će se i osnovni regulativni okvir građevinarstva.

U trećem dijelu rada obradit će se teorijski dio vezan za financijske izvještaje i uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja, kako bi se sagledala tržišna situacija poduzeća za vrijeme i nakon izlaska iz gospodarske krize u odnosu na konkurenciju.

Četvrti dio odnositi će se na studiju slučaja, odnosno na temelju financijskih izvještaja poduzeća Chrile d.o.o. provodit će se analiza problema i predmeta istraživanja.

U petom dijelu rada dat će se popis slika, tablica i grafova, prilozi, zaključak i popis literature.

2. REGULATIVNI OKVIR RAČUNOVODSTVA GRAĐEVINSKE DJELTANOSTI

Zakonski okvir računovodstvenog izvještavanja u Hrvatskoj za godišnje financijske izvještaje definiran je¹³:

1. *Zakonom o računovodstvu* (NN 116/18)
2. *Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja* (NN 96/2015)
3. *Pravilnik o načinu vođenja Registra godišnjih financijskih izvještaja* (NN 93/2017)
4. *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, uključivo i Međunarodne računovodstvene standarde (MRS) – prema odredbi Europske komisije br. 1126/2008 od 3. studenog 2008. o usvajanju određenih Međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća*
5. *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja – objavljuju se na temelju Odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja* (NN 86/2015)

2.1. Zakon o računovodstvu

Sukladno temeljnim odredbama Zakona o računovodstvu razrađuju se odredbe o obveznicima vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja za sva društva tj. poduzetnike čije je sjedište u Republici Hrvatskoj.¹⁴ Jedno od važnijih obilježja Zakona o računovodstvu je da uređuje temeljna financijska izvješća kao obvezu društva da informira eksterne korisnike.

Poduzetnici kao obveznici vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja razvrstani su na mikro, male, srednje i velike poduzetnike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji.¹⁵ Kriteriji na temelju kojih se razvrstavaju poduzetnici prikazani su sljedećom tablicom:

¹³ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15, str. 9

¹⁴ Narodne novine, (2018): Zakon o računovodstvu; Narodne novine d.d.; Zagreb, broj 116/18, čl. 1

¹⁵ Ibid; čl. 5.

Tablica 1. Razvrstavanje poduzetnika po veličini

	MIKRO PODUZETNICI (ne prelaze 2 od 3)	MALI PODUZETNICI (nisu mikro ne prelaze 2 od 3)	SREDNJI PODUZETNICI (nisu mali i ne prelaze 2 od 3 za male, ali ne prelaze 2 od 3)	VELIKI PODUZETNICI (prelaze 2 od 3 za srednje)
UKUPNA AKTIVA	2,6 mil. kn	30,0 mil. kn	150,0 mil. kn	150,0 mil. kn
PRIHOD	5,2 mil. kn	60,0 mil. kn	300,0 mil. kn	300,0 mil. kn
BROJ ZAPOSLENIKA	10	50	250	250

Izvor: Narodne novine , (2018): Zakon o računovodstvu; Narodne novine d.d.; Zagreb, broj 116/18, čl. 5

Veliki poduzetnici su oni koji ispunjavaju uvjete u prethodnoj tablici, te banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva sa osiguranje, društva za reosiguranje, *leasing*-društva, društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, UCITS fondovi, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi te mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine, faktoring-društva, investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja neovisno o tome ispunjavaju li uvjete o veličini.¹⁶

Poduzetnik je dužan prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige, te sastavljati financijske izvještaje sukladno ovom Zakonu i na temelju njega donesenim propisima, poštujući pri tome standarde financijskog izvještavanja te temeljna načela urednog knjigovodstva. Isto tako, poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige po načelu sustava dvojnog knjigovodstva te je dužan voditi poslovne knjige koje čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige.¹⁷

¹⁶ Ibid čl.5

¹⁷ ibid čl. 7-12.

U pogledu standarda financijskog izvještavanja poduzetnik je dužan sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja ili Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su primjenjivati Međunarodne standarde financijskog izvještavanja uključujući i Međunarodne računovodstvene standarde pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja, dok su mikro, mali, srednji te ostali poduzetnici koji se ne mogu razvrstati po kriterijima iz članka 5. ovog Zakona, dužni primjenjivati Hrvatske standarde financijskog izvještavanja.¹⁸

Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa uz temeljne financijske izvještaje (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala, bilješke uz financijske izvještaje), moraju sastavljati i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti. Mali i mikro poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Poduzetnici koji su obveznici primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja u sklopu sastavljanja svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.¹⁹

Obveznici javne objave su svi poduzetnici neovisno o veličini koji su dužni javno objaviti godišnje financijske izvještaje i dostaviti ih u Registar godišnjih financijskih izvještaja (RGFI) koji se vodi u elektroničkom obliku i dostupna je na internet stranicama FINA-e.²⁰

2.2. Zakon o porezu na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost (dalje u tekstu PDV) je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske. Porezni obveznik u smislu ovog Zakona je svaka osoba koja samostalno obavlja bilo koju gospodarsku djelatnost bez obzira na svrhu i rezultat obavljanja te djelatnosti. Pod gospodarskom djelatnošću podrazumijeva se svaka djelatnost proizvođača, trgovca ili osoba koja obavlja usluge, uključujući rudarske i poljoprivredne djelatnosti te djelatnosti slobodnih zanimanja. Isto tako, poreznim obveznikom se smatra i svaka osoba koja povremeno

¹⁸ Ibid čl. 17

¹⁹ Ibid čl. 19

²⁰ Ibid čl. 30

isporučuje nova prijevozna sredstva, koja kupcu otpremi ili preveze prodavatelj, sam kupac ili druga osoba za njihov račun na području druge države članice.²¹

Isporučitelji (graditelji i prodavatelji) bili su dužni prilikom isporuke građevinskih usluga obračunati PDV koji su često morali podmiriti prije nego što su dobili novac od kupca, dok je primatelj isporuka novac, po osnovi pretporeza, po primljenim isporukama čekao na povrat (ukoliko ga je imao) i do nekoliko mjeseci. Naime, na europskoj razini uočeno je da su iznosi PDV-a koji prate transakcije vezane za gradnju veliki, opterećuju porezne obveznike te utječu na njihovu likvidnost. Također, transakcije vezane za građevinarstvo često su značajnijih iznosa što ishodno tome dovodi do raznih pokušaja izbjegavanja plaćanja PDV-a koji bi u konačnici trebao biti neutralan za porezne obveznike. Takav odnos se promijenio ulaskom Hrvatske u EU i donošenjem novog Zakona o PDV-u koji je uvelike harmoniziran sa EU Direktivom Vijeća 112/2006 (EU PDV Direktivom).²²

EU PDV Direktiva propisuje odredbe da se na isporuke građevinskih usluga primjenjuje prijenos porezne obveze koje su u Hrvatskom zakonodavstvu propisane Zakonom o PDV-u.

Građevinske se usluge smatraju:

- izgradnja građevina
- rekonstrukcija građevina
- uklanjanje građevina
- održavanje građevina, usluga popravka i čišćenje građevina
- ustupanje osoblja u vezi s obavljanjem svih građevinskih usluga²³

Međutim, Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost definiran je i širi obuhvat građevinskih usluga za koje se obavlja prijenos porezne obveze pa se njima osobito smatraju:

²¹ Narodne novine (2018): Zakon o porezu na dodanu vrijednost; Narodne novine d.d.; Zagreb; broj 106/18; čl.1-6

²² Rotkvić, G., (2015): Kupnja, prodaja i izgradnja, održavanje industrijskog pogona,; Raspoloživo na: <http://www.progressive.com.hr/component/content/article/62-kolumne/6677-kupnja-prodaja-i-izgradnja-održavanje-industrijskog-pogona.html>; (Internet)

²³ Narodne novine (2018): Zakon o porezu na dodanu vrijednost; Narodne novine d.d.; Zagreb; broj 106/18; čl.75

- radovi u okviru građenja (izgradnja, održavanje, rekonstrukcija i uklanjanje građevinskog objekta ili njegovih dijelova) iz Dodatka II. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika,
- prateći radovi nužni za izvođenje radova iz točke a) koji su zajedno s njima ugovoreni i izvedeni,
- radovi hortikulturnog uređenja i radovi uređenja okoliša ako se izvode u okviru izgradnje i rekonstrukcije pojedinog građevinskog objekta,
- usluge koje se obavljaju u okviru arhitektonske, građevinske, geodetske, strojarske, i elektrotehničke djelatnosti ako je obavljanje tih usluga potrebno za obavljanje radova iz točke a) ovoga stavka,
- usluge stručnog nadzora građenja sukladno propisima kojima se uređuju arhitektonski i inženjerski poslovi i djelatnosti u prostornom uređenju i gradnji,
- ustupanje osoblja, ako ono obavlja građevinske usluge,
- iznajmljivanje strojeva i opreme za građenje, s rukovateljem,
- usluge čišćenja koje se obavljaju u okviru građenja,
- ugradnja, umjeravanje, probno testiranje, puštanje u rad i slične usluge kada se izvode na uređajima i opremi prilikom izgradnje ili rekonstrukcije građevinskog objekta,
- usluge koordinatora zaštite na radu u vezi s izvođenjem radova iz točke a) ovoga stavka,
- geomehanički, geotehnički, geofizički i slični istražni radovi ako je obavljanje tih usluga potrebno za obavljanje radova iz točke a) ovoga stavka²⁴

Građevinskim uslugama za koje se ne obavlja prijenos porezne obveze smatraju se:

- ispitivanje određenih dijelova građevine u svrhu provjere ispunjavanja bitnih zahtjeva za građevinu,

²⁴ Narodne novine, (2013): Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost; Narodne novine d.d; broj 73/13; čl. 152.t.1

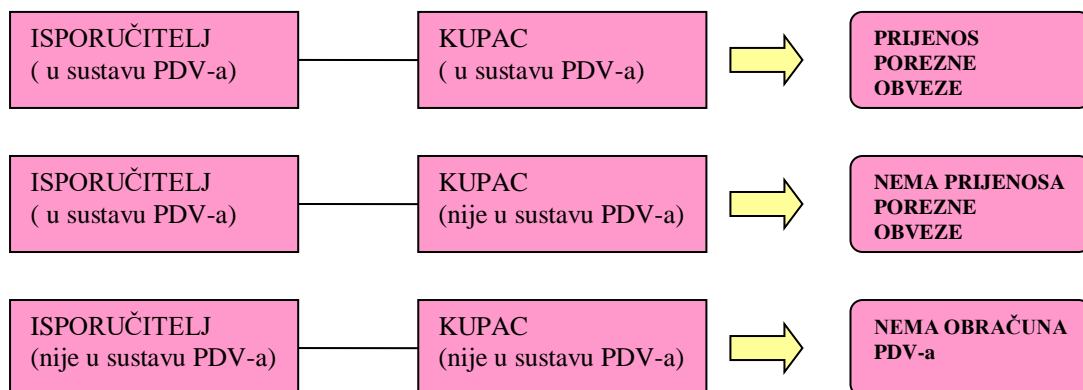
- proizvodnja građevinskih proizvoda i dokazivanje uporabljivosti građevinskih proizvoda,
- periodični ili neperiodični pregled, održavanje, popravak, umjeravanje i ispitivanje već ugrađenih ili montiranih uređaja i opreme,
- čišćenje ulica, cesta, autocesta i drugih prometnih površina, zatim uređenje parkova, igrališta i sportskih terena te radovi na prometnicama u zimskom razdoblju i slično,
- čišćenje građevine i slični poslovi koji se ne obavljaju u okviru građenja, primjerice usluge redovitog čišćenja prostorija, pranja prozora, čišćenja odvoda, ventilacijskih i klimatizacijskih sustava, čišćenje u vezi sa sanitarnim prostorima i kanalizacijom i slično,
- hortikulturno uređenje i uređenje okoliša, osim onog navedenog u stavku 1. točki c) ovoga članka,
- održavanje zelenih površina, pomorskog dobra, čistoće javnih površina, dimnjačarske usluge i slično,
- izrada prostornih planova, izdavanje projektne dokumentacije za legalizaciju objekta koja nije u okviru gradnje i slično,
- energetska pregled građevine, izdavanje energetskih certifikata i slično,
- usluge vještačenja,
- prijevoz građevinskog materijala, građevinskih djelatnika i opreme nužne za izvođenje građevinskih radova (skela, kranova, alata i slično).²⁵

Kod prijenosa porezne obveze, PDV obračunava naručitelj građevinskih radova odnosno investitor, dok izvođač tih radova iskazuje isporuku oslobođenu PDV-a uz poziv na računu odnosno privremenoj situaciji na klauzulu *Prijenos porezne obveze prema čl. 75.st.3.t.a) Zakona o PDV-u*. PDV na te usluge dalje obračunava investitor koji je porezni obveznik tako da na ulaznom računu/obračunskoj situaciji sam obračunava PDV po stopi od 25% za vrijednost zaračunane usluge. Kod isporuka građevinskih usluga koje se isporučuju osobama koje nisu obveznici PDV-a kao i građanima, porezna obveza nastaje ovisno o tome postoji li

²⁵ Narodne novine, (2013): Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost; Narodne novine d.d; broj 73/13; čl. 152.t.2

obveza angažiranja nadzornog inženjera koji ovjerava izvedene radove ili je riječ o radovima za koje ne postoji obveza angažmana. Kada izvođač radova izvodi radove za koje ne postoji obveza angažiranja nadzornog inženjera, obveza PDV-a načelno nastaje istekom obračunskog razdoblja u kojem je obavljena usluga. Ako je pak riječ o radovima koje ovjerava nadzorni inženjer, tada porezna obveza nastaje istekom obračunskog razdoblja u kojem je nadzorno tijelo ovjeralo situaciju o stvarno izvedenim građevinskim radovima u skladu sa odredbama čl. 36- st.5. Pravilnika o PDV-u.²⁶

Svi isporučitelji građevinskih usluga koji obavljaju građevinske usluge uz prijenos porezne obveze, obvezni su predati PPO obrazac – *Pregled tuzemnih isporuka s prijenosom porezne obveze* koji se predaje na tromjesečnoj razini. Navedeni obrazac predaje se elektroničkim putem do 20.og u mjesecu, a obuhvaća razdoblje za prethodno tromjesečje.

Slika 1. Obračun PDV-a u sektoru građevinarstva

Izvor: Izrada autora

²⁶ Dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, prof. vis. šk. i ovl. rač. (2018): Posebnosti godišnjeg obračuna u graditeljskoj djelatnosti za 2017. godinu; Zagreb, RRIF, 2.2018

2.3. Računovodstveni standardi financijskog izvještavanja u Hrvatskoj

Kako je već ranije navedeno u Zakonu u računovodstvu, u Republici Hrvatskoj se primjenjuju dvije vrste računovodstvenih standarda:

- Međunarodni standard financijskog izvještavanja
- Hrvatski standard financijskog izvještavanja

Sukladno Zakonu o računovodstvu, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u Službenom listu Europske unije. Uredbe Europske komisije izravno se primjenjuju u svima država članicama pa tako i u Republici Hrvatskoj od dana pristupanja Europskoj uniji.

Međunarodni računovodstveni standardi koriste dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poslovnih subjekata putem financijskih izvješća. Svrha MRS.-a je omogućiti da se bilance, računi dobiti i gubitka i sadržaj godišnjih izvještaja mogu usporediti na međunarodnoj razini. Pomoću pravila MRS-a nastoji se prije svega prikazati istinit i objektivan pogled na situaciju poduzeća tijekom izvještajnog razdoblja. S promjenama u okruženju standardi se konstanto mijenjaju ili nadopunjuju pa čak i ukidaju te se zbog toga 2001. MRS-evi su nadopunjeni Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. MRS ima za cilj pružiti informacije unutarnjim i vanjskim korisnicima financijskih izvještaja.

Hrvatske standarde financijskog izvještavanja donio je Odbor za standarde financijskog izvještavanja koji je osnovan na temelju Zakona o računovodstvu. Standardi zadovoljavaju sve uvjete koje je Europska unija ostavlja glede sastavljanja, prezentiranja i objavljivanja financijskih izvještaja. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja utemeljeni su u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja te u osnovi, s malim izmjenama predstavljaju njihovu pojednostavljenu verziju.

Svrha Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja:

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijskih izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja

- pomoć svim korisnicima financijskih izvještaja pri interpretaciji podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima ²⁷

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja odnose se na male, mikro i srednje poduzetnike u skladu sa Zakonom o računovodstvu. HSFI regulira financijske izvještaje prvenstveno namijenjene vanjskim korisnicima.

Djelatnost građevinarstva je specifična sa računovodstvenog aspekta zbog dugotrajnosti izgradnje tj. datum početka i završetka poslova su obično u različitim obračunskim razdobljima. Posebna vrsta ugovora koja je namijenjena za područje graditeljstva je Ugovor o izgradnji. Računovodstveni standard koji definira i uređuje Ugovore o izgradnji je Međunarodni računovodstveni standard 11 za velike poduzetnike, dok mikro, mali i srednji poduzetnici primjenjuju Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 – Prihodi i Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 – Rashodi.

2.3.1. Međunarodni računovodstveni standard 11 – Ugovor o izgradnji

Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni postupak za prihod i troškove povezane s ugovorima o izgradnji. Zbog prirode djelatnosti koje se obavljaju na temelju ugovora o izgradnji, datum djelatnosti sukladno ugovoru i datum završetka djelatnosti često ulaze u različita obračunska razdoblja. Zbog toga je raspoređivanje prihoda i troškova ugovora na obračunska razdoblja u kojima se obavljaju radovi izgradnje najvažnije pitanje u računovodstvu ugovora o izgradnji. U ovome se standardu koriste mjerila za priznavanje utvrđena Okvirom za izradu i prezentiranje financijskih izvještaja kako bi se utvrdilo kad treba priznati prihode i troškove ugovorna kao prihod, odnosno rashod u računu dobiti i gubitka. Standard također sadrži praktične smjernice za primjenu tih mjerila.²⁸

Ugovor o izgradnji je ugovor koji je posebno sklopljen za izgradnju određene imovine ili skupine imovina koja su međusobno usko povezana ili međuovisna s obzirom na njihovo projektiranje tehnologiju, funkciju ili konačnu namjenu ili uporabu.

²⁷ wikipedia.org: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, raspoloživo na https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatski_standardi_financijskog_izvje%C5%A1tavanja; (Internet)

²⁸ Službeni list Europske unije (2002): Uredba (EZ) br. 1606/2002 Europskog Parlamenta i Vijeća str. 78 raspoloživo na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1126-20140101>; [Internet]

Ugovor s fiksnom cijenom je ugovor o izgradnji u kojem izvođač radova prihvaća fiksnu ugovorenu cijenu ili fiksnu stopu po jedinici proizvoda, koja je u nekim slučajevima moguće promijeniti na temelju klauzule o povećanju troškova.

Ugovor tipa "troškovi plus" je ugovor o izgradnji u kojem se izvođaču radova nadoknađuju utvrđeni priznati troškovi ili na neki drugi način utvrđeni troškovi, uvećani za postotak tih troškova ili fiksnu naknadu.

Ugovor o izgradnji može sklopiti za izgradnju pojedinačne imovine. kao što je most, zgrada, brana, cjevovod, cesta, brod ili tunel. Ugovor o izgradnji se može odnositi na izgradnju skupine imovina koja su međusobno usko povezana ili međuovisna s obzirom na njihovo projektiranje, tehnologiju i funkciju, ili konačnu namjenu ili uporabu.

Ugovori o izgradnji mogu biti oblikovani na različite načine, a u smislu ovog standarda svrstavaju se među ugovore s fiksnom cijenom i ugovore tipa "troškovi plus". Neki ugovori o izgradnji mogu imati obilježja . i ugovora s fiksnom cijenom i ugovora tipa "troškovi plus", kao što je npr. Ugovor tipa "troškovi plus" s ugovorenom najvišom cijenom. U takvim slučajevima izvođač mora voditi o svim uvjetima iz točaka 23. i 24. kako bi mogao utvrditi kad će priznati prihode i troškove ugovora.²⁹

Prilikom objedinjavanja i segmentiranja zahtjevi iz standarda primjenjuju se za svaki pojedini standard o izgradnji. U određenim okolnostima potrebno je primijeniti ovaj standard na komponente pojedinačnog ugovora koji se zasebno identificiraju ili zajedno na skupinu ugovora kako bi se mogla sagledati suština nekog ugovora ili skupine ugovora.

U slučajevima u kojima se ugovor odnosi na veći broj imovina, izgradnja svake pojedine svake pojedine imovine smatra se zasebnim ugovorom o izgradnji ako je:

- za svaku imovinu podnesena posebna ponuda;
- svaka imovina predmet posebnog pregovora i kad su izvođač radova i naručitelj u stanju i prihvatiti ili odbiti dio ugovora koji se odnosi na pojedinu imovinu: i
- moguće odrediti troškove i prihode svaku pojedinačnu imovinu.

²⁹ Ibid točka 3-6, str. 78-79

Bez obzira na to radi li se o jednome ili više naručitelja, skupina se ugovora smatra jednim ugovorom o izgradnji ako:

- je skupina ugovora sklopljena je u jednom paketu;
- su ugovori toliko usko međusobno povezani da su u stvarnosti dio jednog projekta s općom maržom profita: i
- se ugovori izvršavaju istodobno ili u neprekinutom slijedu.

Ugovorom može biti predviđena izgradnja dodatne imovine po želji naručitelja ili ugovor je moguće dopuniti na način uključuje izgradnju dodatne imovine. Izgradnju se dodatne imovine treba smatrati posebnim ugovorom o izgradnji ako:

- se dodatna imovina po projektiranju, tehnologiji ili funkciji značajno razlikuje od imovine ili skupine imovine iz prvotnog ugovora; ili
- je cijena izgradnje imovine dogovorena bez obzira na cijenu iz prvotnog ugovoru.³⁰

Prema MRS 11 **prihodi** iz ugovora trebaju obuhvatiti:

- početni iznos prihoda dogovorenih ugovorom
- izmjene u ugovorenim radovima, potraživanjima i poticajnim plaćanjima
- u mjeri u kojoj je vjerojatno da će oni rezultirati prihodom
- ako ih je moguće pouzdano izmjeriti

Prihodi ugovora mogu se povećavati ili smanjivati iz jednog razdoblja u drugo jer na mjerenje prihoda utječe veći broj neizvjesnosti koje ovise o ishodu budućih događaja te se zbog toga njihove procjene treba promijeniti po nastanku događaja ili razrješenjem neizvjesnosti. Prihodi se mjere po poštenoj vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za naknadu. Temeljem istog standarda izvođač radova i naručitelj mogu ugovoriti odstupanja ili potraživanja kojima se prihod ugovora povećava ili smanjuje u razdoblju koje slijedi onome u kojem je ugovor bio prvotno zaključen. Iznos prihoda utvrđen u ugovoru s fiksnom cijenom može se povećati kao posljedica primjene klauzule o povećanju troškova. Iznos prihoda ugovora može se smanjiti kao posljedica kazni uslijed kašnjenja izvođača u ispunjavanju

³⁰ Ibid, točka 7-10; str 79-80

ugovora te ako je ugovorom sa fiksnom cijenom predviđena fiksna cijena po jedinici proizvoda, prihod se ugovora povećava kako se povećava broj jedinica.

Prema MRS 11 **troškovi** iz ugovora trebaju obuhvatiti:

- Troškove koji su izravno povezani s određenim ugovorom
- Troškove koji se mogu općenito pripisati ugovorenoj djelatnosti i rasporediti na pojedini ugovor
- Sve druge troškove koje sukladno odredbama ugovora posebno snosi naručitelj

Troškovi koji se izravno odnose na određeni ugovor uključuju:

- troškove rada i nadzora na gradilištu;
- troškove materijala upotrijebljenih u izgradnji;
- amortizaciju postrojenja i opreme koji se koriste za ispunjenje ugovora;
- troškove prijevoza postrojenja, opreme i materijala na gradilište i s gradilišta;
- troškove najma postrojenja i opreme;
- troškove projektiranja i tehničke potpore koji su izravno povezani s ugovorom;
- procijenjene troškove otklanjanja nedostataka u jamstvenom roku, uključujući očekivane troškove jamstva i
- potraživanja trećih stranki.

Troškovi koji se mogu općenito pripisati ugovoru i koji se mogu rasporediti na pojedini ugovor uključuju:

- osiguranje;
- troškove projektiranja i tehničke potpore koji nisu izravno povezani samo s određenim ugovorom;
- opće troškove izgradnje.

Troškovi koji se ne mogu pripisati ugovornoj djelatnosti ili koji se ne mogu rasporediti na određeni ugovor isključuju se iz troškova ugovora o izgradnji. Takvi troškovi uključuju:

- opće administrativne troškove čija naknada nije utvrđena ugovorom;
- troškove prodaje,
- troškove istraživanja i razvoja čija naknada nije utvrđena ugovorom; i
- amortizaciju postrojenja i opreme koji nisu u funkciji i koji se ne koriste za ispunjenje određenog ugovora.³¹

Prihodi i troškovi koji su izravno povezani sa ugovorom o izgradnji trebaju se priznati prema stupnju dovršenosti aktivnosti izgradnje na dan bilance. Izvođač radova je dužan priznavati prihode i rashode prema stupnju dovršenosti ugovora što se često naziva **metodom stupnja dovršenosti**.

S obzirom na različite tipove ugovora o izgradnji potrebno je ispuniti određene uvjete da bi se ishod ili rezultat ugovora mogao pouzdano procijeniti.

Uvjeti u slučaju ugovora sa fiksnom cijenom:

- Ukupan prihod ugovora moguće je pouzdano izmjeriti.
- Vjerojatno je da će subjekt ostvariti gospodarske koristi povezane s ugovorom;
- moguće je pouzdano izmjeriti troškove ugovora za njegovo ispunjenje i stupanj ispunjenja ugovora na kraju izvještajnog razdoblja
- moguće je jasno odrediti i pouzdano izmjeriti troškove koji se prepisuju ugovoru način da se stvarno nastali troškovi ugovora mogu usporediti s prethodnim procjenama.

Uvjeti u slučaju ugovora troškovi tipa plus.

- Vjerojatno je da će subjekt ostvariti gospodarske koristi povezane s ugovorom
- Moguće je jasno odrediti i pouzdano izmjeriti troškove koji se pripisuju ugovoru, bez obzira je li ih je moguće posebno nadoknaditi.

Metoda stupnja dovršenosti sučeljava prihode ugovora s troškovima nastalim u postizanju stupnja dovršenosti, rezultat čega je izvještavanje prihoda, rashoda i dobiti koje je moguće pripisati dijelu ugovora koji je dovršen te pruža korisne informacije o opsegu ugovorenih aktivnosti i izvršenju tijekom razdoblja. Prema metodi stupnja dovršenosti prihodi ugovora priznaju se kao prihodi u dobit ili gubitak u kojima su radovi izvršeni. Troškovi iz ugovora

³¹ Ibid, točka 11-21, str. 80-82

priznaju se kao rashodi u dobiti i gubitku u obračunskom razdoblju u kojima su obavljene radovi na koje se ti troškovi odnose. Međutim, svaki očekivani višak ukupnih troškova ugovora iznad ukupnih prihoda ugovora priznaje se kao rashod. Izvođač radova može imati troškove povezane sa budućim ugovorom djelatnosti. Ti troškovi priznaju se kao imovina pod uvjetom da je vjerojatno da će biti nadoknađeni. Ti troškovi predstavljaju iznos potraživanja od naručitelja i često se svrstavaju kao ugovoreni radovi u tijeku. Ishod Ugovora o izgradnji moguće je pouzdano procijeniti samo ako je vjerojatno da će subjekt ostvariti gospodarske koristi povezane sa ugovorom. Međutim, ako naplata iznosa koji je već uključen u prihod ugovora i koji je već priznat u dobiti i gubitku postane neizvjestan, nenaplativi iznos ili iznos čija.

Nakon što je prihvatilo ugovor poduzeće vrši pouzdanu procjenu čime se utvrđuje:

- ostvariva prava svake stranke u pogledu imovine koje će se izgraditi;
- naknade koja će biti razmijenjene i
- načini i rokovi plaćanja.

Nadalje, subjekt obično mora posjedovati učinkoviti unutarnji sustav financijskog planiranja i izvještavanja. Subjekt pregledava i, po potrebi, revidira procjene prihoda i troškova ugovora tijekom izvršenja ugovora. Potreba za tim pregledima ne ukazuje nužno na to da ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti.

S obzirom da se stupanj dovršenosti može utvrditi na nekoliko načina., poduzeće koristi onu metodu koja pouzdano mjeri izvršene radove. Ovisno o vrsti ugovora, metode mogu uključiti:

1) ako se stupanj dovršenosti utvrđuje na temelju troškova ugovora koji su nastali do određenog datuma, u te se troškove uključuju samo oni troškovi ugovora koji održavaju radove izvršene do tog datuma. Primjeri troškova ugovora koji se isključuju:

- troškovi ugovora koji se odnose na buduću djelatnost po ugovoru, kao što su troškovi materijala isporučenog na gradilište ili izdvojenoga za uporabu sukladno ugovoru, ali još neugrađenog, neupotrijebljenog ili neprimjernog u okviru ispunjenja ugovora, osim ako taj materijal nije izrađen isključivo radi ispunjenja za ugovora, i
- predujmovi podizvođačima za radove izvršene sukladno podugovoru.

2) pregled dovršenih radova ili

3) dovršenje fizičkog dijela ugovorenih radova.

Kod ranijih ispunjenja ugovora često nije moguće pouzdano procijeniti ishod ugovora. Međutim, može biti vjerojatno da će subjekt nadoknaditi nastale troškove ugovora. Stoga se prihod ugovora priznaje samo do iznosa nastalih troškova za koje se očekuje da će biti nadoknađeni. Budući da ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti, moguće je da će ukupni troškovi iz ugovora premašiti ukupni prihod ugovora te se u tim slučajevima svaki očekivani ukupni iznos troškova ugovora koji premašuje ukupni prihod ugovora odmah priznaje kao rashod.

Primjeri slučajeva u kojima nastale troškove ugovora vjerojatno neće biti moguće nadoknaditi te u kojima je troškove ugovora potrebno odmah priznati kao rashod odnose se na ugovore :

- koji nisu u potpunosti provedivi; odnosno čija je valjanost upitna;
- čije ispunjene ovisi o ishodu neriješenog sudskog postupka ili zakonskih propisa;
- koji se odnose na imovinu koja će vjerojatno biti zaplijenjena ili izvlaštena;
- u okviru kojih naručitelj radova nije u stanju ispuniti vlastite obveze;
- u okviru kojih izvođač radova nije u stanju ispuniti ugovor ili na neki drugi način ispuniti vlastite ugovorne obveze³²

Ako je vjerojatno da će ukupni troškovi iz ugovora biti veći od ukupnih prihoda ugovora, očekivani gubitak se odmah priznaje kao rashod. Iznos tog gubitka utvrđuje se bez obzira:

- na to jesu li ugovoreni radovi započeli;
- na stupanj dovršenosti ugovorenih radova; ili
- na iznos očekivane dobiti na temelju drugih ugovora koji se ne smatraju jednim ugovorom o izgradnji u skladu s točkom 9. MRS-a 11.³³

Subjekt je dužan objaviti: iznos prihoda ugovora koji su priznati kao prihod odnosno razdoblja, metode upotrijebljene za utvrđivanje prihoda ugovora koji je priznat za odnosno razdoblje i metode upotrijebljene za utvrđivanje stupnja dovršenosti ugovora u tijeku. Isto tako poduzeće je dužno objaviti sljedeće podatke za ugovore o tijeku na kraju izvještajnog razdoblja: ukupni iznos nastalih troškova i priznate dobiti (umanjen za priznate gubitke) do utvrđenog datuma, iznos primljenih predujmova i iznos zadržanih plaćanja.

³² Ibid; točka 22-35, str. 82-85

³³ Ibid; točka 3-37; str. 85

Subjekt je dužan prikazati bruto iznos potraživanja od naručitelja za ugovorene radove kao imovinu koji je neto iznos nastalih troškova uvećanih za priznatu dobit i umanjen za zbroj priznatih gubitaka i postupno zaračunatih iznosa te bruto iznos obveza prema naručiteljima za ugovorene radove kao obvezu gdje neto iznos predstavlja nastale troškove uvećane za priznatu dobit i umanjen za zbroj priznatih gubitaka i postupno zaračunatih iznosa.

Nepredviđene obveze i nepredviđena imovina nastati iz stavki kao što su troškovi jamstva, potraživanja, kazne ili drugi mogući gubici.

Subjekt je dužan objavljivati sve nepredviđene obveze i svu nepredviđenu imovinu sukladno MRS-u 37 "Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina"³⁴

2.3.2. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 15 - „Prihodi“

Cilj ovog Standarda je propisati računovodstveni postupak za mjerenje, priznavanje i objavljivanje prihoda te je u skladu sa IV. Direktivom Europske unije.³⁵

Ugovor o izgradnji je ugovor posebno sklopljen za izgradnju neke imovine ili skupine imovine koja je međusobno usko povezana ili međuovisna po nacrtu, tehnologiji i funkciji ili konačnoj namjeni ili uporabi.³⁶

Prema MRS 11 Ugovori o izgradnji mogu biti oblikovani kao ugovori sa fiksnom cijenom i ugovori tip troškovi plus što olakšava korisnicima mjerenje i priznavanje prihoda i rashoda iz Ugovora. Isto tako, MRS 11 definira načine objedinjavanja i segmentiranja Ugovora o izgradnji jer određene okolnosti zahtijevaju da se Standard primjeni na određene komponente ugovora ili na skupinu ugovora.

Ovaj standard sadrži načela, pravila, postupke, metode mjerenja, evidentiranja, priznavanja i objavljivanja prihoda. U ovom standardu obuhvaćeni su prihodi koji nastaju iz transakcija i poslovnih događaja, a svrstani su u:

- poslovne prihode

³⁴ Ibid, točka 39-45; str. 85-86

³⁵ Narodne novine d.d. (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine, broj 30, Zagreb

³⁶ Ibid

- financijske prihode
- nerealiziranu dobit (prihod)
- ostale – izvanredne prihode

Kod priznavanja, kada se transakcija i poslovni događaji mogu pouzdano procijeniti, poduzetnik prihod priznaje samo po stupnju dovršenosti transakcije i događaja do datuma bilance. Ishod transakcije i događaja može se pouzdano procijeniti kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- prihod se može pouzdano izmjeriti,
- vjerojatno je da će ekonomske koristi povezane s ovom transakcijom i poslovnim događajem pritecати kod poduzetnika,
- stupanj dovršenosti transakcija može se pouzdano izmjeriti,
- nastali troškovi ove transakcije i poslovnih događaja kao i troškovi dovršavanja događaja i transakcije mogu se pouzdano izmjeriti.

Za prihod od pružanja usluga koristi se metoda stupanja dovršenosti po kojoj se prihod priznaje u obračunskom razdoblju u kojem je usluga pružana.

Kada se ishod transakcije i poslovnog događaja u svezi pružanja usluga, ne može pouzdano procijeniti, prihod se priznaje samo u visini priznatih rashoda koji su nadoknadivi.

Kada je ishod ugovora o izgradnji moguće pouzdano procijeniti, prihodi i rashodi priznaju se prema stupnju dovršenosti u obračunskom razdoblju u kojem su radovi nastali, međutim kada ishod ugovora o izgradnji nije moguće pouzdano procijeniti:

- prihod treba priznati do visine troškova,
- troškovi iz ugovora priznaju se kao rashod i razdoblja u kojem su nastali.³⁷

HSFI ne definira kako se vrši pouzdana procjena ishoda, promjena prihoda i troškova u obračunskim razdobljima kao kod MRS 11, te nema metode za utvrđivanje stupnja dovršenosti ugovora kojom će pouzdano mjeriti izvršene radove.

Prihodi od ugovora o izgradnji mjere se po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za naknadu.³⁸

³⁷ Ibid

³⁸ Ibid

Prihod ugovora o izgradnji treba obuhvatiti početni iznos prihoda dogovorenih ugovorom i izmjene u ugovorenim radovima.

MRS 11 jasnije definira i prepisuje objavljivanje od HSFI u pogledu metoda koje su korištene za utvrđivanje prihoda iz ugovora koji su priznati u tom razdoblju te metode za utvrđivanje stupnja dovršenosti ugovora koji su u tijeku. Također određuje da treba prezentirati bruto iznos potraživanja i bruto iznos obveza prema naručitelju za ugovorene radove.

2.3.3. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 – „Rashodi“

Cilj ovog standarda je propisati kriterije primjenjive za priznavanje, mjerenje i objavljivanje rashoda u financijskim izvještajima subjekata koji primjenjuju ove standarde koji je nastao u skladu sa IV. Direktivom Europske unije.³⁹

Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine ili stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjenje kapitala, osim onog u svezi s raspodjelom sudionicima u kapitalu.

Ugovor o izgradnji je ugovor posebno sklopljen za izgradnju neke imovine ili skupine imovine koja su međusobno usko povezana ili međuovisna po nacrtu, tehnologiji i funkciji ili konačnoj namjeni ili upotrebi⁴⁰

Ovaj standard se treba primijeniti pri objavljivanju i prezentiranju rashoda u financijskim izvještajima poduzetnika koji primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. U ovom standardu obuhvaćeni su rashodi koji nastaju iz transakcija i poslovnih događaja, a svrstani su u:

- poslovne rashode
- financijske rashode
- nerealizirane gubitke (rashode)
- ostale – izvanredne rashode⁴¹

³⁹ Narodne novine d.d. (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine, broj 30, Zagreb

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Ibid

Rashodi se priznaju u računu dobiti i gubitka na temelju izravne povezanosti između nastalih troškova i određene stavke prihoda. Ovaj proces se obično naziva sučeljavanje rashoda s prihodima, uključuje istodobno ili kombinirano priznavanje prihoda i rashoda koji proizlazi izravno ili zajednički iz istih transakcija ili drugih događaja.⁴² Temeljem ovog standarda rashodi se priznaju prema metodi stupnja dovršenosti koji se odnosi na izgradnju određenog objekta, dijela objekta ili skupine povezanih objekata.

U bilješkama će poduzetnik objaviti iznos nastalih troškova i priznate gubitke po ugovorima o izgradnji te sve druge informacije zahtijevane drugim standardima ili važne korisnicima financijskih izvještaja za pravilno i potpuno sagledavanje poslovanja poduzetnika⁴³

2.4. Regulativni okvir građevinarstva

Građevinarstvo podrazumijeva projektiranje, građenje, uporabu i održavanje te uklanjanje građevine pri čemu se ne smije ugroziti život i zdravlje ljudi, okoliš, priroda, druge građevine i stvari, niti stabilnost tla na okolnom zemljištu. Predstavlja vrlo kompleksu djelatnost koju regulira niz zakona, odredbi i pravilnika. Ovisno o nastalim poslovnim događajima u spomenutoj djelatnosti proizlazi adekvatno zakonsko i računovodstveno postupanje.

Zakona regulativa u građevinarstvu obuhvaća sljedeće:

- Zakon o gradnji
(„Narodne novine“ broj 153/13., 20/17.)
- Zakon o građevnim proizvodima
(„Narodne novine“ broj 76/13., 30/14., 130/17.)
- Zakon o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju
(„Narodne novine“ broj 114/18.)
- Zakon o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje
(„Narodne novine“ broj 118/18)
- Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama
(„Narodne novine“ broj 86/12., 143/13., 65/17.)
- Zakon o upravnim pristojbama

⁴² Ibid

⁴³ Ibid

(„Narodne novine“ broj 115/16.)

- te ostale odredbe i pravilnici⁴⁴

Sudionici u gradnji prikazani su sljedećom tablicom:

Tablica 2. Opis poslova sudionika u gradnji

INVESTITOR	pravna ili fizička osoba u čije ime se gradi građevina, ujedno osoba zadužena za osiguranje stručnog nadzora građenja građevine, također je dužan poslove projektiranja, kontrole, građenja, nostrifikacije projekta povjeriti osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje navedenih djelatnosti
PROJEKTANT	fizička osoba koja prema posebnom zakonu ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt ili ovlašteni inženjer, odgovoran je da projekt koji je izradio ispunjava propisane uvjete, da je građevina projektirana u skladu sa svim dozvolama koji izradom ili dopunom glavnog projekta, odgovoran je za cijeli glavni projekt
IZVOĐAČ	osoba koja gradi ili izvodi pojedine radove na građevini, graditi može osoba koja ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti građenja prema posebnom zakonu, dužan je graditi u skladu s građevinskom dozvolom, ovim Zakonom, tehničkim propisima, posebnim propisima, pravilima struke imenuje inženjera gradilišta, odnosno voditelja radova
NADZORNI INŽENJER	fizička osoba koja prema posebnom zakonu ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt ili ovlašteni inženjer i provodi u ime investitora stručni nadzor građenja, glavni nadzorni inženjer ne može biti zaposlenik osobe koja je izvođač na istoj građevini, glavni nadzorni inženjer odgovoran je za cjelovitost i međusobnu usklađenost stručnog nadzora

⁴⁴ Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja: Graditeljstvo raspoloživo na <http://www.mgipu.hr/default.aspx?id=28128> (Internet)

REVIDENT

fizička osoba ovlaštena za kontrolu projekata
te je ovlašten za obavljanje kontrole
projekata ,daje i ukida Ministarstvo

Izvor: Narodne novine (2017): Zakon o gradnji; čl. 48-63; Narodne novine d.d.; Zagreb broj 20/17

3. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA

Cilj financijskih izvještaja jest osigurati informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima subjekta koje su korisne širokom krugu korisnika pri donošenju ekonomskih odluka. Financijski izvještaji daju informacije o imovini, obvezama, kapitalu, prihodima i rashodima, uplatama vlasnika i isplata vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika te novčanim tokovima subjekta⁴⁵.

3.1. Analiza financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podatci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.⁴⁶ Analize su potrebne eksternim i internim korisnicima. Pod eksternim korisnicima podrazumijevamo banke, dobavljače, investitore i Poreznu upravu kojih će zanimati pojedini dijelovi analize, dok interni korisnik (menadžment) ima u interesu pratiti cijelu analizu poduzeća.

Prvi korak u pripremi financijskih izvještaja za potrebe analize jest prikupljanje i pregledavanje informacijske podloge te provjera njene formalne ispravnosti. Nakon toga slijedi vrednovanje, u kojem se koriste različite metode koje se mogu podijeliti na:

- metode pripreme koje podrazumijevaju sastavljanje strukturnih izvještaja, izvještaja promjena (razlika), izvještaja o promjeni strukture i sl.
- analitičke metode koje se odnose na izbor, oblikovanje i izračunavanje poslovnih pokazatelja.

Posljednji korak je interpretacija koja mora biti usmjerena na primatelja i na cilj analize.⁴⁷

Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja su:

⁴⁵ Službeni list Europske unije (2002): Uredba (EZ) br. 1606/2002 Europskog Parlamenta i Vijeća str. 10, točka 9. raspoloživo na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1126-20140101>; (Internet)

⁴⁶ Habek, Mladen; i ostali: Temelji računovodstva i analitika knjigovodstva, RRIF-Plus, 2004., str. 25

⁴⁷ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15 str.35

- komparativni financijski izvještaji koji omogućuju sagledavanje promjena u toku vremena (više obračunskih razdoblja)
- sagledavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa strukturalni financijski izvještaji
- analiza pomoću pokazatelja
- specijalizirane analize (predviđanje toka gotovine, analiza promjena u financijskom položaju, izvještaj o promjenama bruto profita, analiza točke pokrića).⁴⁸

U ovom radu obradit će se prva tri uobičajena analitička sredstva i postupci koja će se temeljiti na bilanci i računu dobiti i gubitka

3.1.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza predstavlja analizu financijskih izvještaja u kojoj se prati dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja. Za potrebe horizontalne analize potrebno je izraditi komparativne financijske izvještaje kojima se uspoređuje postotna promjena pojedinih pozicija i financijskim izvještajima kroz duže vremensko razdoblje.⁴⁹

Za izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvještaja i njihovo uspoređivanje može se uzeti neka godina kao bazna, a ostale se onda uspoređuju s njom. Osim toga mogu se praviti usporedbe svake godine u odnosu na prethodnu⁵⁰.

Tehnika sastavljanja komparativnih financijskih izvještaja i provedba horizontalne analize obuhvaća sljedeće korake:

- Određivanje bazne godine
- Računanje apsolutnog iznosa promjene vrijednosti svake pozicije po razdobljima
- Računanje postotnih promjena svake pozicije po razdobljima
- Interpretiranje dobivenih rezultata⁵¹

⁴⁸ Žager, K., Žager, L.(1999): Analiza financijskih izvještaja; Masmedia; Zagreb: str. 157

⁴⁹ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15 str.35

⁵⁰ Bolfek, B., Stanić, M, Knežević, S.:Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke raspoloživo na [file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonomskiVjesnik_12_1_web_10%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonomskiVjesnik_12_1_web_10%20(1).pdf) (Internet)

⁵¹ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15 str.36

Međutim, kod horizontalne analize mogu se pojaviti problemi kao što su neke značajnije promjene u politici bilanciranja ili inflacija, a u svakom slučaju bitno je uskladiti sve stavke kako bi analiza imala smisla.

3.1.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza je ona u kojoj se jedna pozicija iz financijskog izvještaja uzima kao konstantna te se određuje kao postotni iznos svih ostalih varijabli tj. podataka iz izvještaja u odnosu na uzetu konstantu varijablu.

Često se u analitičke svrhe izrađuje kombinacija strukturnih i komparativnih financijskih izvještaja.⁵²

Tehnika sastavljanja strukturnog izvještaja je sljedeća:

- Određivanje bazne vrijednosti
- Računanje postotnih promjena svake pozicije u strukturi
- Interpretiranje dobivenih rezultata⁵³

3.1.3. Analiza putem pokazatelja

Analiza putem financijskih pokazatelja je jedna od najpoznatijih i najčešće korištenih analiza financijskih izvještaja i može dati dobar pregled poduzeća i naglasiti njegove slabosti i snage. Analiza putem pokazatelja predstavlja prvu fazu financijske analize. Povezivanjem stavki iz jednog ili iz dvaju izvještaja, odnosno knjigovodstvenih i/ili tržišnih podataka, ona pokazuje povezanost između računa u financijskim izvještajima i omogućuje vrednovanje financijskog stanja i poslovanje tvrtke.⁵⁴

Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog razdoblja (najčešće godinu dana) i temelji se na podacima iz izvještaja od dobiti, a

⁵² Vuko, T.: Analiza financijskih izvještaja, autorski materijali akademska godina 2010/11

⁵³ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15 str.37

⁵⁴ Vukoja, B.: Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (Internet)

druga se odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku⁵⁵.

Ipak kada se radi o pokazateljima, postoje i određena ograničenja ovakvog metodološkog pristupa, a to su;

- problem primjene različitih računovodstvenih politika
- ekonomija obujma
- razdoblje izvještavanja
- računska ograničenja
- karakteristike distribucije⁵⁶

Pokazatelji koji će se koristiti u empirijskom dijelu rada klasificiraju se u sljedeće skupine:

1. Pokazatelji likvidnosti
2. Pokazatelji zaduženosti
3. Pokazatelji profitabilnosti

1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti poduzeća da udovolji kratkoročnim obvezama. Likvidnost kao pokazatelj pomaže dobavljačima proizvoda i usluga poduzeća, kao i vjerovnicima koji odobravaju kratkoročne kredite poduzeću. Naime, zanima ih mogućnost poduzeća da udovolji svojim obvezama koje kratkoročno dospijevaju tj. sa rokom dospijevanja do godinu dana.

Najvažniji pokazatelji likvidnosti:

- koeficijent trenutne likvidnosti
- koeficijent ubrzane likvidnosti
- koeficijent tekuće likvidnosti.

Prethodno navedeni pokazatelji računaju se na temelju podataka iz bilance, te se ishodno tome pokazuje likvidnost poduzeća na određen dan.

⁵⁵ Žager, K., Žager, L., (1999), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 172

⁵⁶ Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15 str.38

Tablica 3. Pokazatelji likvidnosti

KOEFICIJENT TRENUTNE LIKVIDNOSTI	novac (+ kratkoročna ulaganja) / kratkoročne obveze
KOEFICIJENT UBRZANE LIKVIDNOSTI	novac + potraživanja / kratkoročne obveze
KOEFICIJENT TEKUĆE LIKVIDNOSTI	kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze

Izvor: Izrada autora

Iz prethodne tablice vidimo da svi navedeni pokazatelji imaju isti nazivnik, a to je kratkoročne obveze, dok se u brojniku nalazi kratkotrajna imovina sa različitim stupnjem likvidnosti.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća za trenutno podmirenje obveza. S obzirom da je novac, koji se nalazi u brojniku najlikvidnija imovina. Navedeno se odnosi na novac kojim poduzeće trenutno raspolaže, te je bitno naglasiti da ovaj pokazatelj može bit nerealan s obzirom na mogućnost uplate sredstava na žiro račun u trenutku izračuna koeficijenta trenutne likvidnosti. U tom bi slučaju ovaj koeficijent bio previsok, te bi upućivao na činjenicu da poduzeće nema nikakvih problema s likvidnošću, što ne mora biti slučaj. Optimalno je da ovaj pokazatelj bude veći od 1, te ne smije biti manji od 0.1.⁵⁷

Koeficijent ubrzane likvidnosti, za razliku koeficijenta trenutne likvidnosti, uključuje i manje likvidnu kratkotrajnu imovinu, potraživanja. Ovaj pokazatelj trebao bi biti jednak ili veći od 1.⁵⁸ Tj. da bi minimalna unovčiva imovina trebala iznositi minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza.

Koeficijent tekuće likvidnosti obuhvaća cjelokupnu kratkotrajnu imovinu. Kod izračuna ovog pokazatelja potrebno je provjeriti od čega se sastoje zalihe. U slučaju da poduzeće ima zastarjele, nelikvidne zalihe ili zalihe specijaliziranih proizvoda, koeficijent ubrzane

⁵⁷ Vuko T. :Analiza financijskih izvještaja; nastavni materijali akademka godina 2010/11.

⁵⁸ Žager, Žager. K. L.(1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 177

likvidnosti je bolja mjera likvidnosti. Na likvidnost zaliha ukazuju pokazatelji aktivnosti. Ovaj pokazatelj trebao bi biti jednak ili veći od 2. Veličina ovog pokazatelja ukazuje i na stanje radnog kapitala. Radni kapital predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkotrajnih obveza te pokazuje da postojanje neto radnog kapitala da je dio kratkotrajne imovine financiran iz dugoročnih izvora što je neophodno za održavanje likvidnosti.⁵⁹

Kada se promatra sa stajališta pozajmitelja, veća vrijednost ovog pokazatelja trebala bi pružiti zaštitu od potencijalnih poslovnih gubitka nastalih zbog poslovnih promašaja dužnika. Isto tako, gledajući iz drugog kuta, prevelik iznos pokazatelja tekuće likvidnosti može značiti neefikasan menadžment, odnosno neiskorištenu gotovinu, velike količine zaliha s obzirom na potrebe te loše upravljanje potraživanjima

2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti koriste se za procjenu financijskog rizika poduzeća, odnosno stupanj zaduženosti poduzeća. Dug poduzeća podrazumijeva načine i izvore financiranja koji se moraju otplatiti u ovisnosti je li na kratki ili dugi rok. Također, pokazuju strukturu kapitala te predstavljaju mjeru stupnja rizika ulaganja u poduzeće tj. stupanj korištenja posuđenih financijskih sredstava.

U analizi zaduženosti važne su dvije vrste pokazatelja zaduženosti (financijske poluge):

- Pokazatelji na temelju stavljanja u omjer računa bilance radi utvrđivanja razmjera u kojem se imovina financirala posuđenim sredstvima,
- Pokazatelji na temelju računa dobiti i gubitka radi utvrđivanja koliko su puta fiksne naknade pokrivena dobitkom⁶⁰

Najčešći pokazatelji zaduženosti su:

- Pokazatelj zaduženosti
- Pokazatelj vlastitog financiranja
- Pokazatelj financiranja
- Pokazatelj pokrića kamata

⁵⁹ Ibid; str.177

⁶⁰ Vukoja, B.:Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (Internet)

- Stupanj pokrića I
- Stupanj pokrića II

Tablica 4. Pokazatelji zaduženosti

POKAZATELJ ZADUŽENOSTI	ukupne obveze / ukupna imovina
POKAZATELJ VLASTITOG FINANCIRANJA	kapital / ukupna imovina
POKAZATELJ FINANCIRANJA	ukupne obveze / kapital
POKAZATELJ POKRIĆA KAMATA	EBIT* / godišnji troškovi kamata
STUPANJ POKRIĆA I	vlastiti kapital / dugotrajna imovina
STUPANJ POKRIĆA II	vlastiti kapital + dug. tuđi kapital / dugotrajna imovina

Izvor: Izrada autora

* dobitak prije poreza i kamata

Pokazatelj zaduženosti se dobije stavljanjem u omjer ukupnih obveza i ukupne imovine. Pokazuje do koje mjere tvrtka koristi zaduživanje kao oblik financiranja, tj. koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Što je dug veći, veći je i financijski rizik* tj. što je dug manji, niži je *financijski rizik*. U pravilu smatra se da bi vrijednost ovoga koeficijenta trebala iznositi manje od 50%, te da ne bi smio biti veći od 70% što bi predstavljalo prezaduženost poduzeća.

**Financijski rizik* predstavlja rizik kod fiksnih troškova financiranja (rizik da se ostvarenim financijskim rezultatom neće pokriti kamate na dugove poduzeća) i/ili rizik koji proizlazi iz stupnja zaduženosti poduzeća (rizik da poduzeće neće biti u mogućnosti vratiti dug). Stupanj rizika se povećava usporedo sa stupnjem zaduženosti poduzeća.

Pokazatelj vlastitog financiranja govore u kojem omjeru vlastito financiranje sudjeluje u poslovanju poduzeća. Pokazatelj je to bolji što je koeficijent veći od 0,50, jer to znači da se

poduzeće financira iz vlastitih izvora s više od 50%. Što je stupanj samofinanciranja veći, to su vjerovnici sigurniji i rizik poslovanja s tim poduzećima je manji ⁶¹

Pokazatelj financiranja kojeg još možemo nazvati pokazateljem mogućeg zaduživanja stavlja u omjer ukupne obveze i kapital odnosno daje nam informacije o rizičnosti ulaganja u neko poduzeće te kako poduzeće koristi financijsku polugu. Koeficijent financijske poluge je suprotan koeficijentu vlastitog financiranja. Pokazuje koliko je ukupne imovine podržano sa glavnicom. Veći koeficijent znači veći udio duga u pasivi.⁶² Iako bi ovaj koeficijent trebao imati omjer 1:1 međutim, u današnjim suvremenim uvjetima poslovanja odstupa se pomalo od tako definiranog odnosa: sve veći naglasak se pridaje rezultatima koji se postižu ukupnim kapitalom, tj. trajnoj snazi prihoda. U tom kontekstu tolerira se veća zaduženost poduzeća i pomiče se odnos vlastitog i tuđeg kapitala prema omjeru 30:70, a u mnogim bankama to predstavlja granicu kreditne sposobnosti poduzeća⁶³.

Pokazatelj pokriva kamata pokazuje razmjer u kojem poslovni dobitak može pasti a da ne dovede u pitanje plaćanje kamata. Daje informaciju o tome koliko su troškovi kamata pokriveni s dobiti prije oporezivanja.⁶⁴ Mora biti što veći jer je u tom slučaju veća vjerojatnost da će poduzeće moći bez teškoća pokriti svoje troškove kamata. Ovaj pokazatelj oblikovan je tako da poveže financijske troškove poduzeća i njegovu sposobnost da ih podmiri.

Stupanj pokriva I (zlatno bankarsko pravilo) pokazuje koliko se dugotrajne imovine pokriva glavnicom. Ovaj pokazatelj bi trebao imati vrijednost 1, tj. što je vrijednost manja od 1, to je pokazatelj bolji.

Stupanj pokriva II (zlatno bilančno pravilo) pokazuje koliko dugotrajne imovine pokriva vlastitim kapitalom uvećanim za dugoročni tuđi kapital. Ovaj pokazatelj bi trebao imati

⁶¹ Vukoja, B.: Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (Internet)

⁶² Janus, A.(2010): Analiza financijskih izvješćaja pomoću pojedinačnih pokazatelja raspoloživo na <http://finance.hr/wp-content/uploads/2009/11/ja14112010.pdf> (Internet)

⁶³ Bahtijarević-Šiber Fikreta, Sikavica Pere, "Leksikon menadžmenta", Masmedia, Zagreb, 2001. godina

⁶⁴ Vukoja, B.: Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (Internet)

vrijednost 1, tj. što je pokazatelj manji od 1, to je zaduženost poduzeća manja, a likvidnost veća.

3. Pokazatelji profitabilnosti

Sposobnost poduzeća da ostvari profit s obzirom na uloženi kapital je ključno za ukupnu vrijednost poduzeća i vrijednosnica koje izdaje. Ovi pokazatelji su među najkorištenijim prilikom donošenja odluke o investiranju u dionice ili obveznice poduzeća. Profitabilnost ukazuje na položaj poduzeća na tržištu i kvalitetu menadžmenta.⁶⁵

Pokazatelji profitabilnosti se mogu podijeliti u dvije temeljne skupine:

- Pokazatelje koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema prodaji:

- Bruto marža profita
- Neto marža profita

- Pokazatelje koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema ulaganjima:

- Rentabilnost imovine
- Rentabilnost kapitala⁶⁶

Tablica 5. Pokazatelji profitabilnosti

BRUTO MARŽA PROFITA	Dobit prije oporezivanja + kamate / prihod od prodaje
NETO MARŽA PROFITA	Dobit nakon oporezivanja + kamate / prihod od prodaje
RENATBILNOST IMOVINE	Neto dobit + kamate / prosječna ukupna imovina
RENATBILNOST KAPITALA	Neto dobit / prosječni ukupni kapital

Izvor: Izrada autora

Bruto marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti ili gubitka te stavlja u omjer dobit prije oporezivanja tj. bruto dobit uvećanu za kamate i prihode od prodaje

⁶⁵ Janus, A(2010): Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih pokazatelja raspoloživo na <http://finance.hr/wp-content/uploads/2009/11/ja14112010.pdf> (Internet)

⁶⁶ Vukoja, B.:Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (Internet)

poduzeća. Ovaj pokazatelj interpretira udio bruto dobiti uvećanoj za kamate u prihodima od prodaje, a poželjno je da bude što veći jer je tada poduzeće uspješnije.

Neto marža profita pokazuje odnos dobiti nakon oporezivanja tj. neto dobiti uvećanog za kamate i prihod od prodaje poduzeća. Kako je ovaj pokazatelj za razliku od prethodno navedenog uvećan za porez na dobit, pokazuje koliki postotak prihoda ostaje u vidu dobiti kojom se može slobodno raspolagati.

Rentabilnost imovine (ROA) stavlja u omjer neto dobit uvećanu za kamate i prosječnu ukupnu imovinu odnosno pokazuje sposobnost poduzeća da korištenjem raspoložive imovine ostvari dobit. Pokazuje koliko je poduzeće zaradilo na svaku jedinicu imovine.

Rentabilnost kapitala (ROE) prikazuje omjer neto dobiti i prosječnog ukupnog kapitala. Pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara.

4. EMPRIJSKO ISTRAŽIVANJE STUDIJOM SLUČAJA, ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA ZA VRIJEME GOSPODARSKE KRIZE I USPOREDBA S KONKURENCIJOM

4.1. Građevinarstvo u Hrvatskoj za vrijeme gospodarske krize

Građevinarstvo je u svim nacionalnim gospodarstvima bitan sudionik ali i pokazatelj razvojnih kretanja. Ova djelatnost svojom prirodom posla sudjeluje u aktivnostima investicija i razvoja u svim gospodarskim i infrastrukturnim djelatnostima, što znači da je građevinarstvo jedna od glavnih pokretačkih snaga svih gospodarskih sustava.⁶⁷

U Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu RH), građevinarstvo zadnjih 20-ak godina doživljava intenzivne promjene uvjetovane gospodarskim i političkim utjecajima na građevinskom tržištu kao što je privatizacija, izgradnja autocesta, otvaranje hrvatskog tržišta, ulazak u Europsku Uniju te gospodarska kriza.

Posljednjih nekoliko godina situacija u hrvatskom građevinarstvu nije zadovoljavajuća. Razlog tome je pad ukupne gospodarske aktivnosti te činjenice da je na početku gospodarske krize građevinski sektor bio predimenzioniran i prilagođen neodrživo snažnom investicijskom ciklusu, financiranom inozemnim zaduživanjem, a samu investicijsku aktivnost je održavala i potaknula država, što je imalo kontraefekt iz dva razloga. Prvi je razlog taj što je prekomjernim investiranjem i za fiskalne konsolidacije javnog sektora dovela do nagle nestašice poslova za građevinske tvrtke koje su se opredijelile za radove na infrastrukturnim projektima. Drugi je razlog to što je visoka raspoloživost poslova na domaćem tržištu oslabila interes i potrebu dijela građevinske operative za iznalaženjem i obavljanjem poslova u inozemstvu pa se sada teže vratiti na bivša tržišta ili osvajati nova.⁶⁸

Kriza u građevinarstvu traje u kontinuitetu od travnja 2009. godine. Zbog loše fiskalne politike, tj. nedostatka fiskalnog prostora koji bi omogućio javnom sektoru da intenzivnijim

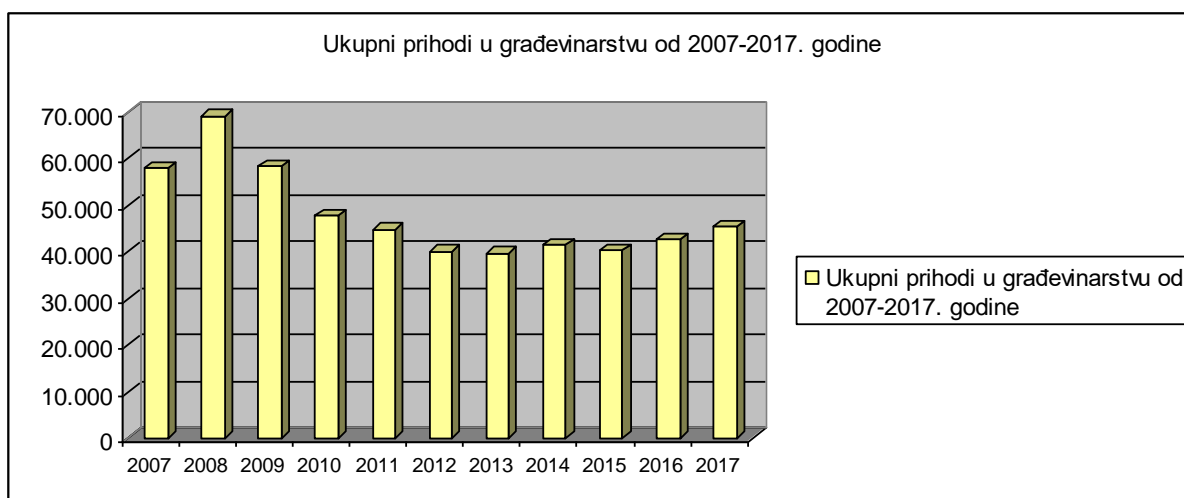
⁶⁷ Lacković, Z (2002): Marketing strategija građevinskih poduzeća srednje veličine raspoloživo na file:///C:/Users/marijo/Downloads/Lackovic_2003.pdf (Internet)

⁶⁸ Hrvatska gospodarska komora, (2016); Građevinski sektor EU i Hrvatske – od recesije do oporavka; Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize; Odjel za makroekonomske analize; Zagreb; str. 2-3

ulaganjem u infrastrukturu zaposli dio građevinskih kapaciteta i samim time potakne investicije privatnog građevinskog sektora, dovelo je da RH nije mogla poduzeti prikladne mjere koje bi onemogućile pad građevinarstva.

Grafikon 1. prikazuje ukupne prihode u građevinarstvu od 2006. do 2017. godine. Kao što je prikazano, najveći prihod građevinarstvo je ostvarilo 2008. u tzv. predrecesijskoj godini koji je iznosio 72.686.000,00 kuna. U navedenoj godini, dok je u RH cvjetalo građevinarstvo, svijetom se širila najveća financijska kriza od Velike depresije 1930. Situaciju je dodatno otežala činjenica da je početak recesije koincidirao s dosežanjem granice visoke zaduženosti svih sektora (države, stanovništva i tvrtki) u dijelu zemalja što se, posebno u tranzicijskim zemljama, odrazilo na snažan pad građevinske aktivnosti.⁶⁹ Izbijanjem krize dolazi do naglog pada građevinske aktivnosti u svim sljedećim godinama, s tim da se dno dotaklo 2013. godine kada su prihodi u građevinarstvu bili skoro pa prepolaženi u odnosu na 2008. godinu.

Graf 1. Ukupni prihodi u građevinarstvu od 2007. do 2017. godine

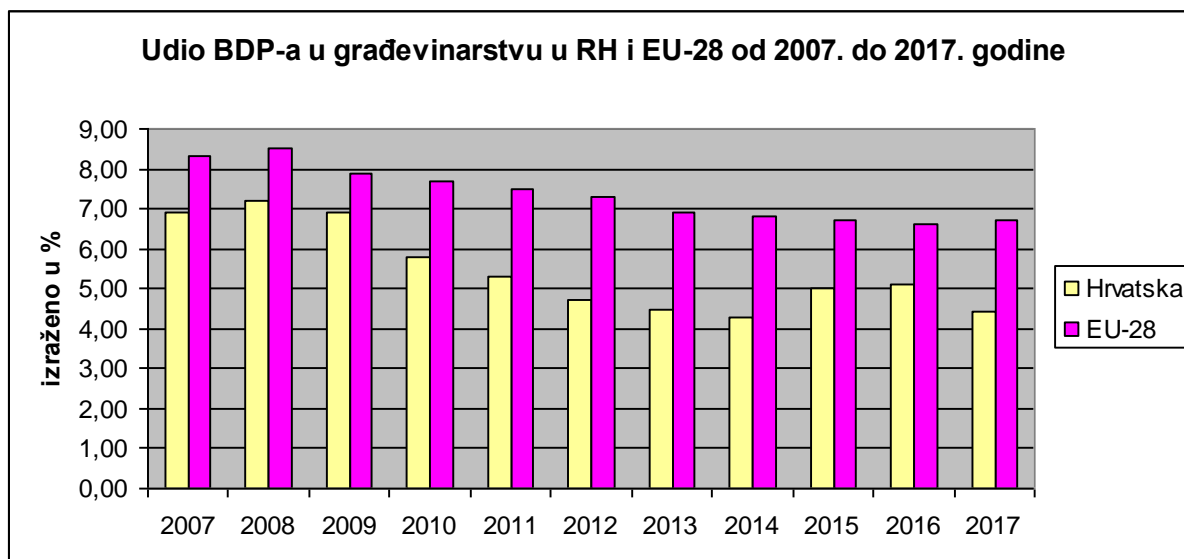
Izvor: DZH raspoloživo na <https://www.dzs.hr/>

Grafikon 2 prikazuje udio građevinarstva u Bruto domaćem proizvodu (dalje u tekstu BDP) u RH i EU28. Naime, udio građevinarstva u BDP-u u 2008. godini doseže vrhunac te je iznosio rekordnih 7.2% BDP-a što je ponajviše potaknuto izgradnjom prometne infrastrukture. Nakon toga slijedi tendencija opadanja udjela građevinarstva u BDP-u sve do 2015. godine do kada je trajala gospodarska kriza te je tek u 2016. godini vidljiv blagi oporavak ove djelatnosti.

⁶⁹ Ibid; str 8

Također, vidljivo je da je građevinarstvo Europske Unije bolje odgovorilo na krizu jer je došlo do manjeg pada aktivnosti.

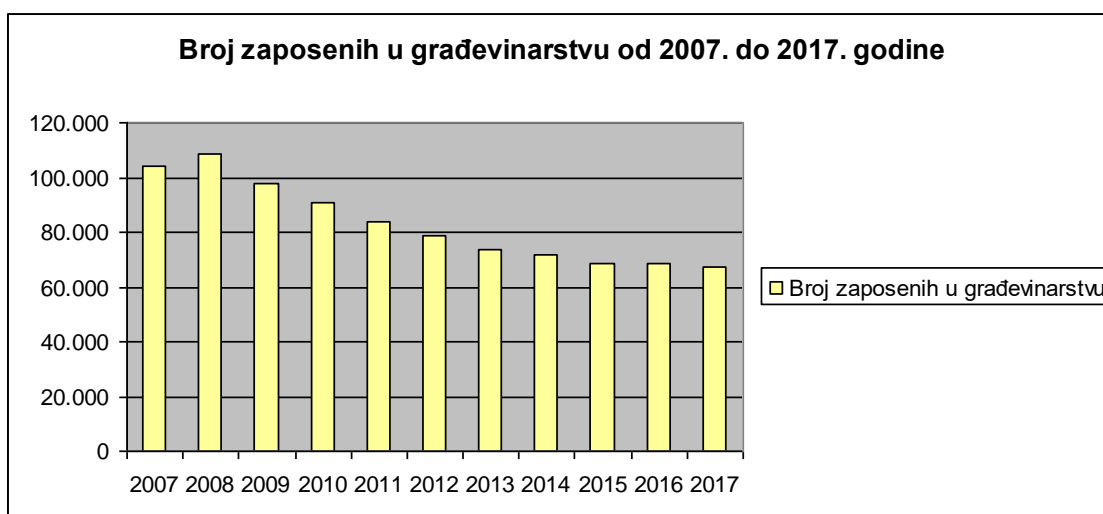
Graf 2. Udio građevinarstva u BDP-u

Izvor: DZH dostupno na <https://www.dzs.hr/>

Grafikon 3 prikazuje ukupan broj zaposlenih u građevinskoj djelatnosti. Navedeni graf prikazuje kako je građevinarstvo izgubilo drastičan broj radnika i bez obzira na oporavak djelatnosti, broj zaposlenih nastavlja opadati. O razmjerima recesije u građevinarstvu možda najbolje govori podatak da se u razdoblju od 2007. do 2017. godine broj zaposlenih smanjio za čak 40.953. Prikazani pad zaposlenosti u građevinarstvu nije samo težak udarac za ovu djelatnost već i za gospodarstvo u cjelini.

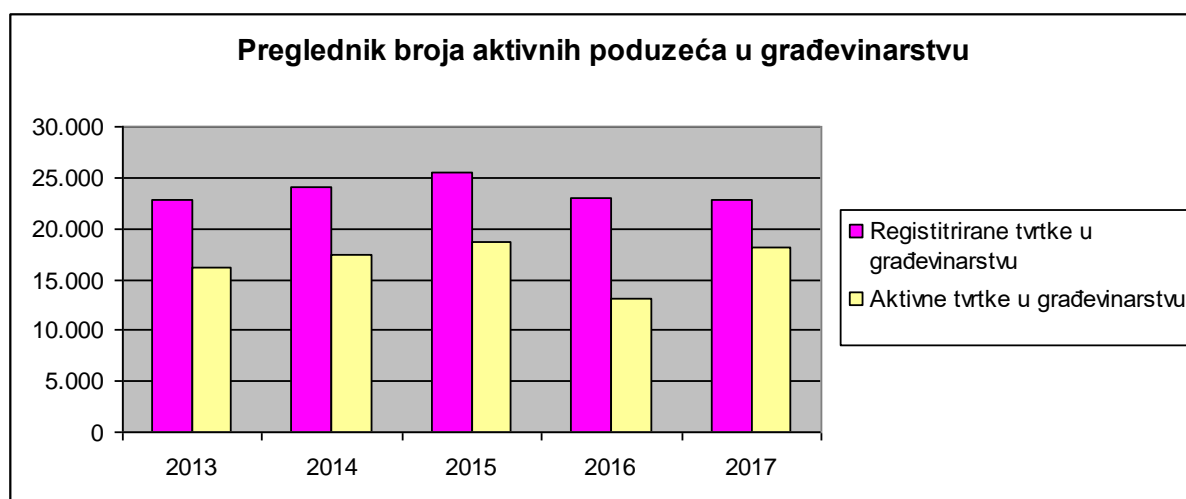
Graf 3. Broj zaposlenih u građevinarstvu od 2007-2017

Izvor: DZH dostupno na <https://www.dzs.hr/>

Gospodarska kriza u Hrvatskoj ostavila je dubok trag na ukupna gospodarska kretanja što se pogotovo vidi u sljedećim značajkama: rast nezaposlenosti, pad realnih plaća, razvoj potrošačkog pesimizma te slabljenje domaće potražnje.⁷⁰ Na grafikonu 4. prikazano je kretanje registriranih i aktivnih tvrtki u građevinarstvu iz kojega se vide male oscilacije registriranih tvrtki kroz godine, dok se broj aktivnih tvrtki znatno smanjio u 2015. godini uslijed posljedica gospodarske krize. Da bi neka tvrtka bila aktivna potrebno je prijaviti početak poslovanja poreznoj upravi, tj. tvrtka postaje aktivna od onoga trenutka kada se položi temeljni kapital na žiro račun te se ostvaruju prihodi i rashodi.

Graf 4. Preglednik broja aktivnih tvrtki u građevinarstvu u RH

Izvor: DZH dostupno na <https://www.dzs.hr/>

⁷⁰ Buturac, G. (2017): Sektorske analize, Ekonomski fakultet Zagreb; raspoloživo na https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/SA_gradevinarstvo_listopad-2017.pdf (Internet)

4.2. O poduzeću Chrile d.o.o.

Poduzeće Chrile d.o.o. osnovano je 1990. godine pod tijelom trgovačkog suda u Splitu. Jedini osnivač i član društva je Ivica Kriletić koji je i ujedno i član uprave – direktor tj. zastupa društvo pojedinačno i samostalno.

Chrile d.o.o. trenutno čini tim od 16 ljudi koji uspješno izvode male, srednje i velike projekte. Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. godine, poduzeće Chrile d.o.o. obavlja djelatnost 41.20.- gradnja stambenih i nestambenih zgrada te prema veličini pripada malim poduzećima.

Chrile d.o.o. je poduzeće za završne građevinske radove sa sjedištem u Splitu, s timom iskusnih visokokvalificiranih, strukovno osposobljenih majstora i djelatnika. U ponudi imaju usluge ugradnje, održavanja i servisa elektroinstalacija, vodoinstalacija, kanalizacijskih sustava, centralnog grijanja, automatizacije te podnog grijanja. Također su specijalizirani za renovacije, adaptacije, obnove stambenih, poslovnih, stambeno – poslovnih i ostalih objekata visokogradnje na području cijele Hrvatske.

Poduzeće Chrile d.o.o. pri sastavljanju, prezentiranju i objavljivanju financijskih izvještaja primjenjuje Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, a s obzirom da navedeno poduzeće pruža građevinske usluge dužan je primjenjivati HSFI 15 – Prihodi i HSFI 16 – Rashodi.

Poduzeće Chrile d.o.o. primjenjuje sljedeće računovodstvene politike:

- Sve imovinske stavke priznate su po trošku nabave odnosno nastanku poslovnog događaja na temelju vjerodostojnih dokumenata.
- Dugotrajna materijalna imovina amortizira se u okviru procijenjenog ekonomskog vijeka trajanja sredstva iz skupine dugotrajne imovine koja se koristi za obračun amortizacije kao porezno dopustivog troška i to linearnom metodom na osnovicu ukupne nabavne vrijednosti sredstva. Pri obračunu su korištene dvostruko dopuštene porezne stope.
- Sitan inventar i auto-gume otpisuju se po 100% vrijednosti nabave prilikom stavljanja u upotrebu.
- Kratkotrajna potraživanja vode se po nominalnoj vrijednosti. Za potraživanja za koja u obračunskom razdoblju nisu zadovoljeni kriteriji priznavanja prihoda već se ispunjenje

tih kriterija očekuje u budućim razdobljima, izvršeno je vremensko razgraničenje prema HSFI-u 14. Procjena realnosti pojedinih potraživanja u smislu njihove naplate provodi se kada pojedino potraživanje nije naplaćeno u ugovorenom roku, a najkasnije na datum bilance tražbina se vrijednosno usklađuje. Tako određena potraživanja prema Zakonu o porezu na dobit postaju porezno priznat trošak, ali i odgođeni prihod budućih obračunskih razdoblja kada budu naplaćena.

- Prihodi su priznavani po načelu nastanka događaja. Za prihode koji u istom obračunskom razdoblju nisu zadovoljeni kriteriji priznavanja potraživanja već se ispunjenje tih kriterija očekuje u budućim razdobljima, izvršena su vremenska razgraničenja.
- Obveze se iskazuju po nominalnoj vrijednosti i po načelu nastanka, a klasificirane su na kratkoročne i dugoročne. Za obveze za koje u obračunskom razdoblju nisu zadovoljeni kriteriji priznavanja rashoda što se očekuje u budućim razdobljima, također su izvršena vremenska razgraničenja.
- Rashodi nastaju kao posljedica smanjenja imovine ili povećanja obveza i priznaju se prema načelu nastanka događaja. Sučeljavaju se s prihodima koji proizlaze iz istih transakcija. Za one rashode za koje nije ispunjen kriterij priznavanja obveze, nego se ispunjenje tog kriterija očekuje u narednim razdobljima, izvršena su vremenska razgraničenja istih.
- Ostale poslovne transakcije mjerene su i priznavane sukladno zahtjevima koji proizlaze iz izravne primjene HSFI.
- Porezna obveza nastala po osnovi građevinskih usluga prenosi se na primatelja građevinskih usluga, odnosno uvjet za to mora biti da je primatelj porezni obveznik, tj. da je upisan u registar obveznika PDV-a, bez obzira je li privremena situacija ovjerena ili nije.
- Ukoliko nastane porezna obveza po osnovi građevinskih usluga, a primatelj građevinske usluge nije upisan u registar obveznika PDV-a, obvezno se na isporuku obračunava PDV po stopi od 25%.

4.3. Analiza obračunskih situacija

Analiza obračunskih situacija vršit će se na obračunskim situacijama poduzeća Chrile d.o.o. koje su ispostavljenje na temelju Ugovora o izgradnji dvorane OŠ Supetar na Braču i Ugovora o izgradnji skladišta Nird u Kaštel Sućurcu.

4.3.1. Dvorana OŠ Supetar

Usluge građenja i popravka – rekonstrukcija građevine – obavljaju se na temelju Ugovora o izgradnji ili građenju koji građevinski poduzetnik sklapa s naručiteljem ili investitorom.

Ugovor o izgradnji je ugovor posebno sklopljen za izgradnju neke imovine ili skupine imovine koja je međusobno usko povezana ili međuovisna po nacrtu, tehnologiji i funkciji ili konačnoj namjeni ili uporabi⁷¹.

⁷¹ Narodne novine d.d. (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine, broj 30, Zagreb

„Don Frane Bulića 209. (OIB: :) leg zastupa
direktor Josip Mešin (u daljnjem tekstu: NARUČITELJ), s jedne strane

i

«CHRILE» d.o.o. (OIB: 00409536656) iz Splita, Sulimančeva 7a, kojeg zastupa Ivica
Križetić, direktor , (u daljnjem tekstu: IZVOĐAČ),

zaključuju sljedeći

SPORAZUM

o nastavku radova na izgradnji školske sportske dvorane Supetar
temeljem Ugovora o građenju broj 03-369/08 od 10. 03. 2008. godine

Članak 1.

Ugovorne strane složno utvrđuju;

- 1) da su dana 10. 03. 2008. godine zaključili Ugovor o građenju broj 03-369/08 o izgradnji školske sportske dvorane - Supetar (u daljem tekstu: Ugovor), a koji u bitnom definira da Naručitelj ustupa, a Izvođač preuzima izvođenje radova na izgradnji ŠKOLSKE ŠPORTSKE DVORANE - SUPETAR sukladno odredbama Ugovora, projektnoj dokumentaciji, važećoj Građevinskoj dozvoli i natječajnoj dokumentaciji, te ponudi Izvođača koja je sastavni dio Ugovora, na izgradnji školske sportske dvorane u Supetru, i to: vodoinstalacija, termoinstalacija i elektroinstalacija, a u svemu prema usuglašenom i obostrano prihvaćenom ugovornom troškovniku
- 2) da su prema Ugovoru radovi izgradnje predmetne dvorane izvođeni do prekida dana 07. srpnja 2009. godine,
- 3) da je, dana 16. srpnja 2012. godine u Splitu sastavljena sveukupna rekapitulacija sportske dvorane u Supetru po osnovnom ugovoru kojom se definirala stvarna izvedena vrijednost radova, a sve prije potpisivanja ovog Sporazuma o nastavku radova na izgradnji školske sportske dvorane - Supetar,
- 4) da se tom sveukupnom rekapitulacijom definirana i sva eventualna potraživanja sporazumnih strana s osnova Ugovora.

Temeljem članka 28. gore navedenog Ugovora, a uzimajući u obzir činjenicu da je s Gradom Supetrom, Investitorom predmetnih radova postignut sporazum oko nastavka izvođenja radova, Izvođač se obvezuje Naručitelju predati svu dokumentaciju kojom dokumentira kvalitetu izvedenih radova, a koju do sada nije predao, tijekom radova na predmetnom objektu. Nadalje, Izvođač se potpisom ovog sporazuma odriče svih naknadnih zahtjeva za isplatom zatezних kamata i ostalih sporodnih davanja, te svih ostalih zahtjeva temeljem predmetnog Ugovora, a koji nisu definirani ovim sporazumom, te da danom potpisa ovog sporazuma za sve odnose ili događaje nastale do danas jedna prema drugoj nemaju nikakvih potraživanja iz osnova naknade štete.

Naručitelj ustupa, a Izvođač preuzima i nastavlja obvezu izvođenja radova na izgradnji ŠKOLSKE ŠPORTSKE DVORANE - SUPETAR u osnovi prema odredbama Ugovora o građenju broj 03-369/08 od 10. 03. 2008. godine ali prema novoj projektnoj dokumentaciji na temelju koje je ishodena danas važeća Izmjena i dopuna Glavnog projekta (klasa: 361-03/11-29/0015 od 12. svibnja 2011. godine) izdanoj od strane Upravnog odjela za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije – Ispostava Supetar, pomoćnog troškovnika po sada važećoj ukupnoj projektnoj dokumentaciji, sveukupnoj rekapitulaciji od 16. srpnja 2012. godine, te razlikovnih troškovnika a što je sve sastavni dio ovog Sporazuma o nastavku radova na izgradnji školske sportske dvorane Supetar (dalje u tekstu: Sporazum).

Slika 2. Ugovor o izgradnji

Izvor. Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Na slici 2 prikazan je Sporazum o nastavku radova na izgradnji školske dvorane Supetar, temeljem Ugovora o građenju koji je potpisan 2008. godine. Naime, zbog brojnih problema i uočenih manjkavosti kao što su protupožarni uvjeti, statika i imovinsko – pravni odnosi, došlo je do izmjene glavnog projekta, te je gradnja dvorane bila obustavljena 2009. godine. Ovaj sporazum je potpisan nakon sveukupne rekapitulacije školske dvorane u Supetru po osnovnom Ugovoru kojim se definirala stvarna vrijednost izvedenih radova. Navedeni sporazum je potpisan 2013. godine između naručitelja radova i poduzeća Chrile d.o.o te su iste godine nastavljeni radovi na gradilištu.

Temeljem Ugovora o građenju ugovorena je cijena za izvođenje radova u iznosu od 1.452.053,83 kn.

Ukupna vrijednost do sada ukupno izvedenih radova na školskoj sportskoj dvorani Supetar po odredbama iz sveukupne rekapitulacije razlikovnog troškovnika navedenog u prethodnom stavku ovog članka bez PDV-a, iznosi:

315.386,65 kn

(slovima:tristopetnaestisućatristoosamdesetšestkunašezdesetpetlipa)

Slika 3. Dio ugovora o izgradnji

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Na slici 3 prikazan je dio Ugovora tj. vrijednost ukupno izvedenih radova na školskoj dvorani prije prekida radova, odnosno iz odredbe sveukupne rekapitulacije.

Obračun izvršenih radova obavlja se putem ispostavljenih i od strane Nadzornog inženjera i Naručitelja, ovjerenih mjesečnih privremenih situacija i okončane situacije po završetku radova. Privremene situacije mogu se ispostaviti nakon izvođenja dijela radova sukladno rokovima izvođenja, ali ne učestalije od jedanput mjesečno.

Privremene situacije Izvođač ispostavlja Naručitelju, te je Izvođač u obvezi dostaviti svaku privremenu situaciju za protekli mjesec Nadzornom inženjeru do 25-og u proteklom mjesecu, a Nadzorni inženjer je u obvezi ovjeriti nesporni dio odmah po ovjeri predmetnih radova od strane Investitora. U ovom slučaju je to grad Supetar.

CHRILE d.o.o. Sulimančeva 7A, 21000 Split, HRVATSKA

tel: 00 385 (21) 487 986; fax: 00 385 (21) 487 314 e-mail: chrile@stt-com.hr

NKD: 4120, mb: 3614654, oib: 00409536656

IBAN: HR022360001101826147, Zagrebačka banka u Splitu

IBAN: HR312484008100827474, Raiffeisenbank Austria d.d.

M-P-BETON d.o.o.

Don Frane Bulića 209

21 210 Solin

OIB: 59003338799

VII PRIVREMENA SITUACIJA br. 36/GUSI/1

Datum situacije: 30.09.2014.

Za izvedene radove u razdoblju od 01.09.2014. do 30.09.2014.

prema Ugovoru br. 03-369/08 od 10.03.2008. (Dodatku 1. ugovora o građenju od 04.02.2014. za izvođenje instalaterskih radova na građevini **ŠKOLSKE ŠPORTSKE DVORANE U SUPETRU**)

Ugovoreno (bez PDV)	Kn	1.452.053,83
Ukupna vrijednost izvedenih radova	Kn	770.508,46
Vrijednost izvedenih radova po prethodnoj situaciji	Kn	767.683,96
Vrijednost izvedenih radova po ovoj situaciji	Kn	2.824,50

Molimo da nam situaciju ovjerite najdalje u roku od: po ugovoru 1 ovjereni iznos doznačite na transakcijski račun kod Zagrebačke banke u Splitu, a dva ovjerenja primjerka vratite u roku od: po ugovoru.

Datum dostizanja čl.4. ugovora.

Jamčimo pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću za količine i kvalitetu radova.

Količine radova unesene su na temelju podataka iz građevinske knjige.

OBRACUN PLAĆANJA	Neto	PDV	Ukupno
Po ovoj situaciji	2.824,50	0,00	2.824,50
Predjam	0,00	0,00	0,00
Depozit	0,00	0,00	0,00
Ostaje za naplatu	2.824,50	0,00	2.824,50
UKUPNO ZA PLAĆANJE	2.824,50 Kn		2.824,50

Prijenos porezne obveze temeljem čl. 73. st. 3.a. i čl.79. st.7. zakona o PDV-u

Situaciju sastavio: Ante Vuković U Splitu, 30.09.2014. 12:10:00

Nadzorno tijelo:

Izdavitelj: CHRILE d.o.o. SPLIT

Naručitelj: **M-P-BETON d.o.o. SOLIN** 30.10.2014

NASTAVAK SITUACIJE						
Poz.	POZICIJA ILI OZNAKA RADOVA	%	Jed. mjere	Količina	Jed. cijena	Ukupna cijena
1	2	3	4	5,00	6	7
3.18.	Temeljna i završna boja		kpl.	1,00	5.060,00	5.060,00
3.19.	Transport opreme i materijala na gradilište		kpl.	1,00	4.140,00	4.140,00
3.20.	Tlačna proba i ispiranje cijevovoda		kpl.	1,00	1.012,00	1.012,00
3.21.	Montaža opreme i materijala u kompletu sa bojanjem cijevovoda		kpl.	1,00	46.000,00	46.000,00
3. ŠTIĆENI PROSTOR						77.028,00
REKAPITULACIJA						
1.	Sprinkler stanica - strojarski dio					0,00
2.	Sprinkler stanica - elektro dio					0,00
3.	Štićeni prostor					77.028,00
Ukupno						77.028,00
SVEUKUPNA REKAPITULACIJA						
ELEKTROINSTALACIJE						413.433,07
VODOVOD I KANALIZACIJA						148.714,06
TERMOINSTALACIJE						0,00
SPRINKLER						77.028,00
SVEUKUPNO:						639.175,13
E. IZVEDENI RADOVI po zapisniku od 16.07.2012.						131.333,33
SVEUKUPNO:						770.508,46
OBRAČUNATO PO PREDHODNIM SITUACIJAMA						767.683,96
OSTAJE ZA PLAĆANJE PO OVOJ SITUACIJ						2.824,50
Do sada ispostavljene situacije						
I privremena situacija br 47 studeni 2008						315.386,65
II privremena situacija br 27/GUS1/1						59.999,70
III privremena situacija br 16/GUS1/1						31.503,24
IV privremena situacija br 21/GUS1/1						185.606,40
V privremena situacija br 26/GUS1/1						133.344,87
VI privremena situacija br 32/GUS1/2						41.843,10
Ukupno:						767.683,96

Slika 4. Privremena situacija

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Na slici 4 je prikazana VII privremena situacija za izvedene radove u razdoblju od 01.09.2014. do 30.09.2014. prema Ugovoru o izgradnji iz 2008. godine s Dodatkom 1 Ugovora o građenju od 2014. godine. Međutim ugovoreni iznos od 1.452.023,83 umanjen je za 315.386,65 kn iz izvršenih radova iz 2008. godine te bi stvarna situacija trebala izgledati kao što je prikazano u tablici 6:

Tablica 6. Stvarna privremena situacija

Ugovoreno	1.136.667,18 kn
Ukupna vrijednost izvedenih radova	455.121,81 kn
Vrijednost izvedenih radova po prethodnoj situaciji	452.297,31 kn
Vrijednost izvedenih radova po ovoj situaciji	2.824,50 kn

Izvor. Izrada autora

U prikazanoj situaciji vrijednost izvedenih radova iznosi 2.824,50 kn koja se dobila razlikom ukupne vrijednosti izvedenih radova i vrijednosti izvedenih radova po prethodnoj situaciji.

Nakon što je Nadzorno tijelo ovjerilo situaciju, Naručitelj je dužan platiti u roku od 60 dana od dana ovjere. Ovjerena situacija znači da su izvedeni radovi i oprema fakturirani u situaciji, usklađeni sa količinama evidentiranim u građevinskoj knjizi i jediničnim cijenama iz troškovnika za pojedine vrste radova. U prikazanoj situaciji vrši se prijenos porezne obveze što je vidljivo uz poziv na računu, odnosno privremenoj situaciji, na klauzulu *Prijenos porezne obveze prema čl. 75. st.3.t.a.*, a upućuje na to da je Naručitelj u sustavu PDV-a koji po privremenoj situaciji tj. ulaznom računu sam obračunava PDV po stopi od 25% na iznosi od 2.824,50 kn.

Ova situacija je specifična zato što je ispostavljena, ali nije naplaćena od strane Naručitelja, što je posljedica gospodarske krize koja je u djelatnosti građevinarstva u 2014. godine ostavila najveći trag. Kada se dogodi da se iz bilo kojeg razloga ne ispostavi privremena ili okončana situacija na dan bilance, odnosno godišnjeg obračuna 31.12., za radove izvedene ranije ili u prosincu, tada poduzeće Chrile d.o.o. prihode (obračunava) priznaje najmanje u visini nastalih troškova toga mjeseca odnosno do datuma bilance. To je bio i slučaj sa ovim gradilištem.

Prema HSFI 15 kada je ishod iz Ugovora moguće pouzdano procijeniti za obračun prihoda i rashoda koristi se metoda stupnja dovršenosti. Međutim, kada ishod Ugovora nije moguće pouzdano procijeniti, prihodi se trebaju priznati do visine nastalog troška, a troškovi iz ugovora se priznaju kao rashod razdoblja u kojem su nastali.

Prihodi se priznaju po načelu nastanka događaja, a rashodi se sučeljavaju sa prihodima koje proizlaze iz istih transakcija.

U sljedećim tablicama biti će prikazani svi troškovi i prihodi iz Sporazuma iz 2013. i 2014. godine.

Tablica 7. Prihodi i troškovi dvorane OŠ Supetar; 2013. godine

Izravni i opći troškovi sirovina i materijala za proizvodnju	52.626,74 kn
Potrošena energija u administraciji upravi i prodaji	1.700,12 kn
Materijalni troškovi	54.326,86 kn
Ostali vanjski troškovi i usluge	4.620,72 kn
Bruto plaće i naknade zaposlenima	65.558,60 kn
Troškovi socijalnog osiguranja zaposlenih	9.964,91 kn
Troškovi osoblja – nadnice i plaće	75.523,51 kn
Ostali troškovi poslovanja (nematerijalni)	28.822,00 kn
Troškovi kamata, tečajnih razlika i sl. troškovi	900,00 kn
Ukupno troškovi OŠ Supetar	164.193,13 kn
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	59.999,70 kn
Obračunati prihodi – Dvorana Supetar	104.193,43 kn
Pokriće rashoda i Prihodi razdoblja	164.193,13 kn

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Tablica 8. Prihodi i troškovi dvorane OŠ Supetar; 2014. godine

Izravni i opći troškovi sirovina i materijala za proizvodnju	118.294,98 kn
Potrošena energija u proizvodnji dobara i usluga	4.903,87 kn
Potrošena energija u administraciji, upravi i prodaji	1.706,30 kn
Materijalni troškovi	124.905,15 kn
Ostali vanjski troškovi i usluge	6.307,42 kn
Bruto plaće i naknade zaposlenima	185.146,88 kn
Troškovi socijalnog osiguranja zaposlenih	31.834,13 kn
Troškovi osoblja – nadnice i plaće	216.981,01 kn
Ostali troškovi poslovanja (nematerijalni)	89.330,00 kn
Troškovi kamata, tečajnih razlika i sl. troškovi	5.926,84 kn
Ukupno troškovi OŠ Supetar	446.250,42 kn
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	290.928,68 kn
Obračunati prihodi – Dvorana Supetar	155.321,74 kn
Pokriće rashoda i Prihodi razdoblja	446.250,42 kn

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

U tablici 7 u kojoj su prikazani troškovi i prihodi koji se odnose na izgradnju dvorane OŠ Supetar, Brač, u 2013. godini je vidljivo da ukupno naplaćeni prihodi iznose 59.999,70 kn, Ostali ukupni troškovi za navedeno razdoblje su iznosili 164.193,43 kn, što upućuje da su obračunati prihodi Dvorane Supetar 104.193,43 kn. Dakle, izvršeno je vremensko razgraničenje, odnosno priznati su prihodi i knjiženi u 2013.g. u visini izvršenih, a nefakturiranih radova do 31.12.2013., a isti će biti fakturirani u 2014. godini jer su radovi na navedenom gradilištu nastavljeni u 2014. godini.

Sličnu situaciju prikazuje i tablica 8 koja daje uvid u troškove i prihode u 2014. godini gdje su obračunati prihodi Dvorane Supetar iznosili 155.321,74 na koje je također izvršeno vremensko razgraničenje tj. primijenjeno je načelo unaprijed obračunatog prihoda kako bi se omogućilo potpuno prenošenje troškova ugovora na troškove razdoblja tj. načelo sučeljavanja. Međutim u 2015. dolazi do komplikacija u odnosima Naručitelja i Izvođača na dotičnom gradilištu što dovodi do raskida ugovora. Novonastala situacija nije razriješena dogovorom Naručitelja i Izvođača da se ispostavi još jedna situacija za izvedene radove, a nefakturirane u prosincu 2014.g. i priznavanjem štete izvođaču zbog jednostranog raskida ugovora. Tako da je Izvođač bio primoran svoje potraživanje rješavati putem suda. Budući da je bilo izvjesno koliko će spor potrajati, kod godišnjeg obračuna za 2015.g. ukinuto je vremensko razgraničenje na teret rashoda tekuće 2015. godine što je prikazano sljedećom temeljnicom:

K.I.S. d Win Mikronik - Split
CHRILE D.O.O.
SULIMANČEVA 7A
21000 SPLIT
OIB: 00409536656

TEMELJNICA

Vrsta dokumenta		Broj	Originalni broj	Datum				
VRE Vremenska razgraničenja		4	4-Ukidanje	31.12.15				
Konto	Duguje	Potražuje	Datum knj.	Datum Dok.	Vezni dokument	M.T.	Br.Lik.	Opis
7060-	155.321,74	0,00	31.12.15	31.12.15	4-Ukidanje vrem.razg001		160509	raskid ug. - radove prezima drugi podi
GUBICI IZ UGOVORA O IZGRADNJI - RASKID UG.								
1910-0014	0,00	155.321,74	31.12.15	31.12.15	4-Ukidanje vrem.razgra		160510	raskid ug. - radove prezima drugi podi
M-P-BETON - Dvorana Supetar								
155.321,74		155.321,74		Br.st.: 2				

Slika 5. Temeljnica

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

S obzirom da poduzeće Chrile d.o.o nije uspjelo naplatiti potraživanja prema Naručitelju, navedeni Ugovor je negativno utjecao na financijski rezultat poduzeća, te još traje pravna bitka oko spornog Ugovora. Međutim, u razdoblju gospodarske krize nisu samo nenaplaćena potraživanja dovela poduzeća Chrile d.o.o u financijske gubitke. Tu su još izgubljeni sudski sporovi te takozvani "radnici na čekanju".

"Radnici na čekanju" su posljedica uvođenja licenci u građevinarstvu tj. pravna osoba registrirana za obavljanje djelatnosti građenja u RH je od travnja 2008.godine morala imati **suglasnost** Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. Prema toj suglasnosti firma Chrile d.o.o. kao izvoditelj završnih instalaterskih radova u graditeljstvu trebala je suglasnost za 3 vrste instalacija: elektroinstalacije, termoinstalacije i hidroinstalacije tj. 3 licence. Licencom je određen minimum kadrovskih potreba za manje složene poslove i to 3 radnika + 1 poslovođa sa položenim majstorskim ispitom i po 1 voditelja radova , inženjera gradilišta. Dakle za 3 licence trebalo je 12 radnika na neodređeno vrijeme. Moguće je bilo reducirati broj ljudi u slučaju da 1 radnik ima kvalifikacije za više zanimanja. Također, radnik sa majstorskim ispitom je mogao biti i poslovođa. Tako je u firmi Chrile d.o.o Inženjer za hidroinstalacije i termoinstalacije jedna osoba (radnik).

Ovo je dodatno otežavalo poslovanje jer u godinama gospodarske krize kad nije bilo posla kontinuirano cijelu godinu, poduzeće Chrile d.o.o je moralo imati, prema suglasnosti, traženi broj zaposlenika. Zato su se radnici i bez posla vodili u radnom odnosu (čekanju) do slijedećeg dobivenog posla. Licence su ukinute u srpnju 2015.godine.

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GRADITELJSTVA
I PROSTORNOGA UREĐENJA

10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 20
Tel: 01/ 3782 444 Fax: 01/ 3772 822

Klasa: UP/I- 360-02/12-04/22
Ur.broj: 531-01-12- 5
Zagreb, 16. veljače 2012. godine

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, na temelju članka 32. stavka 2. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji («Narodne novine», br. 152/08 i 49/11) na zahtjev **CHRILE d.o.o. za graditeljstvo i trgovinu, Vukovarska 185, 21000 Split**, radi izdavanja suglasnosti za započinjanje obavljanja djelatnosti građenja, izdaje

SUGLASNOST

- I. Izvođaču **CHRILE d.o.o. za graditeljstvo i trgovinu, Vukovarska 185, 21000 Split; OIB 00409536656**, daje se suglasnost za:
 - A. skupinu **G** građevina i za izvođenje radova na toj skupini građevina.
- II. Ova Suglasnost izdaje se na rok od 5 godina.
- III. Ova Suglasnost se upisuje u Registar izdanih suglasnosti za započinjanje obavljanja djelatnosti građenja koji vodi Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.

Obrazloženje

CHRILE d.o.o. za graditeljstvo i trgovinu, Vukovarska 185, 21000 Split, (u daljnjem tekstu: izvođač) dana 25. siječnja 2012. godine podnio je ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje suglasnosti za započinjanje obavljanja djelatnosti građenja i izvođenje radova na građevinama skupine **G**, prema popisu iz točke I. dispozitiva ove suglasnosti.

Člankom 32. stavkom 1. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji propisano je da izvođač može započeti obavljati djelatnost građenja samo ako ima suglasnost za započinjanje obavljanja djelatnosti građenja.

Slika 6. Suglasnost Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

CHRILE d.o.o. Sulimančeva 7A, 21000 Split, HRVATSKA
 tel: 00 385 (21) 457 986; fax: 00 385 (21) 457 214 e-mail: chrile@st.t-com.hr
 NKD: 4120, mb 3614654, oib: 00409536656
 IBAN: HR0223600001101826147, Zagrebačka banka u Splitu
 IBAN: HR3124840081100827474, Raiffeisenbank Austria. d.d.

SANIT GRADNJA d.o.o.

Dubrovačka 61

21000 SPLIT

OIB: 84791147642

OKONČANA SITUACIJA br. 13/GUSI/1

Datum situacije: 31.03.2015.

Za izvedene radove u razdoblju od 01.03.2015. do 30.03.2015.

PREMA UGOVORU O IZVOĐENJU RADOVA NA IZGRADNJI SKLADIŠTA - NIRD U KAŠTEL SUĆURCU

Ugovoreno (bez PDV)	Kn	681.116,67
Ukupna vrijednost izvedenih radova	Kn	694.759,83
Vrijednost izvedenih radova po prethodnoj situaciji	Kn	677.703,53
Vrijednost izvedenih radova po ovoj situaciji	Kn	17.056,30

Molimo da nam situaciju ovjerite najdalje u roku od: **po ugovoru** i ovjereni iznos doznačite na **transakcijski račun** kod Zagrebačke banke u Splitu, a dva ovjereni primjerka vratite u roku od: **po ugovoru**.

Datum dospijeca čl.4. ugovora.

Jamčimo pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću za količine i kvalitetu radova. Količine radova unesene su na temelju podataka iz građevinske knjige.

OBRAČUN PLAĆANJA	Neto	PDV	Ukupno
Po ovoj situaciji	17.056,30	0,00	17.056,30
Predujam	0,00	0,00	0,00
Depozit	0,00	0,00	0,00
Ostaje za naplatu	17.056,30	0,00	17.056,30

UKUPNO ZA PLAĆANJE 17.056,30 Kn

Prijenos porezne obveze temeljem čl. 75. st. 3.a. i čl.79.st.7. zakona o PDV-u

Situaciju sastavio: Ante Vitković U Splitu, 31.03.2015. 14:42:30

Nadzorno tijelo:

»SANIT - GRADNJA«

Izvoditelj: GUS 13

NASTAVAK SITUACIJE					
02.	POZICIJA ILI OZNAKA RADOVA	Jed. mjere	Količina	Jed. cijena	Ukupna cijena
1	2	4	5	6	7
2.	Spajanje opreme i elemenata, ispitivanje postavljene instalacije te puštanje u rad				
	UKUPNO :	komp	1	6.300,00	6.300,00 kn
					9.900,00 kn
	SVEUKUPNA REKAPITULACIJA				
1.	SPRINKLER INSTALACIJA				314.273,40
2.	TERMOINSTALACIJE				32.240,00
3.	VODOVOD I KANALIZACIJA				378.168,80
	VANTROŠKOVNIČKI RADOVI NA ZAHTJEV INVESTITORA				14.424,00
	SVEUKUPNO:				739.106,20
	Komercijalni popust 6%				44.346,37
	SVEUKUPNO SA POPUSTOM:				694.759,83
	DO SADA NAPLAĆENO				677.703,53
	OSTAJE ZA NAPLATU PO OVOJ SITUACIJI				17.056,30
	Do sad ispostavljene situacije:				
	1. Pribremena situacija br. 8/GUS1/1				274.786,25
	2. Pribremena situacija br. 14/GUS1/1				196.717,66
	3. Pribremena situacija br. 17/GUS1/1				94.997,24
	4. Pribremena situacija br. 20/GUS1/1				54.770,04
	5. Pribremena situacija br. 3/GUS1/1				56.432,34
	Ukupno:				677.703,53

Slika 8. Okončana situacija

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Na slici 8 prikazana je zadnja tj. okončana situacija prema Ugovoru o izvođenju radova na izgradnji skladišta Nird u Kaštel Sućurcu. Okončanu situaciju sastavlja Izvoditelj nakon što su završeni svi ugovoreni radovi i otklonjeni eventualni nedostaci utvrđeni zapisnikom o primopredaji radova. Na temelju okončane situacije obavlja se konačni obračun. Okončanu situaciju predstavnik Naručitelja će ovjeriti odmah nakon što Nadzorni inženjer i Investitor ovjere privremenu situaciju Naručitelja u kojoj su sadržani navedeni radovi, a koji je isti ispostavio u svojstvu glavnog Izvoditelja. Plaćanje po okončanoj situaciji, od strane Nadzora ovjere situacije, izvršava se u roku od 60 dana od dana uspješno obavljene primopredaje radova. U prikazanoj situaciji ukupna vrijednost izvedenih radova iznosi 694.759,83 kn, dok je vrijednost izvedenih radova po prethodnoj situaciji iznosila 677.703,53 što je rezultat da vrijednost izvedenih radova po prikazanoj situaciji iznosi 17.056,30 kn. Izvoditelj je na navedeni iznos ne plaća PDV jer se na navedenoj situaciji poziva na klauzulu o *Prijenosu porezne obveze temeljem čl. 75. st.3.a i čl.79 st. 7 zakona o PDV-u*. S obzirom, da je u Ugovoru ugovoren iznos 681.116,67 kn, a da je ukupna vrijednost izvršenih radova 694.759,83 kn vidljivo da je naplaćeno i realizirao više u odnosu na dogovoreni iznos.

Tablica 9. Prihodi i troškovi skladišta Nird; 2014. godina

Izravni i opći troškovi sirovina i materijala za proizvodnju	288.450,60 kn
Potrošena energija u administraciji upravi i prodaji	4.854,18 kn
Materijalni troškovi	300.028,80 kn
Ostali vanjski troškovi i usluge	44.790,60 kn
Bruto plaće i naknade zaposlenima	153.387,52 kn
Troškovi socijalnog osiguranja zaposlenih	25.614,79 kn
Troškovi osoblja – nadnice i plaće	179.002,31 kn
Ostali troškovi poslovanja (nematerijalni)	26.820,00 kn
Ukupno troškovi skladišta Nird	552.112,71 kn
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	621.271,19 kn
Pokriće rashoda i Prihodi razdoblja	621.271,19 kn

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

Tablica 10. Prihodi i troškovi skladišta Nird; 2015. godina

Izravni i opći troškovi sirovina i materijala za proizvodnju	372,08 kn
Potrošena energija u administraciji upravi i prodaji	400,06 kn
Materijalni troškovi	772,14 kn
Ostali vanjski troškovi i usluge	3.824,00 kn
Bruto plaće i naknade zaposlenima	2.445,01 kn
Troškovi socijalnog osiguranja zaposlenih	310,48 kn
Troškovi osoblja – nadnice i plaće	2.755,49 kn
Ostali troškovi poslovanja (nematerijalni)	1.049,00 kn
Ukupno troškovi OŠ Supetar	8.399,63 kn
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	84.206,64 kn
Pokriće rashoda i Prihodi razdoblja	84.206,64 kn

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o.

U tablicama 9 i 10 prikazani su troškovi i prihodi koji se odnose na Ugovor o izvođenju radova na izgradnji skladišta u 2014. i 2015. godini.

Kako radovi počinju u jednom obračunskom razdoblju i završavaju u drugom obračunskom razdoblju, prihodi se utvrđuju ovisno o procjeni ishoda ugovora. Ako je ishod ugovora moguće pouzdano procijeniti, poduzetnik prihod priznaje samo po **stupnju dovršenosti** transakcije i događaja do datuma bilance, što je slučaj navedenog Ugovora. Iako HSFI 15 ne definira metode stupnja dovršenosti kao MRS 11, poduzeće Chrile d.o.o. koristi metodu utvrđivanja stupnja dovršenosti ugovora fizičkom proporcijom dovršenog u ugovorenom poslu. U 2014. godini vidljivo je da su sva potraživanja, prema ispostavljenim i od strane Nadzora ovjerenim situacijama, naplaćena Naručitelju radova na skladištu što prikazuje stavka prihodi od prodaje usluga i proizvoda. Navedena i naplaćena potraživanja iznosila su 621.271,19 kn, dok su u 2015. godini prihodi od prodaje usluga i proizvoda iznosili 84.206,64 kn što je za 10.718,00 kn više nego što je dogovoreno u Ugovoru. Dodatne usluge pripisuju se Ugovoru zbog toga što se po projektiranju, tehnologiji ili funkciji značajno ne razlikuje od usluga ili skupine usluga iz prvotnog Ugovora te što je u potpisanom Ugovoru navedeno, tj. da je Izvoditelj dužan izvesti sve dodatne radove koji su potrebni za dobivanje dozvole za uporabu skladišta te da će mu isti biti nadoknađeni. Da navedene usluge pripadaju istom Ugovoru vidi se na slici 9 gdje je prikazana konto kartica prihoda hidroinstalacije skladišta.

CHRILE D.O.O.
SULIMANČEVA 7A
Telefon: 021/378-220;457-975;986
21000 SPLIT
OIB: 00409536656
Mj.tr.:V98 NIRD

KONTO KARTICA

7516-0001 PRIHODI - HIDROINSTALACIJE OIB:

Od 01.01.15
 Do 31.12.15

Orig. br. dok.	Duguje	Potražuje	Saldo	Dat.Dok.	Dat.Dos.	Br. tem. Orig.tem.	MT	Opis
PRETHODNI SALDO	0,00	0,00	0,00 P					
GUS 3/GUS1/1	0,00	56.432,34	56.432,34 P	30.01.15	14.03.15	GUS 3 3/1/1	V98 3	
GUS 13/GUS1/1	0,00	17.056,30	73.488,64 P	31.03.15	14.05.15	GUS 13 13/1/1	V98 13	
GUS 44/GUS1/1	0,00	3.950,00	77.438,64 P	20.11.15	20.11.15	GUS 46 44/1/1	V98 46	
GUS 49/GUS1/1	0,00	6.768,00	84.206,64 P	10.12.15	10.01.16	GUS 51 49/1/1	V98 51	
ZTV Zatvaranje klase 7	84.206,64	0,00	0,00 P	31.12.15	31.12.15	ZTV 2	V98 2	
U PERIODU	84.206,64	84.206,64	0,00 P					
U K U P N O	84.206,64	84.206,64	0,00 P					

Slika 9. Konto kartica prihoda - hidroinstalacije

Izvor: Računovodstveni podaci poduzeća Chrile d.o.o

4.4. Analiza uspješnosti poslovanja

Analiza uspješnosti poslovanja temeljit će se na financijskim izvještajima poduzeća Chrile d.o.o. tj. na bilanci i računu dobiti i gubitka koji obuhvaćaju razdoblje od 2011. do 2017. godine (Prilog 1) te na financijskim izvještajima konkurencije iz 2017. godine. Financijski izvještaji konkurencije dobiveni su iz baze programa Amadeus. U navedenom programu prvo su izlistane sve aktivne tvrtke i tvrtke čiji status nije poznat. Zatim, sve izlistane tvrtke filtrirane su prema sljedećim parametrima: djelatnost građevinarstva, država Republika Hrvatska, mali građevinski poduzetnici te građevinarstvo stambenih i nestambenih objekata. Nakon uključivanja navedenih parametara, dobiven je uzorak od 3,315 malih građevinskih poduzeća koja posluju na području RH. Na temelju financijskih izvještaja uzorka izračunati su odabrani pokazatelji konkurencije.

Pomoću horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja prikazat će se kako je poduzeće Chrile d.o.o. poslovalo za vrijeme gospodarske krize, dok će se analizom pomoću pokazatelja usporediti kako poduzeće posluje u odnosu na konkurenciju.

4.4.1. Horizontalna analiza

Zbog boljeg uvida kako je gospodarska kriza utjecala na poslovanje poduzeća Chrile d.o.o., za izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvještaja uzeta je 2014. godina kada je navedeno poduzeće završilo poslovnu godinu s gubitkom što je ujedno i zadnja godina kada je udio građevinarstva u BDP-u dosegao najnižu razinu.

Tablica 11. Apsolutne promjene bilance s obzirom na baznu 2014-u godinu

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AKTIVA							
DUGOTRAJNA IMOVNA	-1.148.350	229.741	93.101	0	-75.407	-144.012	-200.827
Nematerijalna imovina	0	0	0	0	0	0	0
Materijalna imovina	-1.148.350	229.741	93.101	0	-75.407	-144.012	-200.827
Dugotrajna financijska imovina	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja	0	0	0	0	0	0	0

Odgođena porezna imovina	0	0	0	0	0	0	0
KRATKOTRAJNA IMOVINA	4.232.400	1.722.444	563.401	0	244.512	376.698	541.539
Zalihe	656.028	20.864	20.660	0	0	0	0
Potraživanja	3.074.974	1.537.632	411.261	0	42.657	247.620	538.365
Kratkotrajna financijska imovina	15.562	4.000	17.500	0	0	12.000	0
Novac u banci i blagajni	485.836	159.948	113.980	0	201.855	117.078	3.174
UKUPNO AKTIVA	3.084.050	1.952.185	656.502	0	169.105	232.686	340.712
PASIVA							
KAPITAL I REZERVE	1.507.594	665.578	675.107	0	976.050	1.012.278	1.103.282
Temeljni kapital	0	0	0	0	0	0	0
Kapitalne rezerve	0	0	0	0	0	0	0
Rezerve iz dobiti	0	0	0	0	0	0	0
Revalorizacijske rezerve	0	0	0	0	0	0	0
Zadržana dobit ili preneseni gubitak	248.780	-30.584	-9.529	0	-675.107	300.943	337.171
Dobit ili gubitak poslovne godine	1.258.814	696.162	684.636	0	1.651.157	711.335	766.111
Manjinski interesi	0	0	0	0	0	0	0
REZERVIRNJA	348.897	11.332	0	0	0	0	0
DUGOROČNE OBVEZE	-715.443	103.007	53.929	0	-619.591	-648.391	-893.891
KRATKOROČNE OBVEZE	2.429.869	988.392	251.317	0	-142.047	-174.125	-107.643
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	-486.867	183.876	-323.851	0	-45.307	42.924	238.964
UKUPNA PASIVA	3.084.050	1.952.185	656.502	0	169.105	232.686	340.712

Izvor: Izrada autora

Tablica 12. Relativne promjene bilance s obzirom na bazu 2014-u godinu

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AKTIVA							
DUGOTRAJNA IMOVNA	-80%	16%	7%	0%	-5%	-10%	-14%
Nematerijalna imovina	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Materijalna imovina	-80%	16%	7%	0%	-5%	-10%	-14%
Dugotrajna financijska imovina	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja	0	0	0	0	0	0	0
Odgodena porezna imovina	0	0	0	0	0	0	0
KRATKOTRAJNA IMOVINA							
Zalihe	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Potraživanja	155%	78%	21%	0%	2%	13%	27%
Kratkotrajna financijska imovina	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Novac u banci i blagajni	194334%	63979%	45592%	0%	80742%	46831%	1270%
UKUPNO AKTIVA	91%	57%	19%	0%	5%	7%	10%
PASIVA	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
KAPITAL I REZERVE	3795%	1675%	1699%	0%	2457%	2548%	2777%
Temeljni kapital	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Kapitalne rezerve	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Rezerve iz dobiti	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Revalorizacijske rezerve	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Zadržana dobit ili preneseni gubitak	36%	-4%	-1%	0%	-99%	44%	49%
Dobit ili gubitak poslovne godine	-186%	-103%	-101%	0%	-245%	-105%	-113%
Manjinski interesi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
REZERVIRNJA	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
DUGOROČNE OBVEZE	-78%	11%	6%	0%	-68%	-71%	-98%
KRATKOROČNE OBVEZE	148%	60%	15%	0%	-9%	-11%	-7%

ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	-60%	23%	-40%	0%	-6%	5%	30%
UKUPNA PASIVA	91%	57%	19%	0%	5%	7%	10%

Izvor: Izrada autora

Iz navedenih podataka u tablicama koje obuhvaćaju bilance poduzeća od 2011. do 2017. godine, uzevši u ovoj analizi za bazu 2014. godinu, vidljivo je kako dugotrajna imovina u ovom poduzeću obuhvaća svu materijalnu imovinu koja je u baznoj 2014. godini bila za 80% veća u odnosu na 2011. godinu zbog kupnje zemljišta i građevinskog objekta, preseljenja i opremanja novih ureda. Dugotrajna materijalna imovina u 2017. godini smanjuje se za 14% u odnosu na 2014. godinu.

Ukupna kratkotrajna imovina u 2011. godini je iznosila 214% više nego u baznoj godini. Usred gospodarske krize zalihe su se smanjile za 656.028 kn a potraživanja do 2014. godine za 155% . S druge strane dolazi do smanjenja kratkoročnih obveza za 148% u odnosu na 2011. godinu, u 2012. za 60% te u 2013. za 15% s obzirom na baznu godinu što upućuje na problem poduzeća sa likvidnošću.

U 2014.godini povećale su se obveze s osnova dugoročnih zajmova i dugoročnih obveza iz financijskog lizinga u odnosu na 2011. za 78% . Do 2017. godine postepeno su se smanjivale jer nije bilo nikakvih većih ulaganja ni potrebe za zaduživanjem.

Kroz poslovanje ovog poduzeća često se događa da neki poslovi traju kroz više obračunskih razdoblja, a pomoću vremenskih razgraničenja odvajamo prihode i rashode za svako od tih pojedinih razdoblja. Stoga se u bilancama poduzeća popunjava stavka odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja koje je u odnosu na baznu godinu variralo tj. ova stavka je u 2011. godini bila 60% viša u odnosu na baznu 2014., dok je u 2017. godini bila manja za 30% u odnosu na baznu godinu.

Tablica 13. Apsolutne promjene računa dobiti i gubitka s obzirom na baznu 2014-u godinu u kn

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I. POSLOVNI PRIHODI	11.653.882	1.908.173	2.482.042	0	2.694.398	2.421.190	1.512.464
1. Prihodi od prodaje	11.174.899	303.183	2.406.288	0	3.100.634	2.604.026	1.806.638
2. Ostali poslovni prihodi	478.983	1.604.990	75.754	0	-406.236	-182.836	-294.174
II. POSLOVNI RASHODI	10.664.998	1.537.616	2.297.518	0	1.314.256	2.108.610	1.083.324
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0	0	0	0	0	0	0
2. Materijalni troškovi	4.521.819	675.456	1.116.803	0	901.670	2.552.487	1.781.872
a) Troškovi sirovina i materijala	4.226.119	580.527	909.218	0	892.211	697.219	692.214
b) Troškovi prodane robe	274.610	70.300	152.332	0	13.650	7.069	26.587
c) Ostali vanjski troškovi	21.090	24.629	55.253	0	-4.191	1.848.199	1.063.071
3. Troškovi osoblja	981.083	615.213	447.003	0	-499.095	435.439	50.052
a) Neto plaće i nadnice	535.920	351.077	281.865	0	-248.616	263.012	66.033
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	294.089	186.891	123.279	0	-179.154	118.940	-15.766
c) Doprinosi na plaće	151.074	77.245	41.859	0	-71.325	53.487	-215
4. Amortizacija	88.555	148.968	46.321	0	-17.695	-24.497	-28.201
5. Ostali troškovi	3.187.980	-225.517	-35.823	0	770.854	-613.792	-479.372
6. Vrijednosno usklađivanje	1.140.646	119.595	285.886	0	91.480	-16.315	-16.315
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0	0	0	0	0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	1.140.646	119.595	285.886	0	91.480	-16.315	-16.315
7. Rezerviranja	233.057	11.332	0	0	0	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	511.858	192.569	437.328	0	67.042	-224.712	-224.712
III. FINANCIJSKI PRIHODI	66.564	792	181.498	0	100	57.470	233
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	-19	-19	-19	0	100	-19	-19
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	66.583	811	181.517	0	0	57.489	252
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0	0	0	0	0	0
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0	0	0	0	0	0	0
5. Ostali financijski prihodi	0	0	0	0	0	0	0
IV. FINANCIJSKI RASHODI	-365.710	-344.057	-328.399	0	-365.710	-352.040	-358.943
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	0	0	0	0	0	0	0
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim	-365.710	-344.057	-328.399	0	-365.710	-352.040	-358.943

poduzetnicima i drugim osobama							
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0	0	0	0	0	0	0
4. Ostali financijski rashodi	0	0	0	0	0	0	0
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0	0	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0	0	0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0	0	0	0	0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0	0	0	0	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI	11.720.446	1.908.965	2.663.540	0	2.694.498	2.478.660	1.512.697
X. UKUPNI RASHODI	10.299.288	1.193.559	1.969.119	0	948.546	1.756.570	724.381
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	1.421.158	715.406	694.421	0	1.745.952	722.090	788.316
1. Dobit prije oporezivanja	746.051	40.299	19.314	0	1.070.845	46.983	113.209
2. Gubitak prije oporezivanja	-675.107	-675.107	-675.107	0	-675.107	-675.107	-675.107
XII. POREZ NA DOBIT	162.344	19.244	9.785	0	94.795	10.755	22.205
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	1.258.814	696.162	684.636	0	1.651.157	711.335	766.111
1. Dobit razdoblja (149-151)	583.707	21.055	9.529	0	976.050	36.228	91.004
2. Gubitak razdoblja (151-148)	-675.107	-675.107	-675.107	0	-675.107	-675.107	-675.107

Izvor: Izrada autora

Tablica 14. Relativne promjene računa dobiti i gubitka s obzirom na baznu 2014-u godinu

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I. POSLOVNI PRIHODI	246%	40%	52%	0%	57%	51%	32%
1. Prihodi od prodaje	264%	7%	57%	0%	73%	61%	43%
2. Ostali poslovni prihodi	95%	318%	15%	0%	-81%	-36%	-58%
II. POSLOVNI RASHODI	211%	30%	45%	0%	26%	42%	21%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2. Materijalni troškovi	225%	34%	56%	0%	45%	127%	89%
a) Troškovi sirovina i materijala	229%	31%	49%	0%	48%	38%	37%
b) Troškovi prodane robe	5007%	1282%	2777%	0%	249%	129%	485%
c) Ostali vanjski troškovi	13%	16%	35%	0%	-3%	1175%	676%
3. Troškovi osoblja	60%	38%	27%	0%	-31%	27%	3%
a) Neto plaće i nadnice	54%	35%	28%	0%	-25%	26%	7%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	74%	47%	31%	0%	-45%	30%	-4%
c) Doprinosi na plaće	65%	33%	18%	0%	-31%	23%	0%

4. Amortizacija	95%	160%	50%	0%	-19%	-26%	-30%
5. Ostali troškovi	295%	-21%	-3%	0%	71%	-57%	-44%
6. Vrijednosno uskladjivanje	6991%	733%	1752%	0%	561%	-100%	-100%
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	6991%	733%	1752%	0%	561%	-100%	-100%
7. Rezerviranja	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8. Ostali poslovni rashodi	228%	86%	195%	0%	30%	-100%	-100%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	350337%	4168%	955253%	0%	526%	302474%	1226%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	-100%	-100%	-100%	0%	526%	-100%	-100%
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5. Ostali financijski prihodi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	-100%	-94%	-90%	0%	-100%	-96%	-98%
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	-100%	-94%	-90%	0%	-100%	-96%	-98%
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4. Ostali financijski rashodi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
V. UDIJ U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VI. UDIJ U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
IX. UKUPNI PRIHODI	247%	40%	56%	0%	57%	52%	32%
X. UKUPNI RASHODI	190%	22%	36%	0%	18%	32%	13%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-211%	-106%	-103%	0%	-259%	-107%	-117%
1. Dobit prije oporezivanja	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2. Gubitak prije oporezivanja	-100%	-100%	-100%	0%	-100%	-100%	-100%
XII. POREZ NA DOBIT	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-186%	-103%	-101%	0%	-245%	-105%	-113%

1. Dobit razdoblja (149-151)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2. Gubitak razdoblja (151-148)	-100%	-100%	-100%	0%	-100%	-100%	-100%

Izvor: Izrada autora

Na temelju prikazanih računa dobiti i gubitka poduzeća Chrile d.o.o. koji obuhvaćaju razdoblje od 2011. do 2017. godine, pri izračunu promjena stavljena je bazna 2014. godina zato što je tada poduzeće poslovalo s gubitkom.

Poslovni i financijski prihodi čine ukupnu strukturu prihoda poduzeća Chrile d.o.o. Iz navedenih podataka može se doći do saznanja kako poslovni prihodi od 2011. do 2014. bilježe drastičan pad, dok je od 2014. do 2016. vidljiv povratak prihoda na razinu od 2012. i 2013. godinu. Poslovni rashodi su također pratili tendenciju pada i rasta kao i poslovni prihodi u odnosu na baznu godinu. Konkretno:

- Poslovi prihodi su u od 2011. do 2014. godine drastično pali za 248% , te su do 2016. godine porasli tek na 32%.
- Poslovni rashodi su također imali veliki pad , te su se u 2011. godini smanjili za 211 %. U 2015. godini se vraćaju na razinu 2013. godine kada su bili veći od rashoda bazne godine za 40%.
- 2014. godina završila je s gubitkom od 675.107 kuna te je ujedno i jedina godina kad je navedeno poduzeće ostvarilo negativan financijski rezultat. Naredne 2015. godine poduzeće je ostvarilo neto dobit od 976.050 kuna što je za 245% više od gubitka iz bazne godine. Gubitak 2014. godine poduzeće Chrile d.o.o. je smanjilo smanjivanjem rashoda plaća za 54% u odnosu na prethodne tri godine.

4.4.2. Vertikalna analiza

Vertikalna se analiza provodi tako da se u bilanci aktiva i pasiva označe sa 100, a sve se druge pozicije tada stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura. Isto se tako prihod od prodaje ili ukupan prihod označavaju sa 100, pa se ostale pozicije uspoređuju s njim. Ovakva je analiza naročito dobra u slučajevima inflacije kada apsolutni brojevi ne govore puno sami za sebe.⁷²

⁷² Bolfek, B., Stanić, M, Knežević, S.:Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke raspoloživo na [file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonoskiVjesnik_12_1_web_10%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonoskiVjesnik_12_1_web_10%20(1).pdf) (Internet)

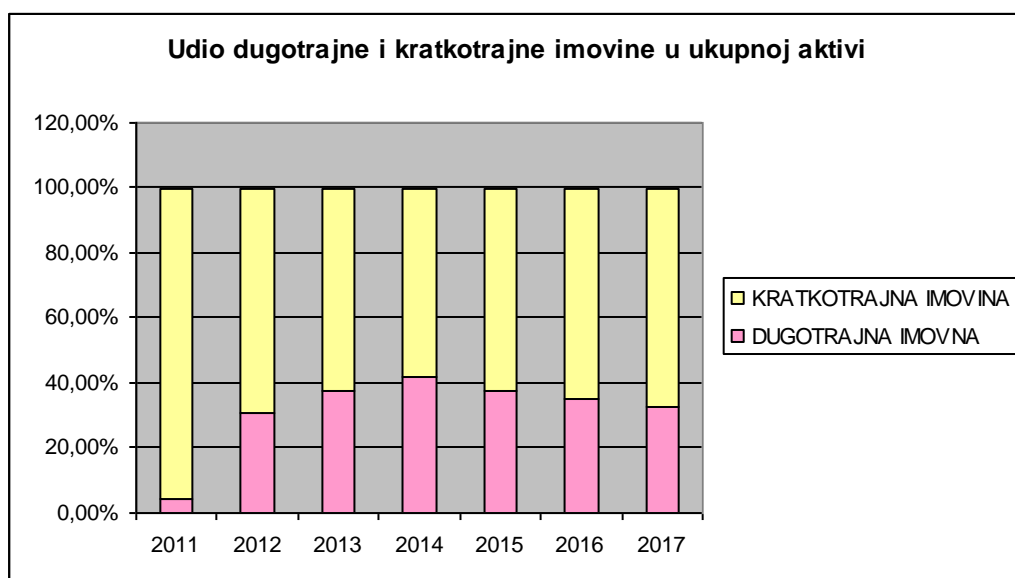
Tablica 15. Vertikalna analiza bilance

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AKTIVA							
DUGOTRAJNA IMOVNA	4,29%	30,91%	37,41%	41,89%	37,80%	35,25%	32,72%
Nematerijalna imovina	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Materijalna imovina	4,29%	30,91%	37,41%	41,89%	37,80%	35,25%	32,72%
Dugotrajna financijska imovina	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Potraživanja	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Odgodena porezna imovina	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	95,71%	69,09%	62,59%	58,11%	62,20%	64,75%	67,28%
Zalihe	10,11%	0,39%	0,51%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Potraživanja	77,87%	65,63%	58,84%	58,11%	56,55%	61,20%	67,19%
Kratkotrajna financijska imovina	0,24%	0,07%	0,43%	0,00%	0,00%	0,33%	0,00%
Novac u banci i blagajni	7,49%	2,99%	2,81%	0,01%	5,65%	3,22%	0,09%
UKUPNO AKTIVA	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
PASIVA							
KAPITAL I REZERVE	23,84%	13,16%	17,59%	1,17%	28,41%	28,91%	30,50%
Temeljni kapital	0,48%	0,58%	0,77%	0,92%	0,88%	0,86%	0,84%
Kapitalne rezerve	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Rezerve iz dobiti	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Revalorizacijske rezerve	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Zadržana dobit ili preneseni gubitak	14,36%	12,19%	16,59%	20,07%	0,24%	27,05%	27,24%
Dobit ili gubitak poslovne godine	8,99%	0,39%	0,23%	-19,82%	27,30%	1,00%	2,43%
Manjinski interesi	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
REZERVIRNJA	5,38%	0,21%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DUGOROČNE OBVEZE	3,10%	19,02%	23,88%	26,90%	8,30%	7,36%	0,60%
KRATKOROČNE OBVEZE	62,79%	49,15%	46,69%	48,31%	42,05%	40,43%	41,04%

ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	4,90%	18,45%	11,84%	23,63%	21,24%	23,30%	27,86%
UKUPNA PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autora

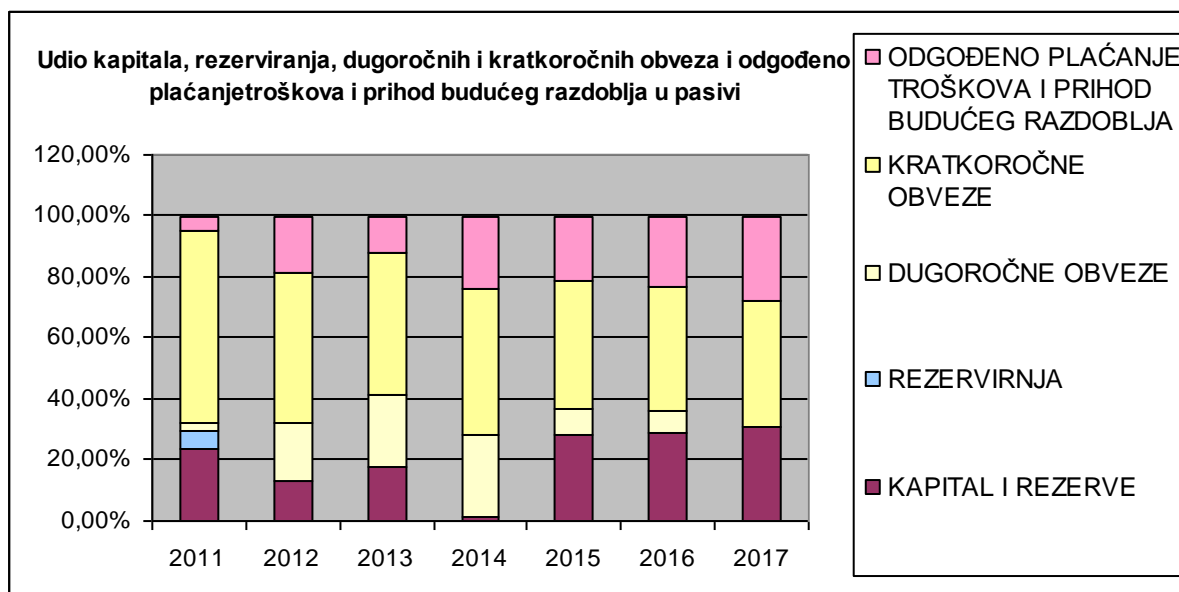
Graf 5. Udio dugotrajne i kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi

Izvor: Izrada autora

U strukturi aktive od 2011. do 2017. godine je vidljivo da veći udio ukupnoj aktivi imovine ima kratkotrajna imovina koju najviše čine potraživanja kupaca, odnosno prosječno oko 60% ukupne aktive. Dugotrajna imovina predstavlja manji udio tj. čini je dugotrajna materijalna imovina koja je porasla kupnjom građevinskog objekta 2012. godine., a prosječno iznosi 35%. Struktura kratkotrajne imovine upućuje na problem poduzeća Chrile d.o.o sa likvidnošću jer novac u banci i blagajni, koji predstavlja najlikvidniji oblik imovine, čini svega od 0,1-7% kratkotrajne imovine kroz promatrano razdoblje.

Graf 6. Udio kapitala kratkoročnih, dugoročnih obveza i odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja u pasivi

Izvor: Izrada autora

Optimalni način financiranja je kada je omjer vlastitih i tuđih (eksternih) sredstava financiranja jednak. U strukturi pasive bilance poduzeća Chrile d.o.o u promatranom razdoblju od 2011. do 2017. godine, prevladava udio kratkoročnih obveza, tj. poduzeće se najvećim udjelom financiralo iz kratkotrajnih vanjskih izvora financiranja. Struktura kapitala kroz promatrano razdoblje nikad nije iznosila više od 30,50 % ukupne pasive. Kratkoročne obveze sa 60% na početku promatranog razdoblja smanjile su se na 41,04% ukupne pasive na kraju promatranog razdoblja. Udio dugoročnih obveza najviše je iznosio 2014. godine kada su porasle obveze prema povezanim poduzetnicima zbog financijskih problema sa likvidnošću.

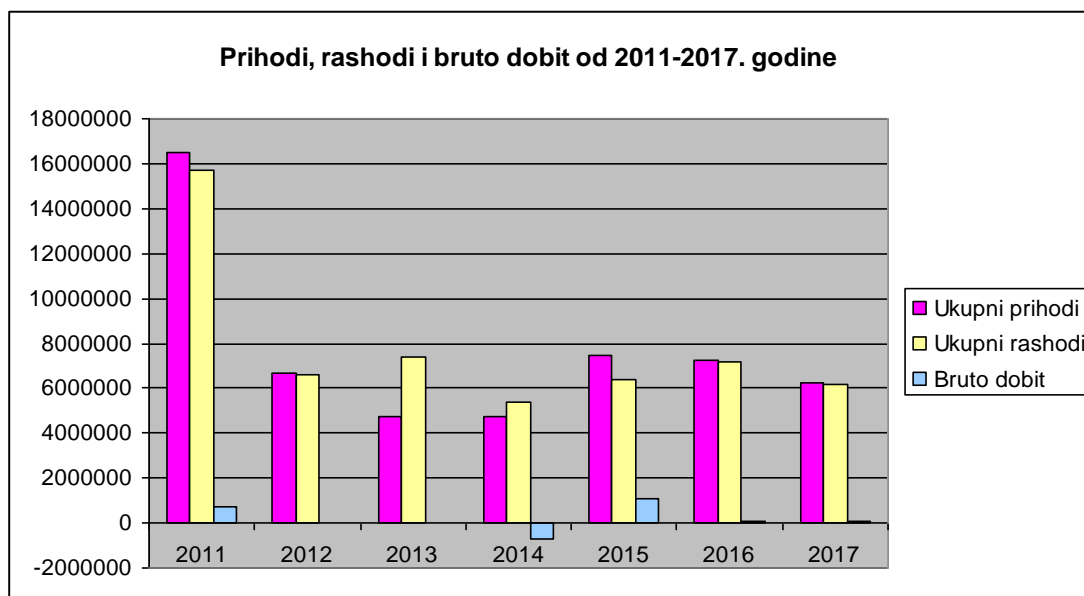
Tablica 16. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I. POSLOVNI PRIHODI	99,60%	99,99%	97,55%	100,00%	100,00%	99,20%	100,00%
1. Prihodi od prodaje	93,63%	68,28%	89,72%	89,37%	98,68%	94,76%	96,64%
2. Ostali poslovni prihodi	5,97%	31,70%	7,83%	10,63%	1,31%	4,45%	3,35%
II. POSLOVNI RASHODI	95,47%	99,07%	99,24%	106,52%	85,60%	99,16%	98,08%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda							
2. Materijalni troškovi	39,68%	40,39%	42,23%	42,40%	39,16%	63,19%	60,63%
a) Troškovi sirovina i materijala	36,90%	36,51%	37,23%	38,97%	36,85%	35,25%	40,61%
b) Troškovi prodane robe	1,70%	1,14%	2,13%	0,12%	0,26%	0,17%	0,51%
c) Ostali vanjski troškovi	1,08%	2,73%	2,87%	3,32%	2,06%	27,77%	19,51%

3. Troškovi osoblja	15,83%	33,69%	27,98%	34,27%	15,15%	28,54%	26,78%
a) Neto plaće i nadnice	9,30%	20,25%	17,25%	20,99%	10,04%	17,43%	16,97%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	4,21%	8,80%	7,04%	8,40%	2,95%	7,16%	6,11%
c) Doprinosi na plaće	2,32%	4,64%	3,69%	4,88%	2,15%	3,95%	3,70%
4. Amortizacija	1,10%	3,64%	1,88%	1,96%	1,01%	0,95%	1,04%
5. Ostali troškovi	25,93%	12,87%	14,12%	22,80%	24,91%	6,48%	9,63%
6. Vrijednosno usklađivanje	7,03%	2,04%	4,08%	0,34%	1,45%	0,00%	0,00%
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)							
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	7,03%	2,04%	4,08%	0,34%	1,45%	0,00%	0,00%
7. Rezerviranja	1,42%	0,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
8. Ostali poslovni rashodi	4,47%	6,27%	8,94%	4,74%	3,92%	0,00%	0,00%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	0,40%	0,01%	2,45%	0,00%	0,00%	0,80%	0,00%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	0,40%	0,01%	2,45%	0,00%	0,00%	0,80%	0,00%
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa							
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine							
5. Ostali financijski prihodi							
IV. FINANCIJSKI RASHODI	0,00%	0,33%	0,50%	7,71%	0,00%	0,19%	0,11%
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima							
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	0,00%	0,33%	0,50%	7,71%	0,00%	0,19%	0,11%
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine							
4. Ostali financijski rashodi							
V. UDIJ U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA							
VI. UDIJ U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA							
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI							
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI							
IX. UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
X. UKUPNI RASHODI	95,47%	99,39%	99,74%	114,23%	85,60%	99,35%	98,19%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	4,53%	0,61%	0,26%	-14,23%	14,40%	0,65%	1,81%
1. Dobit prije oporezivanja	4,53%	0,61%	0,26%	0,00%	14,40%	0,65%	1,81%
2. Gubitak prije oporezivanja	0,00%	0,00%	0,00%	14,23%	0,00%	0,00%	0,00%
XII. POREZ NA DOBIT	0,99%	0,29%	0,13%	0,00%	1,27%	0,15%	0,35%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	3,55%	0,32%	0,13%	-14,23%	13,12%	0,50%	1,45%
1. Dobit razdoblja (149-151)	3,55%	0,32%	0,13%	0,00%	13,12%	0,50%	1,45%
2. Gubitak razdoblja (151-148)	0,00%	0,00%	0,00%	14,23%	0,00%	0,00%	0,00%

Izvor: Izrada autora

Graf 7. Kretanje prihoda, rashoda i bruto dobiti od 2011-2017. godine

Izvor: Izrada autora

Promatrajući prihode kroz razdoblje od 2011. do 2017. godine, može se zaključiti da najveći udio u ukupnim prihodima imaju poslovni prihodi koji su se kretali od 97 -100%. Poslovni prihodi su se najviše ostvarivali prodajom koja je činila oko 90% ukupnih prihoda. Iznimno, 2012. godine je udio prihoda od prodaje iznosio 68.28% u ukupnim prihodima jer su se povećali ostali poslovni prihodi tj. prihodi od otpisanih potraživanja koja su naknadno naplaćena.

Što se tiče rashoda u promatranom razdoblju, najveći udio zauzimaju poslovni rashodi koji su do 2013. godine oko 99% ukupnih prihoda. U 2014. godini prelaze iznos ukupnih prihoda za 6,52%, što je rezultiralo da je poslovna godina završila u gubitku.

U 2015. godini poduzeće smanjuje rashode na 85.60% ukupnih prihoda, što je omogućilo da 2015. godina ostvari pozitivan poslovni rezultat.

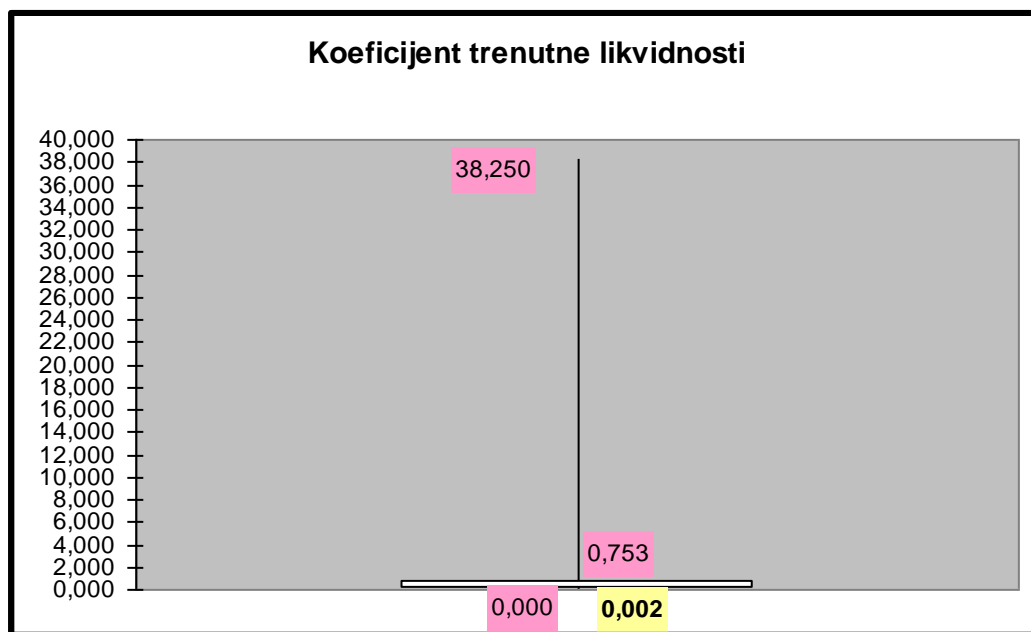
Udio bruto dobiti u ukupnim prihodima najviše je iznosio 2015. godine i to 14,40% , dok je gubitak ostvaren 2014. godine s udjelom od 23% u ukupnim prihodima poduzeća.

4.4.3. Analiza putem pokazatelja

U prethodne dvije analize prikazano je kako je poduzeće Chrile d.o.o. poslovalo kroz promatrano razdoblje, tj. koliki su bili razmjeri gospodarske krize u poduzeću koja je pogodila građevinarstvo u cjelini.

Da bi stekli što objektivniju sliku o financijskom položaju a ujedno vidjeli i perspektivu poduzeća, dobiveni rezultati pokazatelja poduzeća Chrile d.o.o. usporediti će se sa pokazateljima konkurencije tj. malim građevinskim poduzetnicima. Pokazatelji koji će biti analizirani prikazat će sposobnost poduzeća i konkurencije da podmire svoje kratkoročne obveze, koliko se poduzeća financira iz tuđih izvora sredstava te koliki je povrat na uložena sredstva. Svi pokazatelji prikazat će se grafički (Open–High–Low–Close graf). Na grafovima bit će prikazana najmanja (Low), prosječna (Close) i najveća (High) vrijednost promatranog pokazatelja konkurencije; a zbog boljeg uvida, prikazane vrijednosti bit će osjenčane rozom bojom. Poduzeće Chrile d.o.o. (Open) bit će pozicionirano na grafu ishodno dobivenoj vrijednosti pojedinog pokazatelja i osjenčano žutom bojom. Preciznije, grafovima će se dobiti uvid u odstupanje pojedinog pokazatelja poduzeća Chrile d.o.o. od prosječne vrijednosti određenog pokazatelja konkurencije. Svi pokazatelji izračunati su na temelju financijskih nekonsolidiranih izvještaja, točnije iz bilance i računa dobiti i gubitka malih građevinskih poduzetnika i poduzeća Chrile d.o.o. koji obuhvaćaju razdoblje od 01.01.2017. do 31.12.2017. godine.

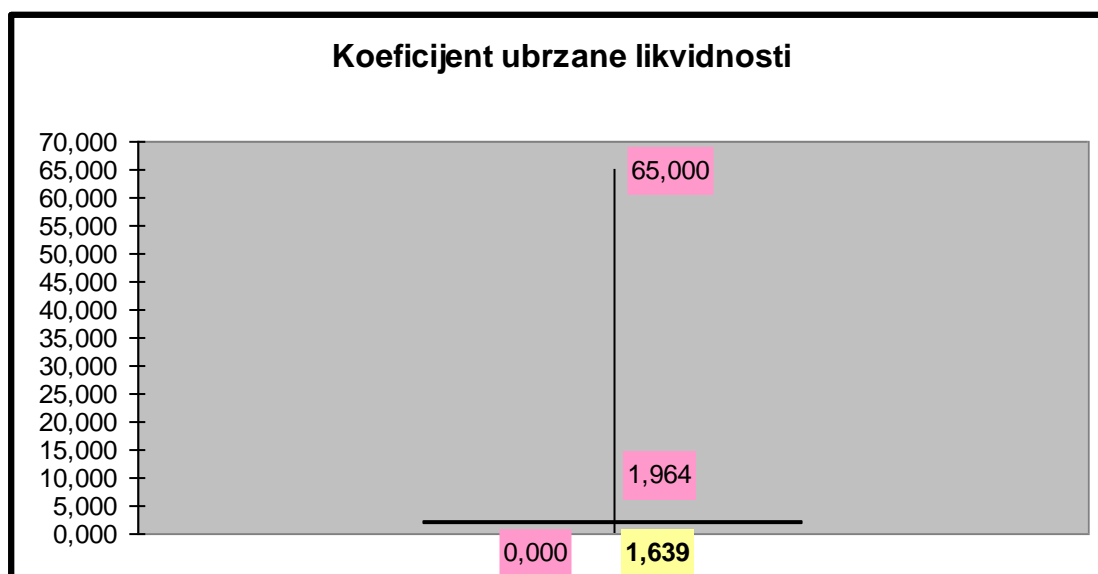
Graf 8. Koeficijent trenutne likvidnosti

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Koeficijent trenutne likvidnosti poduzeća Chrile d.o.o. iznosi 0,002 što je skoro 0. Upućuje na to da poduzeće nema trenutnu sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza, te ne može zadovoljiti izvanrednu potrebu za gotovinom. U odnosu na konkurenciju tj. male građevinske poduzetnike u RH, poduzeće Chrile d.o.o. je među poduzećima koja imaju jako mali koeficijent trenutne likvidnosti. Iz grafa 8 vidljivo je da se navedeni koeficijent kreće od vrijednosti 0,000 do 38,250, dok prosječna vrijednost iznosi 0,753 što je također manje od 1.

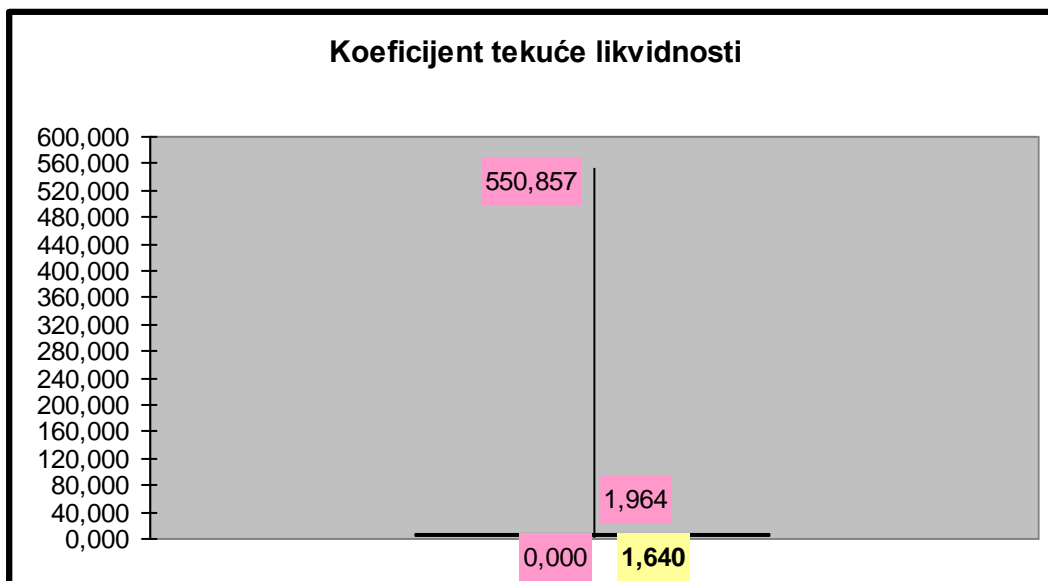
Graf 9. Koeficijent ubrzane likvidnosti

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Koeficijent ubrzane likvidnosti poduzeća Chrile d.o.o. iznosi 1,639 što je veće od 1. Ovaj pokazatelj, uz gotovinu, uključuje i kratkoročna potraživanja, što znači da unovčiva imovina iznosi više nego kratkotrajne obveze. Vrijednost ovoga koeficijenta među malim građevinskim poduzetnicima kreće se 0,000 do 65,000 što se vidi na grafu 9. Prosječna vrijednost iznosi 1,964, što je također veće od 1 te ukazuje da poduzeća imaju dovoljno unovčive imovine da podmire sve svoje kratkoročne obveze. Vidljivo je i da poduzeće Chrile d.o.o. ima zadovoljavajući koeficijent ubrzane likvidnosti te je vrlo blizu prosječne vrijednosti.

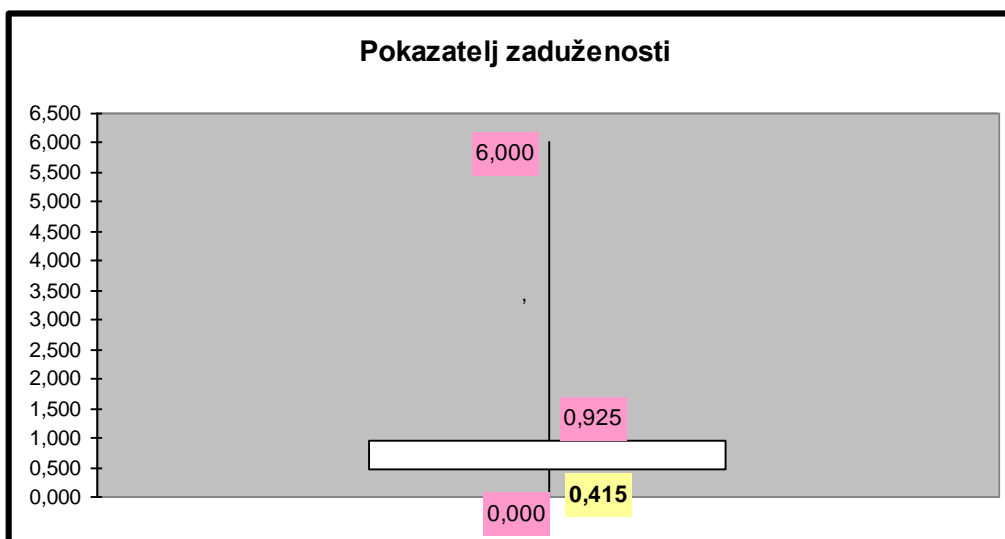
Graf 10. Koeficijent tekuće likvidnosti

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Zadovoljavajući koeficijent tekuće likvidnosti je u odnosu 2:1. Za poduzeće Chrile d.o.o. iznosi 1,640 i ukazuje na činjenicu da je kratkotrajna imovina manja od kratkoročnih obveza te postoji mala vjerojatnost da kratkoročne obveze neće biti podmirene u roku. Da poduzeće Chrile d.o.o. nema zadovoljavajući koeficijent tekuće likvidnosti, vidi se i iz grafa 10, gdje se vrijednost promatranog koeficijenta među malim građevinskim poduzetnicima u RH kreće od 0,000 do 550,857, a prosječna vrijednost iznosi 1,964. Navedeni prosječni koeficijent skoro pa zadovoljava odnos 2:1 što znači da je navedenim poduzećima jamčena sposobnost plaćanja tj. da im je kratkoročna imovina veća od kratkotrajnih obveza.

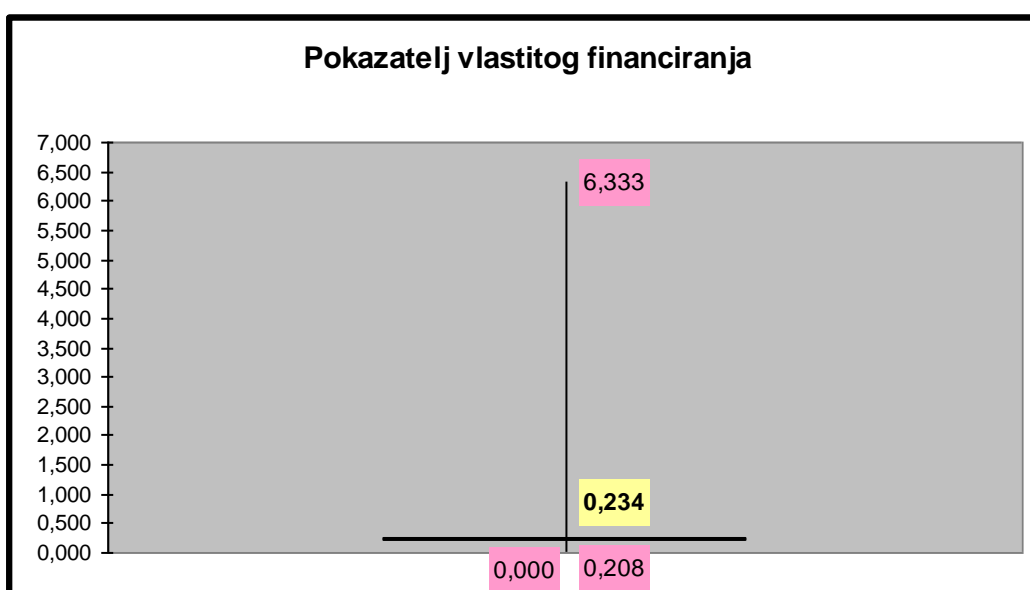
Graf 11. Pokazatelj zaduženosti

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj zaduženosti bi trebao biti što manji a u poduzeću Chrile d.o.o. iznosi 41,5%. Smatra se da postotak od 41,5% ne predstavlja prezaduženost poduzeća, tj. poduzeće nema veliki financijski rizik. Na razini malih građevinskih poduzetnika u RH tj. konkurencije, ovaj pokazatelj u 2017. godini prikazan je grafom 10 a iznosi od 0% do 600%. Prosječna vrijednost promatranog pokazatelja iznosi 92,5%, što ukazuje da je 92,5% imovine nabavljeno zaduživanjem, tj. da su poduzeća na samoj granici prezaduženosti.

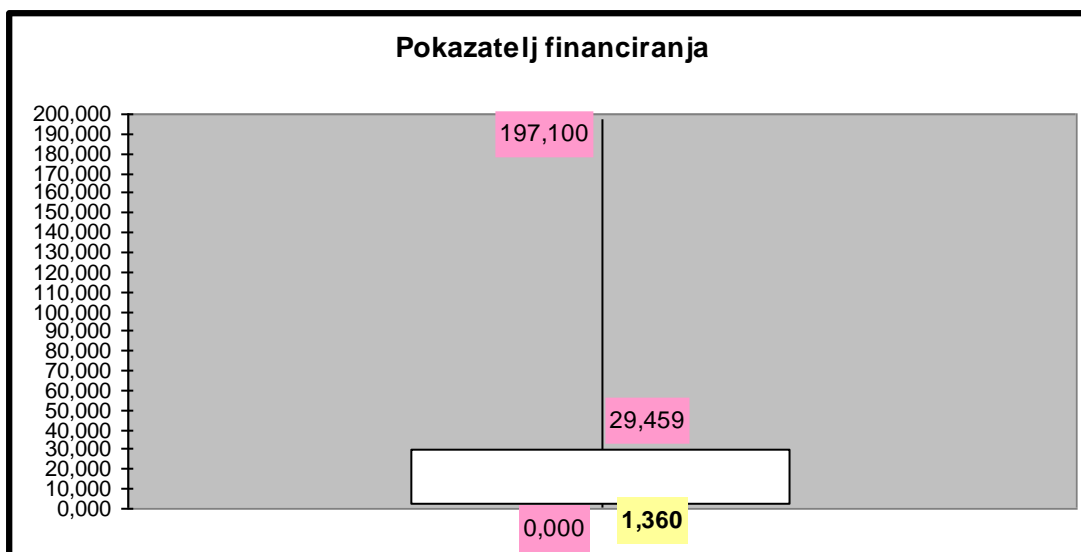
Graf 12. Pokazatelj vlastitog financiranja

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj vlastitog financiranja iznosi 23,4% , što je manje od idealnog iznosa od 50%. Pokazuje da poduzeće Chrile d.o.o. ima niži stupanj samofinanciranja, tj. manje korištenje vlastitog kapitala te posljedično teže podmiruje svoje obveze. Kod konkurencije ovaj pokazatelj ima vrijednost od 0% do 633,3%, a spomenuti pokazatelj na razini malih građevinskih poduzetnika ima prosječnu vrijednost 20,8%. To je neznatno manje u odnosu na poduzeće Chrile d.o.o. što se vidi na grafu 12.

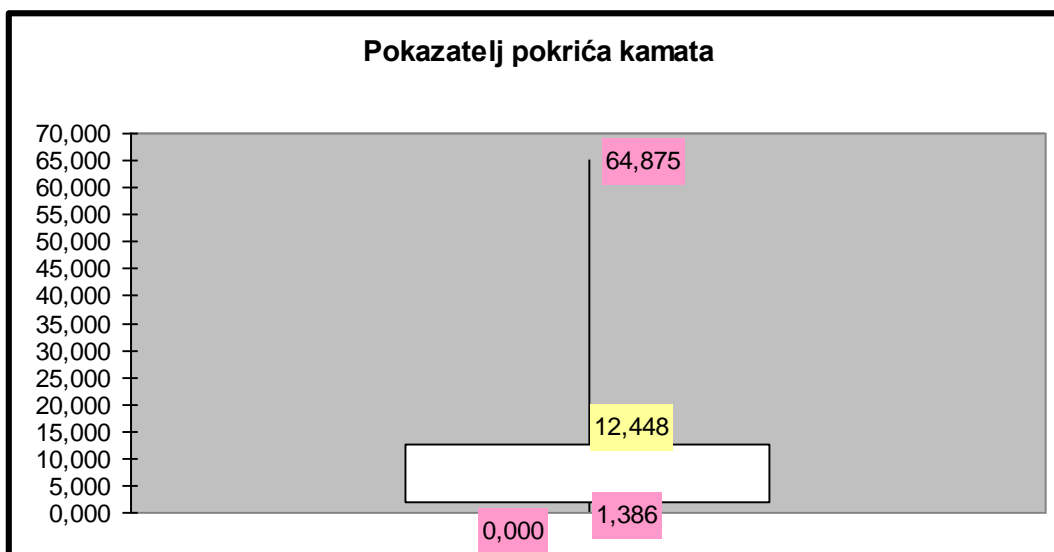
Graf 13. Pokazatelj financiranja

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj financiranja u poduzeću Chrile d.o.o. iznosi 1,360. Ovaj pokazatelj daje informaciju o rizičnosti ulaganja u neko poduzeće te bi idealni omjer ukupnih obveza i kapitala trebao biti 1:1. Dobiveni koeficijent poduzeća Chrile d.o.o. odstupa od idealnog omjera, što znači da je veći udio duga u pasivi. Konkurenti imaju daleko veći prosječni pokazatelj financiranja od optimalnog omjera a iznosi 29,459, dok neki mali građevinski poduzetnici imaju prekomjeran udio duga u pasivi koji iznosi 197,100 što se vidi na grafu 13.

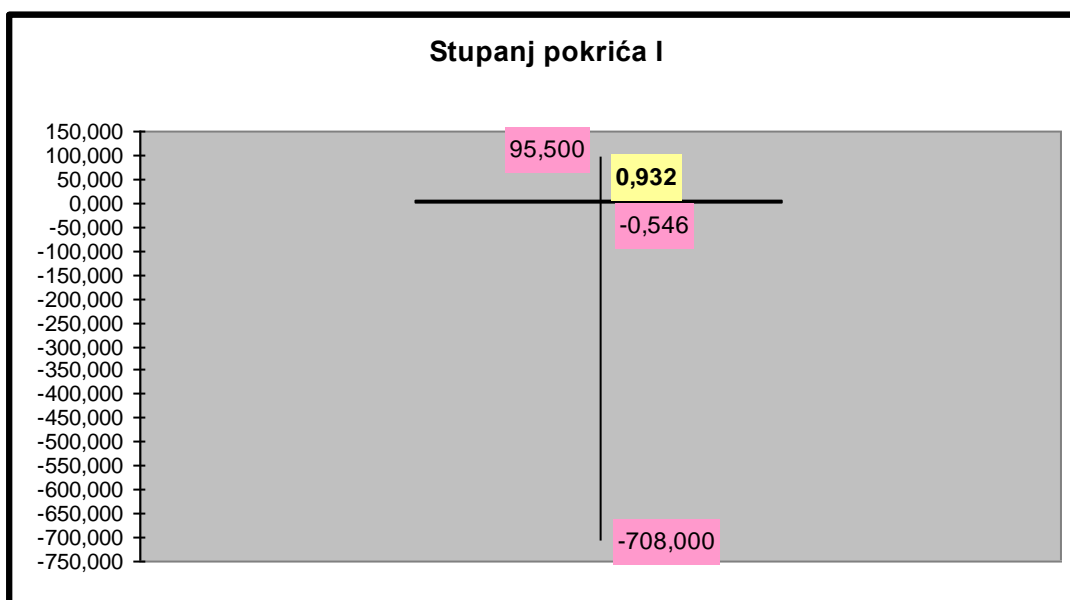
Graf 14. Pokazatelj pokrića kamata

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj pokrića kamata poduzeća Chrile d.o.o. iznosi 12,488 a tražena vrijednost pokazatelja iznosi minimalno 1. To znači da je operativni dobitak koji je poduzeće ostvarilo dostatan za podmirenje troškova kamata. Poduzeće Chrile d.o.o ima odnos pokrića veći 12 puta od poželjnoga, a upućuje na to da je operativni dobitak ostvaren u poslovanju veći od plaćenih kamata. Poduzeće Chrile d.o.o. ima bolji navedeni pokazatelj u odnosu na konkurenciju. Prethodno navedeno vidi iz grafa 14 gdje prosječna vrijednost ovog faktora iznosi 1,386, što je također prihvatljiv iznos.

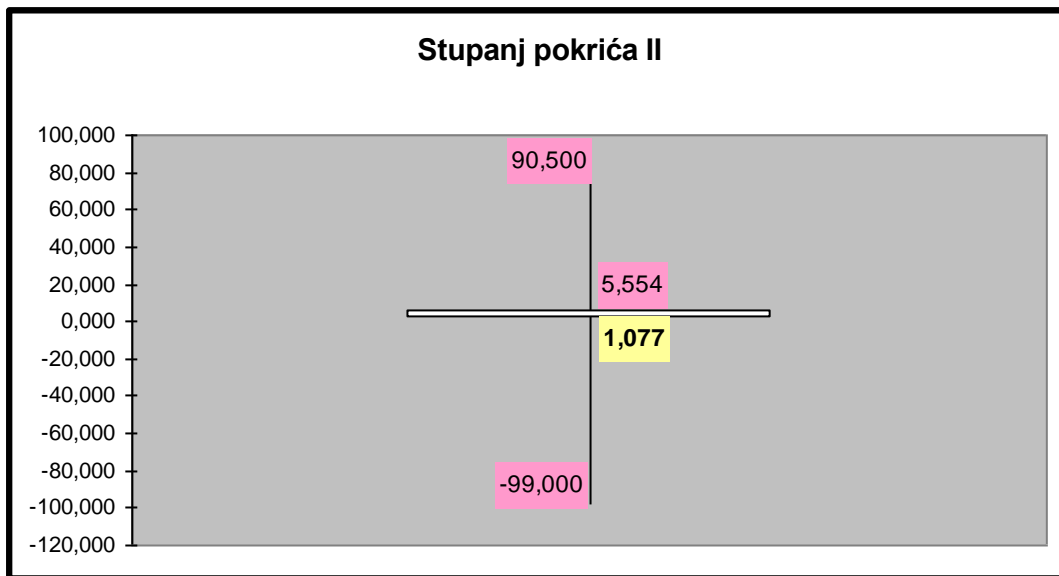
Graf 15. Stupanj pokrića I

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj stupanj pokrića I poduzeća Chrile iznosi 0,932. Vrijednost niža od 1, kao što je u ovom slučaju, pokazuje da poduzeće Chrile d.o.o poštuje zlatno bankarsko pravilo: financiranje dugotrajne imovine iz dugoročnih izvora. Na grafu 15 vidljivo je da pokazatelj stupnja pokrića među malim građevinskim poduzetnicima ima velike oscilacije od -700 do 95,500 dok je prosječna vrijednost negativna te iznosi -0,546. To znači da i konkurencija poštuje zlatno bankarsko pravilo.

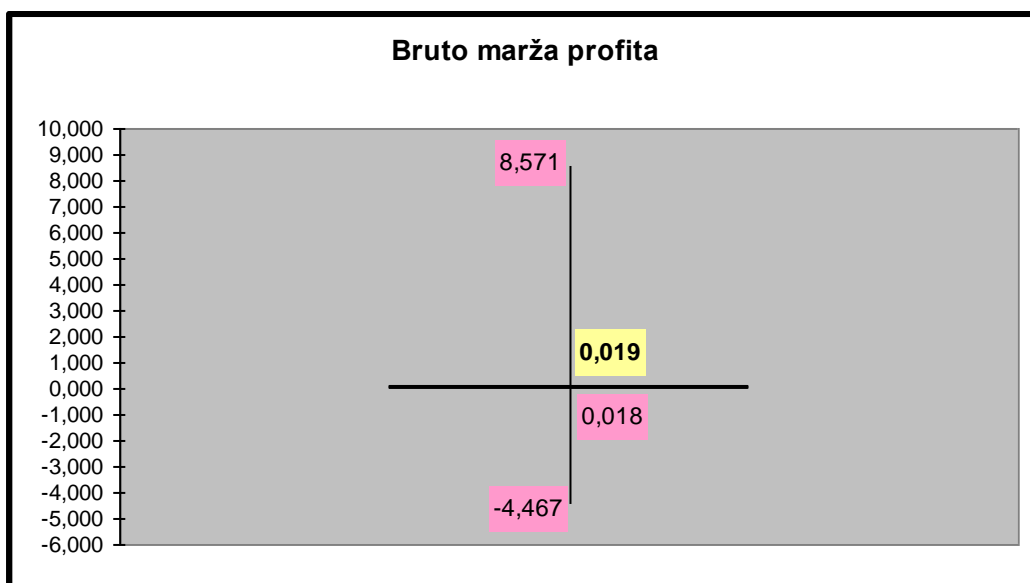
Graf 16. Stupanj pokrića II

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Pokazatelj Stupanj pokrića II u poduzeću Chrile d.o.o iznosi 1,077, što znači da se cjelokupna dugotrajna imovna financira iz dugoročnih izvora tj. da je financijska stabilnost jaka. Poduzeće ima veći stupanj financijske stabilnosti od poželjnog. Na grafikonu 16 je prikazana najmanja, prosječna i najveća vrijednost pokazatelja stupnja pokrića II malih građevinskih poduzetnika u RH. Vrijednosti navedenog pokazatelja kreću se od -99,00 do 98,500, dok je prosječna vrijednost 5,554. Upućuje na to da je zaduženost konkurencije veća, a likvidnost manja u odnosu na poduzeće Chrile d.o.o.

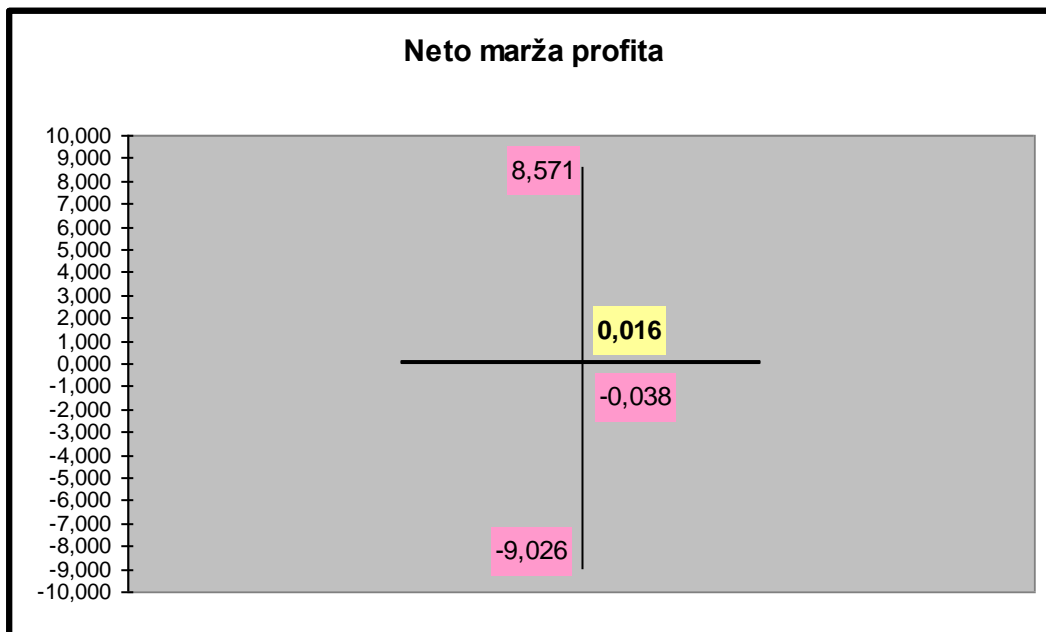
Graf 17. Bruto marža profita

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Bruto profitna marža poduzeća Chrile d.o.o iznosi 1,9% udjela bruto dobiti uvećanoj za kamate s prihodima od prodaje poduzeća. Na grafu 17 se vidi kretanje bruto profitne marže malih građevinskih poduzetnika u 2017. godini koja iznosi -446,7% do 857,1% . Prosječna vrijednost konkurencije je skoro pa ista, iznosi 1,8%, što pokazuje da Chrile d.o.o ostvaruje isti rezultat kao i mali građevinski poduzetnici u RH.

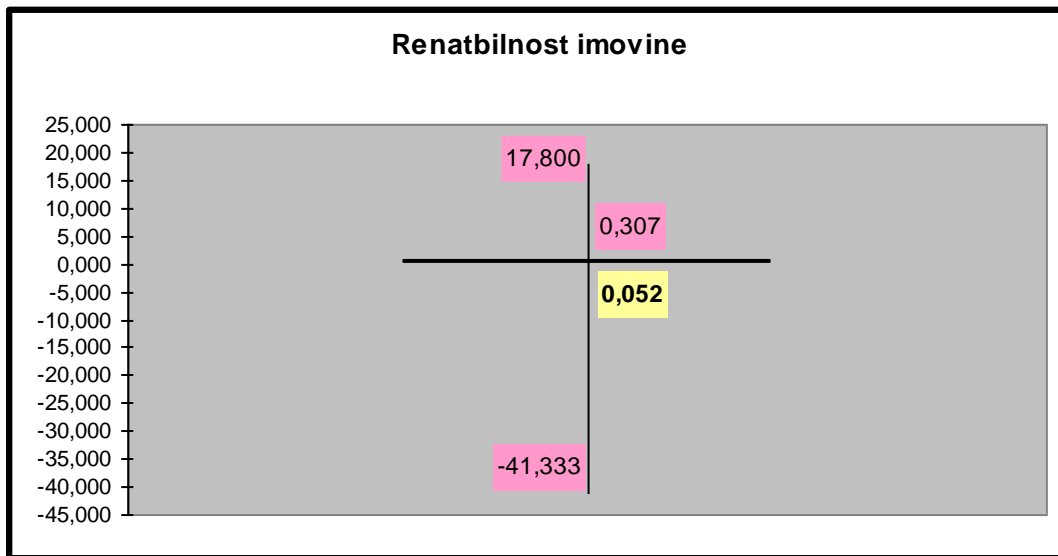
Graf 18. Neto marža profita

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Neto marža profita poduzeća Chrile d.o.o. iznosi 1,6% udjela dobiti u ukupnom prihodu poduzeća što i nije zadovoljavajuće jer što je udjel veći, to je veća i profitabilnost poduzeća. Na grafu 18 prikazano je kretanje neto marže profita konkurencije koje iznosi od -902,6% do 857, 1%, dok je relevantna prosječna vrijednost -3,8% udjela u ukupnoj dobiti, što je u usporedbi s poduzećem Chrile d.o.o. loš rezultat.

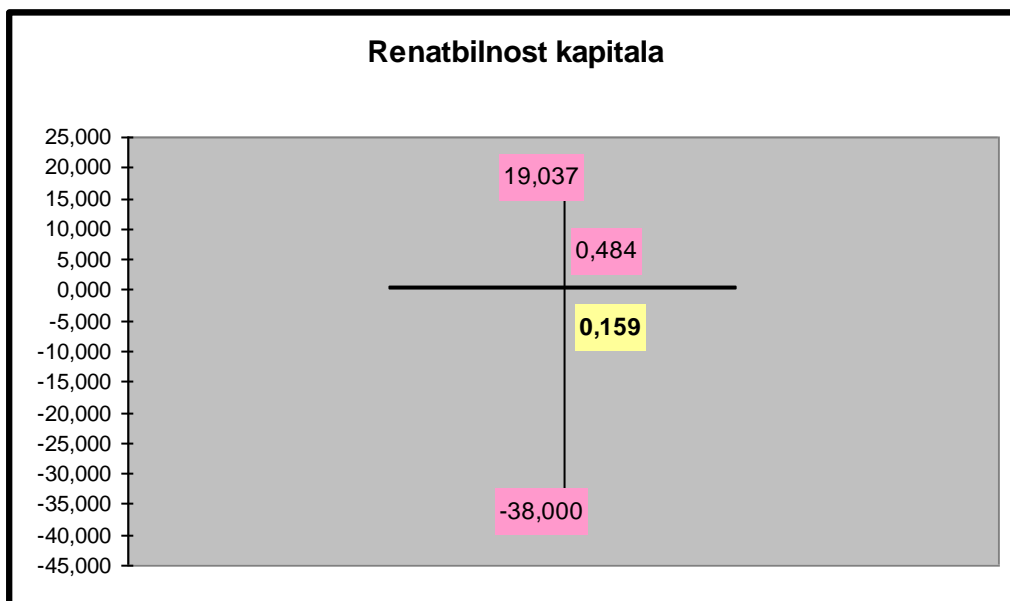
Graf 19. Rentabilnost imovine

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Rentabilnost imovine (ROA) promatranog poduzeća iznosi 5,2%. Toliki postotak dobiti stvara raspoloživa imovina, a isto pravilo vrijedi kao i kod prethodnog pokazatelja: što je udjel veći, veća je i rentabilnost poslovanja poduzetnika. S obzirom da na razini svih malih građevinskih poduzetnika RH ovaj pokazatelj iznosi 30,7% udjela u ukupnoj imovini, može se zaključiti da je poduzeće Chrile d.o.o. manje rentabilno u odnosu na ostala poduzeća.

Graf 20. Rentabilnost kapitala

Izvor: Izrada autora prema računovodstvenim podacima poduzeća Chrile d.o.o. i konkurencije

Rentabilnost kapitala (ROE) navedenog poduzeća iznosi 15,9% što pokazuje da je toliki postotak dobiti ostvaren iz uloženog vlastitog kapitala, dok u ostalima poduzećima tj. konkurenciji, taj postotak iznosi 48,4%, što govori da je snaga zarade u odnosu na ulaganje dioničara u poduzeću Chrile d.o.o manja nego u ostalim poduzećima te se na grafikonu 20 vidi da se navedeni pokazatelj među malim građevinskim poduzetnicima kretao od -3800% do 1903,7%.

5. ZAKLJUČAK

Građevinarstvo u Republici Hrvatskoj predstavlja izuzetno važnu djelatnost jer čini veliki dio gospodarstva. Gospodarska kriza je 2009. godine pogodila čitav svijet. Zbog velike ovisnosti građevinarstva o gospodarskom i investicijskom ciklusu, ta je djelatnost bila najviše pogođena, što je dovelo do smanjenja konkurentnosti i građevinskih kapaciteta.

Hrvatske građevinske tvrtke su itekako osjetile gospodarsku krizu. Na to ukazuju podaci Državnog zavoda za statistiku u pogledu ugašenih građevinskih tvrtki koje nisu mogle opstati. Uz velik pad aktivnih građevinskih tvrtki za vrijeme krize, gotovo je prepolovljen broj radnika u građevinarstvu što samo pokazuje razmjere gospodarske krize u toj djelatnosti.

S računovodstvenog aspekta, poduzeća koja se bave građevinarstvom dužna su primjenjivati MRS 11 koji vrijedi za velike poduzetnike i poduzetnike čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi, a mikro, mali i srednji poduzetnici za Ugovore o izgradnji primjenjuju HSFI 15 i HSFI 16. Svi poduzetnici koji se bave građevinarstvom sve dogovorene radove moraju obavljati na temelju Ugovora o izgradnji.

Ovim radom, koji je temeljem na studiji slučaja poduzeća Chrile d.o.o., postavljena su istraživačka pitanja kojima se pokušalo dati odgovor kako su se kretali troškovi i prihodi u građevinskim situacijama za vrijeme gospodarske krize, jesu li radovi ugovoreni na temelju Ugovora o izgradnji imali pozitivan ili negativan utjecaj na financijski rezultat te kako je poduzeće Chrile d.o.o. poslovalo za vrijeme gospodarske krize i kako posluje u odnosu na konkurenciju.

Poduzeće Chrile d.o.o. pri sastavljanju, prezentiranju i objavljivanju financijskih izvještaja primjenjuje HSFI 15 i HSFI 16 s obzirom da pruža građevinske usluge. Navedeno poduzeće za vrijeme gospodarske krize nije moglo naplatiti svoja potraživanja od naručitelja prema ispostavljenim situacijama pa su se prihodi priznavali do visine nastalog troška, a troškovi iz ugovora su se priznavali kao rashod razdoblja u kojem su nastali. Za situacije koje su ispostavljene i koje su naplaćene, prihod se priznavao prema metodi stupnja dovršenosti.

Navedeno poduzeće je gospodarsku krizu najviše osjetilo 2014. godine kada je poslovnu godinu završilo s gubitkom. S obzirom da su se bilance i računi dobiti i gubitka promatrali u

razdoblju od 2011. do 2017. godine, najveće oscilacije u odnosu na 2014. godinu su bile u pogledu kratkoročnih obveza, potraživanja, odgođenog plaćanja troškova, prihoda budućeg razdoblja te u samim приходima i rashodima. Da je poduzeće na putu oporavka od gospodarske krize, vidi se iz usporedbe sa konkurencijom u 2017. godini, putem izabranih pokazatelja gdje se približava prosječnoj vrijednosti pokazatelja malih građevinskih poduzetnika. Poduzeće Chrile d.o.o. je bolje u pogledu profitabilnosti, ali ima veću zaduženost i manju likvidnost od konkurencije.

LITERATURA

1. Aljinović Barać, Ž.: Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijal, akademska godina 2014/15
2. Bahtijarević-Šiber Fikreta, Sikavica Pere (2001): "Leksikon menadžmenta", Masmedia, Zagreb
3. Bolfek, B., Stanić. M, Knežević, S.: Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke; [Internet]; raspoloživo na [file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonomskiVjesnik_12_1_web_10%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/marijo/Downloads/Pages_from_EkonomskiVjesnik_12_1_web_10%20(1).pdf) [30.09.2018.]
4. Buturac, G. (2017): Sektorske analize, Ekonomski fakultet Zagreb; [Internet]; raspoloživo na https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/SA_gradevinarstvo_listopad-2017.pdf [05.09.2018.]
5. Dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, prof. vis. šk. i ovl. rač. (2018): Posebnosti godišnjeg obračuna u graditeljskoj djelatnosti za 2017. godinu; Zagreb, RRIF, 2.2018
6. Habek, Mladen; i ostali (2004): Temelji računovodstva i analitika knjigovodstva, RRIF-Plus; Zagreb
7. Hrvatska gospodarska komora, (2016); Građevinski sektor EU i Hrvatske – od recesije do oporavka; Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize; Odjel za makroekonomske analize; Zagreb; [Internet]; raspoloživo na: <https://www.hgk.hr/documents/gradevinski-sektor-eu-i-hrvatske-od-recesije-do-oporavka57b6e421116a4.pdf> [28.08.2018.]
8. Hrvatska gospodarska komora, (2017); Građevinarstvo u 2016. godini; Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize; Odjel za makroekonomske analize; Zagreb; [Internet]; raspoloživo na: <https://www.hgk.hr/documents/gradevinarstvo-rh-u-201658e619733cb43.pdf> [01.09.2018.]
9. Janus, A(2010): Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih pokazatelja; [Internet]; raspoloživo na <http://finance.hr/wp-content/uploads/2009/11/ja14112010.pdf> [27.08.2018.]
10. Lacković, Z (2002): Marketing strategija građevinskih poduzeća srednje veličine; [Internet]; raspoloživo na file:///C:/Users/marijo/Downloads/Lackovic_2003.pdf [23.08.2018.]

11. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja: Graditeljstvo; [Internet] raspoloživo na <http://www.mgipu.hr/default.aspx?id=28128> [25.11.2018.]
12. Narodne novine, (2013): Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost; Narodne novine d.d.; broj 73/13
13. Narodne novine (2017): Zakon o gradnji; Narodne novine d.d.; Zagreb broj 20/17
14. Narodne novine, (2018): Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 106/18
15. Narodne novine , (2018): Zakon o računovodstvu; Narodne novine d.d.; Zagreb, broj 116/18
16. Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 86/2015, [Internet], raspoloživo na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, [06.09.2017.]
17. Rotkvić, G., (2015): Kupnja, prodaja i izgradnja, održavan je industrijskog pogona, [Internet]; Raspoloživo na: <http://www.progressive.com.hr/component/content/article/62-kolumne/6677-kupnjaprodaja-i-izgradnjaodravanje-industrijskog-pogona.html> ; [16.09.2018.]
18. Skupina autora (2017): Sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja; RRIF, Zagreb; 2/2017
19. Službeni list Europske unije (2002): Uredba (EZ) br. 1606/2002 Europskog Parlamenta i Vijeća [Internet]; raspoloživo na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1126-20140101> , [06.06.2018.]
20. Vuko, T.: Analiza financijskih izvještaja, autorski materijali akademska godina 2010/11
21. Vukoja, B.: Primjena analize putem analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka: [Internet]; raspoloživo na <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> [26.08.2018.]
22. wikipedia.org: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, [Internet]; raspoloživo na https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatski_standardi_financijskog_izvje%C5%A1tavanja; [26.11.2018.]
23. Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci , Rijeka
24. Žager K., Žager L. (1999): Analiza financijskih izvještaja; Zagreb; Masmedia

Popis slika

Slika 1. Obračun PDV-a u sektoru građevinarstva	17
Slika 2. Ugovor o izgradnji.....	49
Slika 3. Dio ugovora o izgradnji	50
Slika 4. Privremena situacija.....	52
Slika 5. Temeljnica	55
Slika 6. Suglasnost Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja	57
Slika 7. Dio ugovora o izgradnji tj. izvođenja radova na skladištu.....	58
Slika 8. Okončana situacija.....	60
Slika 9. Konto kartica prihoda - hidroinstalacije	62

Popis tablica

Tablica 1. Razvrstavanje poduzetnika po veličini.....	12
Tablica 2. Opis poslova sudionika u gradnji.....	30
Tablica 3. Pokazatelji likvidnosti	36
Tablica 4. Pokazatelji zaduženosti	38
Tablica 5. Pokazatelji profitabilnosti.....	40
Tablica 6. Stvarna privremena situacija.....	53
Tablica 7. Prihodi i troškovi dvorane OŠ Supetar; 2013. godine.....	54
Tablica 8. Prihodi i troškovi dvorane OŠ Supetar; 2014. godine.....	54
Tablica 9. Prihodi i troškovi skladišta Nird; 2014. godina	61
Tablica 10. Prihodi i troškovi skladišta Nird; 2015. godina	61
Tablica 11. Apsolutne promjene bilance s obzirom na baznu 2014-u godinu.....	63
Tablica 12. Relativne promjene bilance s obzirom na baznu 2014-u godinu.....	65
Tablica 13. Apsolutne promjene računa dobiti i gubitka s obzirom na baznu 2014-u godinu u kn	67
Tablica 14. Relativne promjene računa dobiti i gubitka s obzirom na baznu 2014-u godinu ..	68
Tablica 15. Vertikalna analiza bilance	71
Tablica 16. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka.....	73

Popis grafova

Graf 1. Ukupni prihodi u građevinarstvu od 2007. do 2017. godine	43
Graf 2. Udio građevinarstva u BDP-u	44
Graf 3. Broj zaposlenih u građevinarstvu od 2007-2017.....	44
Graf 4. Preglednik broja aktivnih tvrtki u građevinarstvu u RH.....	45
Graf 5. Udio dugotrajne i kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi.....	72
Graf 6. Udio kapitala kratkoročnih, dugoročnih obveza i odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja u pasivi	73
Graf 7. Kretanje prihoda, rashoda i bruto dobiti od 2011-2017. godine	75
Graf 8. Koeficijent trenutne likvidnosti.....	76
Graf 9. Koeficijent ubrzane likvidnosti	77
Graf 10. Koeficijent tekuće likvidnosti	78
Graf 11. Pokazatelj zaduženosti.....	78
Graf 12. Pokazatelj vlastitog financiranja.....	79
Graf 13. Pokazatelj financiranja.....	80
Graf 14. Pokazatelj pokrića kamata	80
Graf 15. Stupanj pokrića I.....	81
Graf 16. Stupanj pokrića II	82
Graf 17. Bruto marža profita.....	82
Graf 18. Neto marža profita	83
Graf 19. Rentabilnost imovine	84
Graf 20. Rentabilnost kapitala	84

PRILOZI

Prilog 1

Bilance poduzeća Chrile od 2011-2017. godine

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AKTIVA							
DUGOTRAJNA IMOVNA	278.453 kn	1.656.544 kn	1.519.904 kn	1.426.803 kn	1.351.396 kn	1.282.791 kn	1.225.976 kn
Nematerijalna imovina	0 kn	0 kn		0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Materijalna imovina	278.453 kn	1.656.544 kn	1.519.904 kn	1.426.803 kn	1.351.396 kn	1.282.791 kn	1.225.976 kn
Dugotrajna financijska imovina	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Potraživanja	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Odgodena porezna imovina	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	6.212.014 kn	3.702.058 kn	2.543.015 kn	1.979.614 kn	2.224.126 kn	2.356.312 kn	2.521.153 kn
Zalihe	656.028 kn	20.864 kn	20.660 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Potraživanja	5.054.338 kn	3.516.996 kn	2.390.625 kn	1.979.364 kn	2.022.021 kn	2.226.984 kn	2.517.729 kn
Kratkotrajna financijska imovina	15.562 kn	4.000 kn	17.500 kn	0 kn	0 kn	12.000 kn	0 kn
Novac u banci i blagajni	486.086 kn	160.198 kn	114.230 kn	250 kn	202.105 kn	117.328 kn	3.424 kn
UKUPNO AKTIVA	6.490.467 kn	5.358.602 kn	4.062.919 kn	3.406.417 kn	3.575.522 kn	3.639.103 kn	3.747.129 kn
PASIVA							
KAPITAL I REZERVE	1.547.325 kn	705.309 kn	714.838 kn	39.731 kn	1.015.781 kn	1.052.009 kn	1.143.013 kn
Temeljni kapital	31.300 kn	31.300 kn	31.300 kn	31.300 kn	31.300 kn	31.300 kn	31.300 kn
Kapitalne rezerve	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Rezerve iz dobiti	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Revalorizacijske rezerve	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
Zadržana dobit ili preneseni gubitak	932.318 kn	652.954 kn	674.009 kn	683.538 kn	8.431 kn	984.481 kn	1.020.709 kn
Dobit ili gubitak poslovne godine	583.707 kn	21.055 kn	9.529 kn	-675.107 kn	976.050 kn	36.228 kn	91.004 kn
Manjinski interesi	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
REZERVIRNJA	348.897 kn	11.332 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn	0 kn
DUGOROČNE OBVEZE	200.919 kn	1.019.369 kn	970.291 kn	916.362 kn	296.771 kn	267.971 kn	22.471 kn

KRATKOROČNE OBVEZE	4.075.371 kn	2.633.894 kn	1.896.819 kn	1.645.502 kn	1.503.455 kn	1.471.377 kn	1.537.859 kn
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	317.955 kn	988.698 kn	480.971 kn	804.822 kn	759.515 kn	847.746 kn	1.043.786 kn
UKUPNA PASIVA	6.490.467 kn	5.358.602 kn	4.062.919 kn	3.406.417 kn	3.575.522 kn	3.639.103 kn	3.747.129 kn

Računi dobiti i gubitka od 2011-2017. godine

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I. POSLOVNI PRIHODI	16.396.989 kn	6.651.280 kn	7.225.149 kn	4.743.107 kn	7.437.505 kn	7.164.297 kn	6.255.571 kn
1. Prihodi od prodaje	15.414.029 kn	4.542.313 kn	6.645.418 kn	4.239.130 kn	7.339.764 kn	6.843.156 kn	6.045.768 kn
2. Ostali poslovni prihodi	982.960 kn	2.108.967 kn	579.731 kn	503.977 kn	97.741 kn	321.141 kn	209.803 kn
II. POSLOVNI RASHODI	15.717.521 kn	6.590.139 kn	7.350.041 kn	5.052.523 kn	6.366.779 kn	7.161.133 kn	6.135.847 kn
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda							
2. Materijalni troškovi	6.533.068 kn	2.686.705 kn	3.128.052 kn	2.011.249 kn	2.912.919 kn	4.563.736 kn	3.793.121 kn
a) Troškovi sirovina i materijala	6.074.589 kn	2.428.997 kn	2.757.688 kn	1.848.470 kn	2.740.681 kn	2.545.689 kn	2.540.684 kn
b) Troškovi prodane robe	280.095 kn	75.785 kn	157.817 kn	5.485 kn	19.135 kn	12.554 kn	32.072 kn
c) Ostali vanjski troškovi	178.384 kn	181.923 kn	212.547 kn	157.294 kn	153.103 kn	2.005.493 kn	1.220.365 kn
3. Troškovi osoblja	2.606.636 kn	2.240.766 kn	2.072.556 kn	1.625.553 kn	1.126.458 kn	2.060.992 kn	1.675.605 kn
a) Neto plaće i nadnice	1.531.596 kn	1.346.753 kn	1.277.541 kn	995.676 kn	747.060 kn	1.258.688 kn	1.061.709 kn
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	692.363 kn	585.165 kn	521.553 kn	398.274 kn	219.120 kn	517.214 kn	382.508 kn
c) Doprinosi na plaće	382.677 kn	308.848 kn	273.462 kn	231.603 kn	160.278 kn	285.090 kn	231.388 kn
4. Amortizacija	181.657 kn	242.070 kn	139.423 kn	93.102 kn	75.407 kn	68.605 kn	64.901 kn
5. Ostali troškovi	4.269.572 kn	856.075 kn	1.045.769 kn	1.081.592 kn	1.852.446 kn	467.800 kn	602.220 kn
6. Vrijednosno usklađivanje	1.156.961 kn	135.910 kn	302.201 kn	16.315 kn	107.795 kn		
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)							
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	1.156.961 kn	135.910 kn	302.201 kn	16.315 kn	107.795 kn		
7. Rezerviranja	233.057 kn	11.332 kn					
8. Ostali poslovni rashodi	736.570 kn	417.281 kn	662.040 kn	224.712 kn	291.754 kn		
III. FINANCIJSKI PRIHODI	66.583 kn	811 kn	181.517 kn	19 kn	119 kn	57.489 kn	252 kn
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima				19 kn	119 kn		
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s	66.583 kn	811 kn	181.517 kn			57.489 kn	252 kn

nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama							
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa							
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine							
5. Ostali financijski prihodi							
IV. FINANCIJSKI RASHODI	0 kn	21.653 kn	37.311 kn	365.710 kn	0 kn	13.670 kn	6.767 kn
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima							
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama		21.653 kn	37.311 kn	365.710 kn		13.670 kn	6.767 kn
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine							
4. Ostali financijski rashodi							
V. UDIJ U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA							
VI. UDIJ U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA							
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI							
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI							
IX. UKUPNI PRIHODI	16.463.572 kn	6.652.091 kn	7.406.666 kn	4.743.126 kn	7.437.624 kn	7.221.786 kn	6.255.823 kn
X. UKUPNI RASHODI	15.717.521 kn	6.611.792 kn	7.387.352 kn	5.418.233 kn	6.366.779 kn	7.174.803 kn	6.142.614 kn
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	746.051 kn	40.299 kn	19.314 kn	-675.107 kn	1.070.845 kn	46.983 kn	113.209 kn
1. Dobit prije oporezivanja	746.051 kn	40.299 kn	19.314 kn	0 kn	1.070.845 kn	46.983 kn	113.209 kn
2. Gubitak prije oporezivanja	0 kn	0 kn	0 kn	675.107 kn	0 kn	0 kn	0 kn
XII. POREZ NA DOBIT	162.344 kn	19.244 kn	9.785 kn		94.795 kn	10.755 kn	22.205 kn
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	583.707 kn	21.055 kn	9.529 kn	-675.107 kn	976.050 kn	36.228 kn	91.004 kn
1. Dobit razdoblja (149-151)	583.707 kn	21.055 kn	9.529 kn	0 kn	976.050 kn	36.228 kn	91.004 kn
2. Gubitak razdoblja (151-148)	0 kn	0 kn	0 kn	675.107 kn	0 kn	0 kn	0 kn

SAŽETAK

Djelatnost građevinarstva od posebne je važnosti u Republici Hrvatskoj zbog utjecaja i doprinosa gospodarskom rastu zemlje. S obzirom na prirodu ove industrije i ovisnost o ekonomskoj situaciji, razumljivo je da je gospodarstvo bila značajno pogođeno ekonomskom krizom. Velika građevinska poduzeća i poduzeća čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi dužni su primjenjivati Međunarodni računovodstveni standard 11; dok mikro, mala i srednja građevinska primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja 15 i 16. Svi poduzetnici koji se bave građevinarstvom sve dogovorene radove moraju obavljati na temelju Ugovora o izgradnji i na datum bilance trebaju utvrditi stupanj dovršenosti objekta. Promatrano poduzeće Chrile d.o.o. za vrijeme gospodarske krize nije moglo naplatiti neka svoja potraživanja od naručitelja prema ispostavljenim situacijama pa su se prihodi priznavali do visine nastalog troška, a troškovi iz ugovora priznavali su se kao rashod razdoblja u kojem su nastali. Za situacije koje su ispostavljene i koje su naplaćene prihod se priznavao prema metodi stupnja dovršenosti. Tijekom 2014. kriza je dosegla vrhunac, kada je i poduzeće Chrile d.o.o. loše poslovalo, što je imalo za posljedicu da je fiskalna godina zatvorena s gubitkom. Navedeno poduzeće bilo je primorano sljedeće godine smanjiti rashode za plaće, kako bi narednu godinu dovelo do profitabilnog zatvaranja fiskalne godine. U 2017. godini Chrile d.o.o. povećao svoju profitabilnost, a u pogledu likvidnosti i zaduženosti još uvijek zaostaje za svojim konkurentima (građevinska poduzeća iste veličine).

Ključne riječi: građevinarstvo, gospodarska kriza, Ugovor o izgradnji

SUMMARY

Construction industry is of particular importance in the Republic of Croatia due to its impact and contribution to country's economic growth. Considering the nature of this industry, and dependence on the economic situation it is understandable that the industry was significantly affected by the economic crisis. As per already established standards, the large contractors and entrepreneurs whose sale prices are highly quoted on the stock exchange market are required to follow the International Accounting Standard 11; while micro, small and medium-sized enterprises and contractors are obliged to follow Croatian Financial Reporting Standards 15 and 16 when it comes to Construction Conventions. When discussing the obligations of the contractors engaged in the civil engineering work, all the agreed workload has to be performed in accordance with the Construction Contract. Once the contractors reach the preestablished deadline listed on the balance sheet, it is necessary to evaluate the progress and establish if the extension would be necessary for full completion of the facility. The case study company from this thesis, Chrile d.o.o elaborates further on this concept, providing the information that during the economic crisis they were not able to collect claims from their client. Instead, the contract-imposed costs were identified as expenses that occurred within the given timeframe, while the revenues were recognized only below the costs amount. In cases when the revenue was collected, the amount was charged based on the completion stage of the inquired facility or the site. During 2014, the crisis peaked, and the company had the worst performance, consequently closing the fiscal year with the loss. This was followed by the new strategies, such as the wage reduction in the following year, leading to the profitable closure of the fiscal year. While in 2017 Chrile d.o.o has increased its profits, in terms of liquidity and indebtedness it is still lagging behind its competitors (including the same size construction companies).

Key words: construction industry, economic crisis, Construction Contract